

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา

๒๙ ก.ค. ๒๕๔๘

บทคัดย่อ
ของ
สิริมา บุญศิริ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม ๒๕๔๘

สิริมา บุญศิริ (2548) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ , รองศาสตราจารย์เวชณี กริทอง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา ซึ่งจำแนกเป็นปัจจัยด้านต่างๆ ได้ดังนี้ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ประเภทของศูนย์ที่สังกัด สุขภาพจิต บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สถานภาพการสมรสของบิดามารดา และสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ และสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเยาวชนชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 15 - 18 ปี ซึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้ จำนวน 152 คน แยกเป็นศูนย์แรกรับฯ 24 คน และศูนย์ฝึกและอบรมฯ 128 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ บุคลิกภาพ (X_8) ความฉลาดทางอารมณ์ (X_9) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพ (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13})

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ สุขภาพจิต (X_7)

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ศูนย์แรกรับฯ (X_1) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ (X_2) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (X_3) บิดามารดาหย่าร้าง/แยกกันอยู่ (X_4) บิดาหรือและมารดาถึงแก่กรรม (X_5) รายได้ต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (X_6)

4. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สุขภาพจิต (X_7) บุคลิกภาพ (X_8) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13}) และสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12}) ตามลำดับ และปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ได้คิดเป็นร้อยละ 57.60

5. สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
จังหวัดสงขลา คือ

5.1 สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 16.465 - .541 X_7 + .538 X_8 + .326 X_{13} + .109 X_{12}$$

5.2 สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = -.340 X_7 + .320 X_8 + .220 X_{13} + .196 X_{12}$$

FACTORS AFFECTING ON ADJUSTMENT OF JUVENILE IN THE OBSERVATION
AND PROTECTION CENTER CHANGWAT SONGKHLA

AN ABSTRACT
BY
SIRIMA BUNSIRI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Education Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2005

Sirima Bunsiri (2005) *Factors Affecting on Adjustment of Juvenile in the Observation and Protection Center Changwat Songkhla*. Master thesis, M.Ed. (Education Psychology) Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Inst. Dr. Pasana Chularut, Assoc. Prof. Waythanee Greethong.

The purposed of this research was to investigate factors affecting on adjustment of juvenile in the Observation and Protection Center Changwat Songkhla. The factors were divided into 3 dimensions ; first if them was personal factor : first admission center ,mental health , personality and emotional intelligence , second of them was family factor : economic status, marital status and interpersonal relationship between juvenile and their parent and third of them was environment factor : physical environment, interpersonal relationship between juvenile and officers and interpersonal relationship between juvenile and their peer groups. The 152 samples were 24 Juvenile of first admission center and 128 training admission center . The instrument was a questionnaire of factors affecting on adjustment of juvenile in the Observation and Protection Center in Changwat Songkhla . The data was analysed by the Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows :

1. There were significantly positive correlation among the adjustment of juvenile in the Observation and Protection Center Changwat Songkhla and 6 factors ; personality (X_8) , emotional intelligence (X_9) , interpersonal relationship between juvenile and their parents (X_{10}) physical environment (X_{11}) , interpersonal relationship between juvenile and officers (X_{12}) and interpersonal relationship between juvenile and their peer groups (X_{13}) at .01 level.

2. There were significantly negative correlation between the adjustment of juvenile in the Observation and Protection Center Changwat Songkhla and 1 factors ; mental health (X_7) at .01 level

3. There were no significantly correlation among the adjustment of juvenile in the Observation and Protection Center Changwat Songkhla and 7 factors ; first admission center (X_1) , training admission center (X_2) , marital status ; couple (X_3) , marital status : divorce (X_4) , marital status : parents pass away (X_5) and economic status (X_6).

4. There were 4 factors affecting on adjustment of juvenile in the Observation and Protection Center ranking form the most affecter to the least affecter ; mental health,

(X₇) , personality (X₈) interpersonal relationship between juvenile and their peer groups (X₁₃) and interpersonal relationship between juvenile and officers (X₁₂) at .01 level. These 4 factors predicted adjustment of juvenile about percentage of 57.60.

5. The predicated equation proved to be significantly predictors of adjustment of juvenile in the Observation and Protection Center Changwat Songkhla were as follows :

5.1 In term of raw score were ;

$$\hat{Y} = 16.465 - .541 X_7 + .538X_8 + .326 X_{13} + .109 X_{12}$$

5.2 In term of standard score were ;

$$Z = -.340 X_7 + .320 X_8 + .220 X_{13} + .196 X_{12}$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา

ปริญาณิพนธ์

ของ

สิริมา บุญศิริ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2548

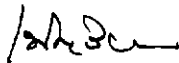
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา

ของ
นางสาวสิริมา บุญศิริ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

วันที่ 19 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.พาสนา จุรัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เวชณี กรีทอง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี เป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์เวณี กริทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพิ่มเติม เพื่อสอบปากเปล่า ปริญญานิพนธ์ ท่านทั้งสี่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และท่านทั้งสี่ยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้งานวิจัยพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้น

ขอขอบพระคุณ คุณจิตรนนท์ หนูเทพ ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา คุณวิชิต ภิรมยาภรณ์ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ภาค 9 (สงขลา) ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบใจเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา และเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ภาค 9 (สงขลา) ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ คุณวรชาติ ธารพระจันทร์ ในฐานะผู้อำนวยการศาลแขวงจังหวัดสงขลา และเป็นคุณลุงของผู้วิจัย ที่คอยประสานงานต่างๆ ให้ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณและขอน้อมระลึกถึงพระคุณของบิดา ด.ต.วิจิตร – มารดา สุรรัตน์ บุญศิริ ที่เป็นกำลังใจ ให้การสนับสนุนการเรียนและทุนทรัพย์ ให้ความรัก ความเมตตา คอยช่วยเหลือ เป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต และขอขอบพระคุณญาติๆทุกคน พี่ๆ น้องๆ และเพื่อนๆ ที่คอยเป็นกำลังใจ และให้สนับสนุนในทุกเรื่องๆ

คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดาของผู้วิจัย ตลอดจนครู-อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจนปริญญานิพนธ์สำเร็จ และทำให้ผู้วิจัยได้สำเร็จการศึกษา

สิริมา บุญศิริ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิด	9
สมมติฐานการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว.....	37
เอกสารที่เกี่ยวกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.....	68
3. วิธีดำเนินการวิจัย	72
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	72
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	84
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	86
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และขอบเขตการวิจัย	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	94
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	94
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
อภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	118
ประวัติย่อผู้วิจัย	140

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละของของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา จำแนกตาม ประเภทของศูนย์ที่สังกัด สถานภาพการสมรส ของบิดามารดาและรายได้ต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง	87
2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา	88
3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา	90
4 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ...	91
5 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา	92
6 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามบุคลิกภาพ.....	136
7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง เยาวชนกับผู้ปกครอง	136
8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามลักษณะกายภาพ	137
9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง เยาวชนกับเจ้าหน้าที่	137
10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง เยาวชนกับเพื่อน	138
11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามการปรับตัวของเยาวชนใน สถานพินิจ ฯ	139

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กระบวนการปรับตัว	18

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ รวมไปถึงสาธารณูปการ ส่งผลให้ประชาชนมีวิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สะดวกสบายมากขึ้น แต่กลับพบสภาพความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยแตกต่างกัน ชาวสารทงหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น การฆ่าชิงทรัพย์ ครอบงำข่มขืน คินย นักเรียนอาชีวะยกพวกตีกัน พ่อแม่ทำร้ายลูก เด็กและหญิงสาวถูกหลอกลวงเป็นสินค้าและบริการทางเพศ ล้วนแสดงให้เห็นว่าคนในสังคมมีการแก่งแย่งแข่งขันกัน มีการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาและระดับคุณธรรมของประชาชนที่ตกต่ำลงทุกวัน (วรชาติ แสนคำ.2543 : 1) ปรากฏการณ์หนึ่งที่น่าเป็นห่วงและนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ คือ ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชน เพราะเยาวชนถือได้ว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ถ้าประเทศใดมีเยาวชนที่ดีมีคุณภาพไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้สังคม ประเทศนั้นย่อมสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ในทางกลับกันถ้าสังคมใดหรือประเทศใด ประกอบด้วยเยาวชนที่มีปัญหาด้านสติปัญญา พฤติกรรมและอารมณ์ เป็นเยาวชนที่เกเร เสเพล อันธพาล หรือกระทำความผิดกฎหมาย สังคมหรือประเทศนั้นย่อมมีอุปสรรคต่อการพัฒนาอย่างแน่นอน ทั้งนี้เพราะเยาวชนเหล่านี้ต้องเป็นตัวแทนของคนรุ่นต่อไปในการสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีและอนาคตของชาติ ดังนั้นคุณภาพของเยาวชนจะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพประชากรของประเทศในอนาคตด้วย แต่การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมทุกวันนี้มีการแข่งขันสูง ประกอบกับภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านต้องออกทำงานนอกบ้าน จึงไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตร หรือด้วยความยากจน เด็กจึงไม่ได้รับการศึกษาและบางส่วนก็เข้าสู่ตลาดแรงงานก่อนวัย นอกจากนี้สภาพครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้เด็กขาดญาติช่วยเลี้ยงดู อันเป็นผลที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม เช่น ปัญหาเด็กแว่นถูกทอดทิ้ง ปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหาเด็กติดยาเสพติด ปัญหานักเรียนยกพวกตีกัน ปัญหาเด็กและหญิงสาวถูกหลอกลวงและล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ และปัญหาเยาวชนกระทำความผิดมีแนวโน้มสูงขึ้น โอกาสที่สังคมเป็นสังคมที่สงบสุขคงเป็นไปได้ยาก (ชัชติยา รัตนดิลก.2539 : 50)

วัยรุ่นเป็นช่วงเปลี่ยนแปลงและรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก และเป็นช่วงที่ปรับตัวยากและมีปัญหามากที่สุด (อาคม สรสุชาติ.2518 : 64) มีเด็กวัยรุ่นจำนวนไม่น้อยที่ประพฤติตนเป็นนักเลงส่อไปในทางอันธพาล มีกิริยาแข็งกระด้าง ก้าวร้าว วาจาสามหาว บ้างก็แสดงออกด้านการแต่งกายและอากัปกิริยาอันเป็นที่สะดุดตาแก่ผู้พบเห็น ชอบมั่วสุมกันตามชุมชน นอกจากนี้ยังมีการจับกลุ่มกันพกอาวุธของมีคม ยกพวกตีกันทำร้ายร่างกายกันเมื่อมีเรื่องไม่พอใจเกิดขึ้น มีการประพฤติผิดกฎหมาย ปล้นจี้ ลักขโมย เป็นต้น เด็กในวัยรุ่นนี้เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ แห่งการ

เปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เด็กอาจจะประสบปัญหาคับข้องใจและต้องการความช่วยเหลือชักจูงให้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ สวัสดิภาพของเด็กและวัยรุ่นจึงต้องอยู่ในความเอาใจใส่ช่วยเหลือและการให้คำแนะนำของผู้ใหญ่ เพื่อที่จะได้มีการพัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควร (สุชา จันทน์เอม. 2542 : 2)

จากสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่แสดงการกระทำผิดของเยาวชน พบว่าจำนวนเยาวชนที่กระทำความผิดทั้งชายและหญิงที่ถูกจับกุมส่งสถานพินิจ ในปี 2545 มีจำนวน 35,285 คน ปี 2546 มีจำนวน 29,915 คน ปี 2547 ตั้งแต่มกราคม-เมษายน มีจำนวน 11,253 คน และเมื่อพิจารณาจากลักษณะความผิดของเยาวชน พบว่า ตั้งแต่ปี 2545-2547 เยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมากที่สุด รองลงมาคือยาเสพติดและความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงระดับอายุของเยาวชนที่กระทำความผิด พบว่าเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี โดยจากสถิติ ปี 2545 มีจำนวน 30,789 คน คิดเป็นร้อยละ 87.26 ปี 2546 มีจำนวน 25,602 คน คิดเป็นร้อยละ 85.58 ปี 2547 ตั้งแต่มกราคม-มิถุนายน มีจำนวน 12,751 คน คิดเป็นร้อยละ 84.64 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.2547)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัญหาการกระทำความผิดของเยาวชน เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ มิใช่เป็นการแก้ไขปัญหเพียงด้านใดด้านหนึ่งโดดๆ เพราะการแก้ไขปัญหเพียงด้านใดด้านหนึ่ง โดยไม่ได้คิดทั้งระบบอย่างบูรณาการ อาจเป็นการสร้างปัญหาใหม่ให้เกิดขึ้นในสังคมมากกว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหา ตัวอย่างเช่น การแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเยาวชนด้วยการเพิ่มบทลงโทษให้นักขึ้น โดยมิได้พิจารณาแก้ไขในมิติของการสร้างสภาพแวดล้อมในครอบครัวและสังคมที่เหมาะสม อาจไม่สามารถทำให้ปัญหาการกระทำความผิดของเยาวชนลดลงได้ แต่อาจสร้างปัญหาคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมให้เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผลที่ว่าไม่มีผู้ปกครองรายใดต้องการให้บุตรหลานของตนเองได้รับการลงโทษในสถานนัก

ศาลคดีเด็กและเยาวชนจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช 2495 ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ขึ้น ซึ่งมีผลให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของศาลเยาวชนและครอบครัว มาอยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงยุติธรรม ในช่วงปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการใหม่ มีผลทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นองค์กรหลักในการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวในกระบวนการยุติธรรม โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างเสมอภาคและทั่วถึง (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน .2547)

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2505 โดยเป็นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแห่งแรกในส่วนภูมิภาค ซึ่งจัดตั้งขึ้นควบคู่กับศาล

เยาวชนและครอบครัว จึงมีภารกิจหลักในการดูแลและบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะถูกส่งไปยังศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน เพื่อรอการพิจารณาจากศาล เมื่อศาลตัดสินคดีก็就会被ส่งตัวไปศูนย์ฝึกและอบรมการทำงานพื้นฐานอาชีพ เพื่อบำบัด แก้ไขและฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมเสียให้กับเยาวชนที่หลงกระทำความผิดก่อนออกไปสู่โลกภายนอก ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้น มีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์ จากสถิติของสถานพินิจสงขลา ปี 2545 พบว่าเยาวชนที่กระทำความผิดมีจำนวน 350 คน ปี 2546 มีจำนวน 315 คน ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่เป็นเด็กในเขตจังหวัดสงขลา และจังหวัดใกล้เคียง (สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา.2547)

เยาวชนที่กระทำความผิด เมื่อเข้าสู่สถานพินิจ ๔ ที่นี้ก็เปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังใหม่ที่เยาวชนเหล่านี้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของบ้านหลังใหม่ ซึ่งรวมถึงเพื่อนใหม่ที่กระทำความผิดในหลากหลายคดี เจ้าหน้าที่ และกฎระเบียบต่างๆมากมายที่เยาวชนเหล่านี้ต้องประสบ ล้วนเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่เข้าไปในประสบการณ์ชีวิตของพวกเขา จึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะทำให้พวกเขาเหล่านี้ เกิดความรู้สึกบางประการ เช่น เหนงา จิตถึงบ้าน เป็นต้น หากพิจารณาในแง่กฎหมายคงเป็นการสมควรแล้ว ที่เยาวชนที่กระทำความผิดต้องได้รับการลงโทษ แต่หากพิจารณาในมุมกลับกัน หากมีเยาวชนที่เข้าสู่สถานพินิจ เพราะตกอยู่ในสถานการณ์ของการเป็นแพะรับบาป หรือกระทำความผิดไปเพราะสถานการณ์และสังคมบีบบังคับ มิใช่เป็นการกระทำความผิดโดยสันดาน สถานพินิจอาจกลายเป็นแหล่งฝึกมีงานอาชีพแห่งใหม่สำหรับเยาวชน แทนที่จะเป็นแหล่งขัดเกลา คุณธรรม จริยธรรมและอาชีพสุจริตเพื่อปรับเปลี่ยนเด็กเกราะให้กลายเป็นพลเมืองที่ดีออกสู่สังคมก็ เป็นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วรชาติ แสนคำ (2543 : 5) ได้กล่าวว่า เยาวชนที่กระทำความผิดเมื่อต้องถูก จับกุมและนำส่งไปควบคุมหรือฝึกอบรมอยู่ในสถานพินิจ ทำให้เยาวชนเหล่านี้มีโอกาสดำเนิน ประสบการณ์ที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้นกับเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมคล้ายคลึงกันหรือมีพฤติกรรมที่ รุนแรงกว่า มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ไม่มีการมองอนาคต ไร้ความหวังในชีวิต เคย มีประสบการณ์ทางด้านอาชญากรรมมากมาย ซึ่งหากเยาวชนคนอื่นๆได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วย อาจ สร้างการรับรู้ในสิ่งผิดๆ มีโอกาสได้เรียนรู้หรือฝึกฝนแนวทางการดำเนินชีวิตที่ไม่ถูกต้อง และนำไป ปฏิบัติเมื่อพ้นจากสถานพินิจไป นอกจากนี้ อัจฉรา ทองตัน (2536 : 45) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เยาวชนอาศัยอยู่มีส่วนผลักดันเด็กและเยาวชน ให้เกิดปัญหาทางอารมณ์หรือมี บุคลิกภาพและการปรับตัวที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมกระทำความผิดในเวลาต่อมา ดังนั้นเมื่อ เยาวชนที่กระทำความผิดไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่นี้ได้ สิ่งที่เขาแสดงออกมาให้ เห็นชัดก็คือ การทะเลาะวิวาทกัน การหนี หรือการแหกคุก เป็นต้น ซึ่งเราสามารถพบเห็นได้บ่อย ตามหน้าหนังสือพิมพ์ และหากเยาวชนเหล่านี้สามารถปรับตัวได้ดี พวกเขาก็จะเป็นคนดีคืนสู่สังคม ได้อย่างภาคภูมิใจ

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจและคิดว่าเป็นประเด็นปัญหาที่ สำคัญประการหนึ่ง ผู้วิจัยมีญาติผู้ใหญ่ท่านหนึ่งซึ่งรู้จักกับผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนจังหวัดสงขลา จึงทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ของสถาน

พินิจ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการปรับตัว เช่น คิดถึงบ้าน เหงา และทะเลาะวิวาทกันเอง เป็นต้น และจากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจปัญหาเบื้องต้นของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา จำนวน 80 คน แยกเป็นศูนย์แรกรับ 40 คน และศูนย์ฝึกฯ 40 คน โดยใช้คำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ ผลการสำรวจมีรายละเอียดดังนี้

คำถามข้อที่ 1 ถามว่า " ขณะที่ท่านอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ท่านมีปัญหาหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร ? " พบว่ามีปัญหาการปรับตัว ได้แก่ คิดถึงบ้าน เป็นห่วงบ้าน เข้ากับเพื่อนไม่ได้ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 66.25 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมน่าเบื่อ กว้างเรียบมากเกินไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 ปัญหาด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ไม่กล้าแสดงออก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ปัญหาด้านการเรียนรู้ ได้แก่ เป็นห่วงการเรียนรู้ กลัวไม่ได้เรียนต่อ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 ปัญหาด้านอารมณ์ ได้แก่ ไม่ไหวง่าย ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 และ ไม่มีปัญหา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า " ท่านคิดว่าปัญหานั้นเกิดจากสาเหตุใด " คำตอบที่พบ คือ ปัญหาการปรับตัว สาเหตุมาจาก เครียดคิดถึงบ้านมาก ญาติไม่มาเยี่ยม เป็นห่วงบ้าน ไม่คุ้นเคยกับเพื่อน ไม่มีเพื่อนคุยด้วย ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม สาเหตุมาจาก สิ่งแวดล้อมน่าเบื่อ กว้างเรียบมากเกินไป น้ำไม่สะอาด มีที่พักผ่อนน้อย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 ปัญหาด้านบุคลิกภาพ สาเหตุมาจาก ไม่กล้าแสดงออก กลัวการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ กลัวผิด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 ปัญหาด้านการเรียนรู้ สาเหตุมาจากติดคุกอยู่จึงกลัวไม่ได้เรียนต่อ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 ปัญหาด้านอารมณ์ สาเหตุมาจากเมื่อโดนแกล้งจะอารมณ์ร้อนทันที ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ เครียดมาก ๆ ต้องกินยาระงับประสาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

จากการสำรวจปัญหาเบื้องต้นดังกล่าว พบว่าเยาวชนในสถานพินิจมีปัญหาด้านการปรับตัว ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหามากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการคิดถึงบ้าน การเข้ากับเพื่อนไม่ได้ การทะเลาะวิวาทและความเหงา สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่เยาวชนในสถานพินิจ ต้องปรับตัวให้สามารถเข้ากับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ได้ เพราะหากเยาวชนสามารถปรับตัวและยอมรับกฎเกณฑ์ รวมถึงสภาพแวดล้อมภายในสถานพินิจได้ โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดีเพื่อคืนสู่สังคมก็จะเป็นไปได้มาก ดังที่ ลาซารัส (Lazarus.1969 : 17-21) กล่าวว่าบุคคลต้องมีการปรับตัวและพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการภายในตนเองและสภาพแวดล้อมทางสังคม ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการปรับตัวไม่ดีของบุคคล จนทำให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจ และเกิดมีบุคคลจำพวกอันธพาล ก้าวร้าว เป็นภัยต่อสังคมและอื่นๆขึ้น นอกจากนี้ เฮิร์ลอค (ฮอฟฟ์มัท ซูชม และอัจฉรา สุขารมณ. 2532 : 1 ; อ้างอิงจาก Hurlock.1978) กล่าวว่า คนเราต้องปรับตัวเอง เพื่อให้เข้ากับความเป็นไปที่เกิดขึ้น และความอยู่รอดในสังคม นอกจากนี้ นิภา นิธยาน (2530 : 9-10) ได้กล่าวว่า มนุษย์เราจำเป็นต้องแสวงหาทางที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองและสภาพแวดล้อมทางสังคมตลอดเวลา ซึ่งบางครั้งก็มีอุปสรรค

หรือปัญหามาขัดขวาง ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการทุกอย่างของตนได้ จึงทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้ง ผิดหวัง สับสน ว้าวุ่นใจ ความเครียดจากการเผชิญปัญหา จะมากหรือน้อยต่างกันไป เราจึงจำเป็นต้องรู้จักการปรับตัว เพื่อบรรเทาความรู้สึกคับข้องใจให้เบาบางลง เพื่อที่จะช่วยรักษาคุณภาพแห่งชีวิตไว้ให้ได้ ด้วยเหตุนี้ถ้าเยาวชนในสถานพินิจไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้ โอกาสที่เยาวชนจะกลายเป็นอาชญากรโดยสมบูรณ์ก็เป็นไปได้มากขึ้นเช่นกัน เราจึงยังพบเห็นปัญหาการกระทำความผิดซ้ำซากของเยาวชนให้เห็นอยู่ทั่วไป หลังจากพ้นโทษจากสถานพินิจ

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา กับการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาที่ส่งผลต่อการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้อำนวยการสถานพินิจเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือเยาวชนที่มีปัญหาการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ให้สามารถปรับตัวได้ดีและมีความสุขในชีวิตของการอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเยาวชนชาย-หญิง ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ที่มีอายุระหว่าง 15 - 18 ปี จำนวน 160 คน โดยแยกเป็นศูนย์แรกรับ 23 คน เป็นเยาวชนชาย 20 คน และเยาวชนหญิง 3 คน และศูนย์ฝึกฯ 137 คน เป็นเยาวชนชาย 130 คน เยาวชนหญิง 7 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

1.1.1 ประเภทของศูนย์ที่สังกัด

1.1.2 สุขภาพจิต

1.1.3 บุคลิกภาพ

1.1.4 ความฉลาดทางอารมณ์

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

1.2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

1.2.2 สถานภาพการสมรสของบิดามารดา

1.2.3 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง

1.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่

1.3.1 ลักษณะทางกายภาพ

1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่

1.3.3 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง การที่เยาวชนมีความสามารถแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเองในสถานพินิจฯ ได้ และใช้ชีวิตของการอยู่ในสถานพินิจฯ ได้อย่างมีความสุข

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในสถานพินิจฯ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ประเภทของศูนย์ที่สังกัด สุขภาพจิต บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์

2.1.1. ประเภทของศูนย์ ได้แก่ สถานที่ที่เยาวชนถูกส่งตัวเข้ามาในสถานพินิจฯ ซึ่งมี 2 ประเภท คือ

2.1.1.1 ศูนย์แรกรับ เป็นหน่วยภายในของสถานพินิจฯ ซึ่งมีหน้าที่รับตัวเด็กและเยาวชนเข้าใหม่ที่ตำรวจจับกุมส่งตัวมาให้สถานพินิจฯ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยที่ศาลยังมีได้ตัดสินหรือพิพากษาคดี

2.1.1.2 ศูนย์ฝึกและอบรมอาชีพ เป็นหน่วยงานภายในของสถานพินิจ ซึ่งมีหน้าที่รับตัวเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้เข้ารับการฝึกและอบรมทั้งทางด้านวิชาชีพและวิชาสามัญ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูความประพฤติ

2.1.2 สุขภาพจิต หมายถึง ภาวะความสมบูรณ์ทางจิตใจของเยาวชนที่มีต่อตนเองและผู้อื่น โดยสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ โดยวัดได้จากการใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 30 (Thai GHQ 30 - Thai General Health Questionnaires 30)

2.1.3 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะที่เฉพาะหรือพฤติกรรมโดยรวมของเยาวชนที่แสดงออกมาหรือตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้เยาวชนนั้นมีบุคลิกภาพที่แตกต่างจากบุคคลอื่น บุคลิกภาพที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้จำแนกออกเป็น 2 แบบ คือ บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ดังนี้

2.1.3.1 บุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีบุคลิกลักษณะสนใจในตนเอง เชื่อมมั่นในความนึกคิดของตนเองมาก คิดถึงตนเองเป็นสำคัญ ไม่ชอบติดต่อกับหาสมาคมกับใคร ชอบอยู่คนเดียว มีอารมณ์มั่นคง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงและเก็บความรู้สึกเก่ง

2.1.3.2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีบุคลิกลักษณะสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีความสุขที่ได้คบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อน ชอบการเคลื่อนไหวและชอบทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า

2.1.4 ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของเยาวชนในการตระหนักรู้ภาวะอารมณ์ของตน และสามารถจัดการกับภาวะอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สถานภาพการสมรสของบิดามารดา และสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ได้รับรวมกันเป็นบาทต่อเดือน

2.2.2 สถานภาพของการสมรสของบิดามารดา ได้แก่

2.2.2.1 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน

2.2.2.2 บิดามารดาหย่าร้างกัน/แยกกันอยู่

2.2.2.3 บิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม

2.2.3 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติตนของเยาวชนต่อผู้ปกครอง และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อเยาวชน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

2.2.3.1 การปฏิบัติตนของเยาวชนต่อผู้ปกครอง ได้แก่ การขอคำแนะนำและซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ขอให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นและรับรู้เรื่องต่างๆในการทำกิจกรรม การแสดงความรักและเคารพของเยาวชนที่มีต่อผู้ปกครอง การเชื่อฟังคำสั่งสอน

2.2.3.2 การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อเยาวชน ได้แก่ การดูแลเอาใจใส่ การให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความรักความห่วงใยใกล้ชิดบุตร

2.3 ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานพินิจ ที่มีผลต่อเยาวชน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ลักษณะทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมในสถานพินิจที่มีผลต่อการปรับตัวของเยาวชน ได้แก่

2.3.1.1 สถานที่ ได้แก่ หอนอน โรงอาหาร ห้องเรียน ห้องประชุม ห้องสมุด ห้องน้ำ ห้องอเนกประสงค์ และห้องพยาบาล มีอากาศถ่ายเท เป็นระเบียบ มีขนาดเหมาะสมกับปริมาณของเยาวชน ปราศจากกลิ่นและเสียงรบกวน ประปาและไฟฟ้าใช้ได้ทั่วถึง

2.3.1.2 กฎระเบียบ ได้แก่ ระเบียบต่างๆที่สถานพินิจได้กำหนดไว้ให้เยาวชนปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนต้องได้รับการลงโทษ

2.3.2. สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนเจ้าหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติตนของเยาวชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ และการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อเยาวชน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีรายละเอียดดังนี้

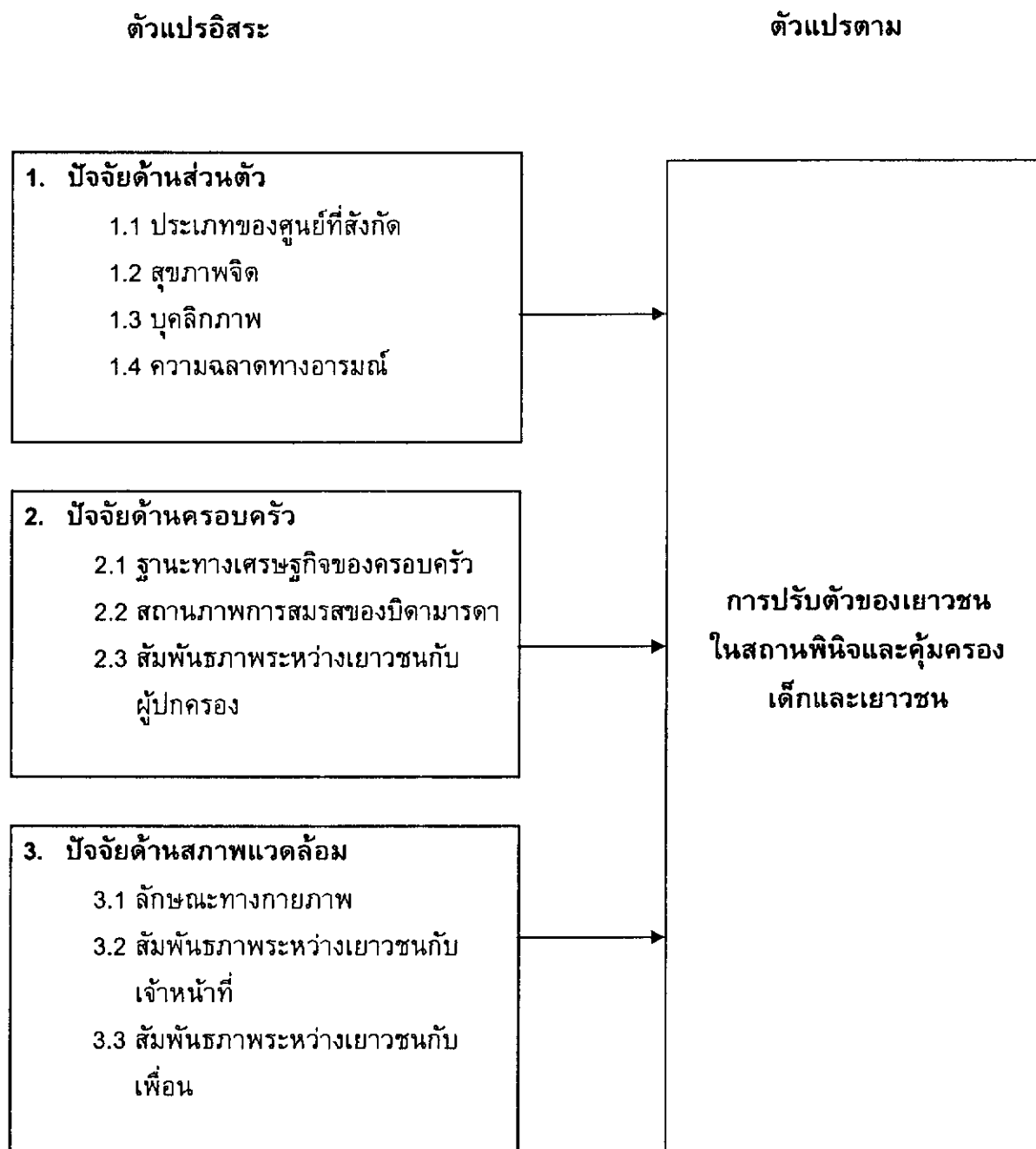
2.3.2.1 การปฏิบัติตนของเยาวชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การเคารพ เชื่อฟัง การไว้วางใจ การแสดงความคิดเห็น การขอคำปรึกษา และปฏิบัติตามคำสั่งตลอดจนคอยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรื่องต่างๆ

2.3.2.2 การปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อเยาวชน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ การดูแลเอาใจใส่ การให้ความยุติธรรม การให้ความเป็นกันเอง และการให้คำปรึกษา

2.3.3 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของเยาวชนและเพื่อนในสถานพินิจที่มีต่อกัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ได้แก่ การอยู่ร่วมกับเพื่อน การคบเพื่อน การให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาแนะนำ การเป็นที่ยอมรับของเพื่อน การทำกิจกรรมร่วมกัน การแสดงความคิดเห็นและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นควบคุม ศาลเยาวชนและครอบครัว สังกัดกระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่สืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด ควบคุมดูแลเยาวชนไว้ในระหว่างการสอบสวน ให้ตรวจรักษาพยาบาลแก่เยาวชนในความควบคุม ทำการควบคุมประพฤติผิดและอบรมด้วยการให้การศึกษา อบรมศีลธรรมจรรยา เพื่อให้กลับตนเป็นคนดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ส่งผลต่อการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของวัยรุ่น
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

1.1.1 ความหมายของการปรับตัว

ลาซารัส (ออร์พินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ 2532 : 6 ; อ้างอิงจาก Lazarus.1969) ได้ให้ทัศนะคติเกี่ยวกับเรื่องของการปรับตัว (Adjustment) ว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากการปรับตัวทางชีววิทยา เรียกว่า Adaptation ซึ่งเป็นความคิดพื้นฐานทางทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ล ดาร์วิน ที่เชื่อว่าเผ่าพันธุ์ที่แข็งแรงเท่านั้นจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และสามารถดำรงเผ่าพันธุ์อยู่ได้ นักจิตวิทยาได้ยืมเอาความคิดนี้มาใช้แล้วใช้คำว่า Adjustment แทนคำว่า Adaptation นอกจากนั้น ลาซารัส ยังกล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาเรื่องการปรับตัวว่า ก็เพื่อที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอันเป็นผลเนื่องมาจากการปรับตัวไม่ดี คือ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นเอง

โคลแมน และแฮมเมน (Coleman and Hammen. 1981 : 69) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่จะพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนกระทั่งบุคคลนั้นสามารถอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ และถ้าบุคคลนั้นปรับตัวได้ บุคคลนั้นก็จะอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

ฮาร์เบอร์และรันยอน (Haber and Runyon. 1984 : 4-6) ได้อธิบายและให้คำจำกัดความของการปรับตัวไว้ว่า พฤติกรรมการปรับตัว (Adjustment) เป็นกระบวนการที่บุคคลที่จะแก้ไขผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ โดยการแสวงหาวิถีทางที่จะตอบสนองความต้องการของตน ไม่

ว่าจะเป็นความต้องการทางกายหรือทางจิตใจ ซึ่งบุคคลนั้นจะต้องปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ

มาร์ติน และออสบอร์น (Martin and Osborn. 1989 : 2) ได้อธิบายและให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัวเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีทางของพฤติกรรมของตนเอง เพื่อการตอบสนองให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2524 : 180) ได้กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ความสามารถที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพ และปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถทนอยู่ได้ในสังคม หรือสภาพแวดล้อมนั้นๆ

สุรางค์ จันทน์เอม (2527 : 84) ได้กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางในสิ่งแวดล้อมของตน เมื่อมนุษย์ได้ทำในสิ่งที่ตนต้องการแล้ว ความตึงเครียดต่างๆก็ย่อมคลายลงไป

อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2532 : 7) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง การปรับและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้เกิดความสอดคล้องกลมกลืนเข้ากับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง

ฉวี วิชญเนตินัย (2537 : 4) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวว่า คือ กระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการแบบต่างๆในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าและความต้องการต่างๆ เพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของตน

ลักขณา สรีวัฒน์ (2545 : 64) ได้กล่าวว่า การปรับตัว คือ การที่บุคคลสามารถสร้างหรือขัดเกลาพฤติกรรมให้เข้ากับแบบแผนของสังคม หรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ทำให้มีชีวิตอยู่อย่างปกติสุขทั้งกายและจิตใจ และถ้าบุคคลนั้นปรับตัวแล้ว และสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆได้อย่างมีความสุขแสดงว่าบุคคลนั้นมีสุขภาพจิตดี

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้ โดยสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง ทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.1.2 แนวคิดและทฤษฎีการปรับตัว

รอย (Roy.1976 : 135-138) ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีการปรับตัว โดยรอยมีความเชื่อว่า "บุคคลเป็นระบบการปรับตัวระบบหนึ่ง" ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในตัวเองและภายนอกตัวเองตลอดเวลา สิ่งแวดล้อมตามแนวคิดของรอย คือ ทุกสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ที่อยู่รอบตัวบุคคล สิ่งแวดล้อมจัดเป็นตัวป้อนเข้า (Input) ที่ส่งไปที่ระบบการปรับตัว ซึ่งรอยได้จัดแบ่งสิ่งแวดล้อมซึ่งเปรียบเสมือนสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้บุคคลปรับตัวออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. สิ่งเร้าตรง (Focal Stimuli) คือ สิ่งเร้าที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่โดยตรง และมีความสำคัญมาก เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลต้องปรับตัวทันที เช่น ความเจ็บป่วยที่กำลังเป็นอยู่ เป็นต้น

2. สิ่งเร้าร่วม (Contextual Stimuli) คือ สิ่งเร้าอื่นๆที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากสิ่งเร้าตรง และมีผลกระทบต่อบุคคลเช่นกัน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะครอบครัว เป็นต้น

3. สิ่งเร้าแฝง (Residual Stimuli) คือ ลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล ได้แก่ ความเชื่อ ทศนคติ อุปนิสัย ประสบการณ์เดิม และการดำเนินชีวิต เป็นต้น

เมื่อมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้าดังกล่าวแล้ว บุคคลจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาสสมดุลของร่างกาย จิตใจ และสังคมของบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. กลไกการควบคุม (Regulation Mechanism) เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดขึ้นอัตโนมัติ โดยที่บุคคลไม่รู้สึกรู้สิด เป็นการทำงานร่วมกันของระบบประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ การรับรู้ และการตอบสนอง เพื่อที่จะควบคุมการทำงานของร่างกายให้อยู่ในภาวะสมดุล

2. กลไกการรับรู้ (Cognitive Mechanism) เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตสังคมที่บุคคลใช้ในการปรับตัวต่อภาวะเครียด บุคคลจะเรียนรู้การปรับตัวในส่วนนี้จากทักษะการเข้าสังคม ประสบการณ์ การปรับตัวในส่วนนี้เป็นการทำงานทางสมองในระดับที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ การจำใจ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการแสดงอารมณ์ เช่น บุคคลมีการเรียนรู้ว่าเมื่อโกรธควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร จึงจะเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น

กลไกการปรับตัวทั้ง 2 ส่วน จะเกิดขึ้นควบคู่กันเสมอ ทำงานร่วมกันเสมือนเป็นหน่วยเดียวกัน โดยมีการรับรู้เป็นสื่อกลางและทำให้บุคคลมีการแสดงออกในพฤติกรรม 4 ด้าน คือ

1. พฤติกรรมการปรับตัวตามความต้องการทางสรีระ (Physiological Need) มีพื้นฐานมาจากความต้องการความมั่นคงทางด้านร่างกาย ซึ่งครอบคลุมความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) อันได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การออกกำลังกาย การพักผ่อน และการระบาย การป้องกันอันตรายของร่างกาย การควบคุมเกี่ยวกับความรู้สึก การทำงานของระบบประสาทและการทำงานของต่อมไร้ท่อ เป้าหมายสูงสุดของการดำรงชีวิตในภาวะปกติสุข คือ ความพอดี ซึ่งมนุษย์พยายามจะปรับเพื่อรักษาสสมดุลนั้น

2. พฤติกรรมการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self Concept) เป็นพฤติกรรมปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการความมั่นคงทางด้านจิตใจ ซึ่งอันเกิดจากความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง หากบุคคลมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองตามความเป็นจริง มีความเชื่อมั่นและมองเห็นคุณค่าของตนเอง ย่อมปรับตัวได้ดีกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกต่อตนเองในทางลบ มองตนเองไร้ค่าและไม่ยอมรับความจริง จะก่อให้เกิดอุปสรรคและขัดขวางความสามารถในการดำเนินชีวิตด้านอื่นๆ ตลอดจนก่อให้เกิดความเจ็บป่วยเป็นโรคได้

3. พฤติกรรมการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (Role Function) เป็นพฤติกรรมการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการและคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคม เป็นการกระทำของบุคคลตามหน้าที่ที่สังคมคาดหวังสำหรับบทบาทของบุคคลนั้น ในสถานการณ์ใดก็ตามบุคคลไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองได้ บุคคลจะต้องมีการปรับตัว เพื่อให้การแสดงบทบาทของตนเป็นไปตามปกติ จะสำเร็จหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของบุคคลนั้น

4. พฤติกรรมการปรับตัวด้านการพึ่งพากันและกัน (Interdependence Mode) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลในอันที่จะคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคม เนื่องจากคนเราต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องและพึ่งพาอาศัยกันและกัน ความพอเหมาะระหว่างการพึ่งพาตนเอง การพึ่งผู้อื่น และการให้ผู้อื่นได้พึ่งพา มีส่วนช่วยให้เกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจและสังคม

โรเจอร์ส (Rogers.1967 : 108) เขาได้พิจารณาการปรับตัวในแง่การปรับตัวภายในตนเอง โดยเขาเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเป็นศูนย์กลางของประสบการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่บุคคลได้รับรู้และการมีประสบการณ์นั้นก่อให้เกิดเป็นตัวเรา(Self) หรือ "โครงสร้างของตน" ขึ้นมาเป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนในด้านต่าง ๆ เช่น ลักษณะความสามารถของตน บทบาทต่าง ๆ ของตนในการเกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ ของตัวเรา ประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ บุคคลที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีก็คือบุคคลที่สามารถปรับปรุงการมองตนเองหรืออัตมโนทัศน์ให้สอดคล้องกับประสบการณ์ ส่วนบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้คือ บุคคลที่ไม่ยอมปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการมองตนเองหรืออัตมโนทัศน์เป็นลักษณะของบุคคลแบบยึดติดแน่น และจะทำให้ไม่สอดคล้องกันระหว่างการมองตนเองกับประสบการณ์ จึงทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงได้ ในที่สุดก็ต้องใช้กลไกในการป้องกันตนเอง ซึ่งเป็นบุคลิกลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้ ดังนั้นบุคคลที่ปรับตัวได้จะมองตนเองได้ตรงกับตนจริง ยอมรับตนเองได้ตามความเป็นจริง แต่บุคคลที่ปรับตัวไม่ได้จะยึดเอาตนในอุดมคติว่าเป็นตนจริง

ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2524 : 10-12) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการปรับตัวของอิริคสัน ว่าสิ่งสำคัญที่สุดในการปรับตัวคือ ความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องแวดล้อมในช่วงนั้นๆ ครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางพื้นฐานทางจิตใจให้แก่บุคคลตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นมา ความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวของบุคคล เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ทางความรู้ความสามารถ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การที่บุคคลจะปรับตัวได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นที่มีต่อผู้แวดล้อมรอบตนเอง อีกทั้งความสามารถในการปรับตัวได้ดีในขั้นก่อนจะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวในขั้นต่อไปด้วย นอกจากนี้อิริคสันยังกล่าวว่า เด็กต้องปรับเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระและสังคม ประกอบกับการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวและพื้นฐานทางจิตใจแต่เดิมของเด็ก ซึ่งจะส่งผลร่วมกันต่อความสามารถในการปรับตัวของบุคคลในแต่ละช่วงอายุ

จากทฤษฎีการปรับตัวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้แนวคิดที่จะศึกษาการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ตามทฤษฎีของรอยที่เปรียบสิ่งแวดล้อมเป็นเหมือนสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้บุคคลต้องปรับตัว สิ่งเร้าได้แก่ อายุ สุขภาพจิต บุคลิกภาพ ความฉลาดทาง

อารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้าง ลักษณะของครอบครัว เป็นต้น และทฤษฎีของอิริคสัน ที่ได้กล่าวว่าการปรับตัวที่ดีของบุคคลขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นที่มีต่อผู้แวดล้อมรอบตนเอง รวมทั้งทฤษฎีของรอเจอร์ส ซึ่งได้กล่าวว่า บุคคลที่ปรับตัวได้ดีคือบุคคลที่เป็นตัวของตัวเอง เข้าใจและยอมรับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถรับรู้ประสบการณ์ต่างๆตามความเป็นจริงโดยนำมาจัดให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน

อย่างไรก็ตามปัญหาการปรับตัวเป็นปัญหาอีกแง่มุมหนึ่งที่สร้างความกดดันให้แก่ชีวิต ซึ่งบุคคลจะต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงสภาวะที่ต้องประสบด้วยตนเอง และอีกส่วนหนึ่งอาจต้องอาศัยการหนุนช่วยจากแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีความสุข โดยเฉพาะชีวิตของเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1.1.3 องค์ประกอบของการปรับตัว

มูลี (Mouly. 1968 : unpage) กล่าวว่า การปรับตัวที่ดี น่าจะประกอบด้วยลักษณะต่างๆ ดังนี้

1.ด้านการรับรู้และสติปัญญา การปรับตัวดีนั้น หมายถึง ประสิทธิภาพในการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ โดยอาศัยความสามารถในการเปลี่ยนแปลงบทบาท และความสามารถที่จะแยกแยะสิ่งสำคัญออกจากสิ่งไม่สำคัญ การปรับตัวที่ดีนั้นสัมพันธ์โดยตรงกับการรับรู้ตามความเป็นจริง โดยเปิดรับประสบการณ์และการรับรู้โดยปราศจากการบิดเบือน

2.ด้านส่วน บุคคลที่มีการปรับตัวดี จะยอมรับตนเองและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

3.ด้านสังคม บุคคลที่มีปรับตัวดีจะมีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น จะคล้อยตามสังคม โดยที่พฤติกรรมนั้นจะต้องอยู่บนรากฐานของเหตุผลและความถูกต้อง

4.ด้านอารมณ์ บุคคลที่ปรับตัวดีจะอยู่อย่างสงบสุข มีความชื่นชมกับชีวิต มีความแจ่มใสเบิกบาน อารมณ์ขัน มีความคิดสร้างสรรค์

5.ด้านการบรรลุสัจจการแห่งตน บุคคลที่มีปรับตัวดีจะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเองและปรับตนเองเพื่อบรรลุถึงสัจจการแห่งตนอยู่เสมอ

เฮิร์ลอค (ฮอฟฟ์มัท ซูชม และอัจฉรา สุขารมณ์. 2532 : 7 ; อ้างอิงจาก Hurlock .1978) กล่าวถึงการปรับตัวและการปรับตัวทางสังคมว่า ถ้าเด็กมีการปรับตัวดีจะมีลักษณะการยอมรับสภาพของตนเอง มีความเชื่อมั่นตนเองว่าสามารถจะช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย มีวิธีสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีกับใจคนอื่น เพราะบุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้นำจะปฏิบัติตามความต้องการของกลุ่ม โดยลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีในทัศนะของเฮิร์ลอค ประกอบด้วย

1. การแสดงออก (Overt Performance) ถ้าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเหมาะสมกับความคาดหวังของกลุ่ม อายุ และระดับของพัฒนาการแล้วก็จะเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

2. สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลได้ทุกกลุ่ม
3. มีทัศนคติที่ดีต่อคนอื่น
4. มีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่

จากข้อความดังกล่าว พอสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการปรับตัวในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปได้ด้วยดี บุคคลผู้นั้นต้องประกอบด้วยคุณลักษณะหลายๆอย่างดังกล่าวรวมอยู่ในตัว ซึ่งช่วยให้สามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ต่างๆที่ดีและร้ายในชีวิต และสามารถใช้ศิลปะในการสร้างสรรค์ ช่วยผสมผสานความต้องการเป็นตัวของตัวเองกับข้อเรียกร้องของสังคม เพื่อให้มีชีวิตที่กลมกลืนปราศจากข้อขัดแย้งได้ในที่สุด

1.1.4 สาเหตุของการปรับตัว

วารินทร์ สายโฮบเอื้อ และสุณีย์ ธีตากร (2522 : 159 – 160) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัว ว่าอาจเกิดจาก

1. มนุษย์ไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปสรรคที่เนื่องจากตัวเองหรือผู้อื่น มีผลทำให้บุคคลเกิดความไม่สบายใจหรือคับข้องใจ

สำหรับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นั้น มาสโลว์ (Maslow, 1954 : 80 – 92) ได้แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ความต้องการด้านร่างกาย ได้แก่ ความหิว ความกระหายน้ำ อากาศ การขับถ่ายของเสีย ความต้องการทางเพศ การพักผ่อน ความต้องการในการป้องกันความร้อนหนาว

- 1.2 ความต้องการความปลอดภัย ได้แก่ ความรู้สึกอบอุ่นมั่นคงการปกป้องคุ้มครองจากผู้อื่น

- 1.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ได้แก่ ความต้องการความรัก ความอบอุ่น การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในหมู่คณะ

- 1.4 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ได้แก่ ความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ ความร่ำรวย ฐานะทางสังคม การยอมรับนับถือ และการยอมรับทางสังคม

- 1.5 ความต้องการสัจจะแห่งตน ได้แก่ การเข้าใจตนเองอย่างทอ้งแท้ ความเข้าใจความเป็นจริงของชีวิตและสรรพสิ่งทั้งหลาย ต้องการใช้พลังความสามารถของตนเองให้เต็มที่เพื่อทดสอบให้เป็นประโยชน์แก่มวลมนุษย์ ซึ่งเป็นความต้องการที่อยู่เหนือความต้องการที่เกี่ยวกับชื่อเสียง เกียรติยศ ความร่ำรวย หรือการกระทำเพื่อตนเอง

2. ความขัดแย้ง หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลไม่สามารถตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความต้องการของตนเอง ความขัดแย้งจำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 2.1 ทางบวก เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการที่ต้องเลือกเพียงอย่างเดียวในสิ่งที่ตนเองชอบเท่าๆ กัน ตั้งแต่ 2 – 3 อย่างขึ้นไป ยิ่งชอบมากทุกอย่างยิ่งต้องเลือกมากกว่าจะเลือกได้ก็ต้องใช้เวลา นาน แม้เลือกแล้วยังเสียดาย สิ่งที่ไม่สามารถจะเลือก

2.2 ทางลบ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการที่บุคคลต้องเลือกในสิ่งที่ไม่ชอบ ไม่ถูกใจ ตั้งแต่ 2 – 3 อย่างขึ้นไป จะไม่เลือกก็ได้แต่เมื่อเลือกไปแล้วก็ไม่สบายใจ เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านั้น บุคคลไม่ชอบไม่ถูกใจเลย แต่ก็ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.3 ทางบวกและทางลบ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกรณีที่สิ่งต่างๆ หรือบุคคล หรือสัตว์ที่ต้องการเลือกนั้น มีทั้งถูกใจและไม่ถูกใจในระดับที่เท่าๆ กัน ทั้งหมดตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป แต่ต้องเลือกเพียงอย่างเดียว

สิริชัย ประทีปฉาย (2533 : 181 – 182) สรุปสาเหตุของการปรับตัวไว้ดังนี้

1. แรงขับและความต้องการ (Drive and Needs) ในชีวิตของบุคคลมีความต้องการเป็นพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางกาย (Physical Needs) และความต้องการทางจิต (Psychological Needs) ความต้องการทั้งสองนี้ทำให้เกิดแรงขับ (Drive) เช่น เกิดความหิวเป็นแรงขับให้มนุษย์ดิ้นรนแสวงหาเพื่อสนองความอยากของตน ถ้าเกิดอุปสรรคมาขัดขวางไม่สามารถสนองความต้องการ ไม่สามารถบำบัดความอยากได้ ร่างกายจะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้คลายจากความกระวนกระวาย อันเนื่องมาจากความอยาก พฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อผ่อนคลายความทรมานทรมานนี้เรียกว่า "การปรับตัว"

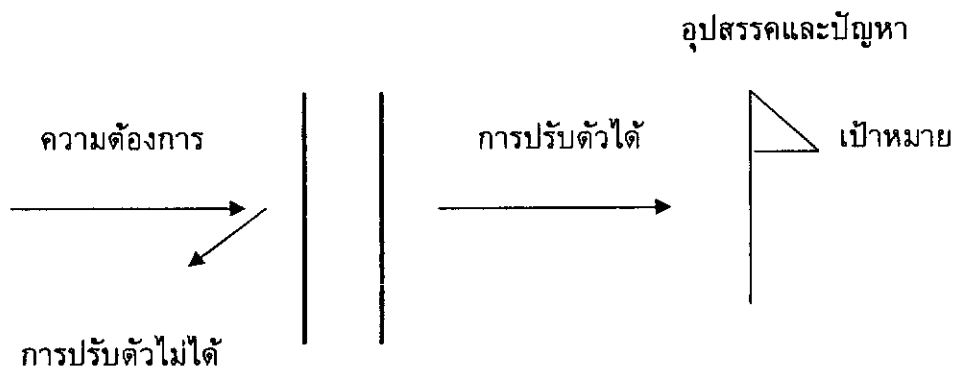
2. แรงกระตุ้นจากสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว หรือการที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนมีปัญหาในการปรับตัวให้ทันตามภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ราคาสิ่งของแพงขึ้น แฟชั่นแต่งกาย การเป็นอยู่ การคมนาคม ความเจริญทางวัตถุต่างๆ กระตุ้นให้มนุษย์วิ่งตามตลอดเวลาต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคม มีปัญหาเดินทางวัตถุต่างๆ กระตุ้นให้มนุษย์วิ่งตามตลอดเวลาต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคม มีปัญหาเดินแถวกันมาให้แก้ตลอดเวลา ถ้าแก้ได้ก็มีความสุข แต่ถ้าแก้ไม่ได้ก็เกิดความคับข้องใจกระวนกระวายใจจึงหาทางปรับตัวโดยวิธีการต่างๆ

3. เจตคติ ความสนใจ จุดหมายของชีวิตของตัวเองเปลี่ยนไป จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปรับตัวของบุคคลมีสาเหตุมาจากตัวเองและสิ่งแวดล้อมในอันที่จะสนองตอบความต้องการเบื้องต้นที่สำคัญ ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางจิตใจ และความต้องการทางสังคม ซึ่งในความต้องการของบุคคลนั้นบางครั้งก็ได้รับการตอบสนองความต้องการ บุคคลก็จะเกิดความสุข ความสบายใจ แต่ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการจะทำให้บุคคลนั้นๆ เกิดความเครียด ความวิตกกังวล เสียใจและทุกข์ใจ และเมื่อมีปัญหา บุคคลจะใช้วิธีการปรับตัวต่างๆ เข้ามาแก้ปัญหา อาจจะใช้ทั้งกลไกป้องกันตัวเองและวิธีการปรับตัวอื่นๆ ที่บุคคลได้พิจารณาแล้วว่าเหมาะสม เพื่อผ่อนคลายสภาวะของจิตใจให้เบาบางลง

1.1.5 กระบวนการปรับตัว

นิภา นิธยาน (2530 : 78) กล่าวถึง กระบวนการปรับตัวว่า หมายถึง พฤติกรรมต่างๆ ที่คนเรากระทำเพื่อตอบสนองความต้องการทางสรีระแรงขับและแรงจูงใจต่างๆ ที่รวมเรียกว่า ข้อเรียกร้องภายในและข้อเรียกร้องภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับสิริชัย ประทีปฉาย (2533 : 192) ซึ่งได้กล่าวถึง กระบวนการปรับตัวไว้ ตามภาพ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กระบวนการปรับตัว

ที่มา : สิริชัย ประทีปฉาย (2533) การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว : 192

จากภาพดังกล่าว เมื่อบุคคลพบกับอุปสรรค โดยทั่วไปแล้วบุคคลก็จะแสดงความพยายามต่างๆ เพื่อจะไปให้ถึงเป้าหมาย บางคนมีความพยายามในระยะเวลาอันสั้น บางคนมีความพยายามอยู่นาน และบางคนก็หาวิธีได้เหมาะสม ทำให้ไปยังเป้าหมายได้ เรียกว่า ปรับตัวได้ บางคนหาทางไปสู่เป้าหมายไม่ได้ก็จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพในการปรับตัวต่างๆ เช่น หนีสถานการณ์นั้น ตั้งเป้าหมายใหม่หาทางปฏิเสธไม่ยอมรับว่าตนไม่สามารถเอาชนะอุปสรรคได้ หรืออาจสร้างโลกของตนเองขึ้นมา เพื่อสร้างความไม่สบายใจ เป็นต้น

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2545 : 65) ได้กล่าวถึงระดับของกระบวนการปรับตัวและลักษณะของกระบวนการปรับตัว ดังนี้

1. ระดับของกระบวนการปรับตัว สำหรับกระบวนการปรับตัวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลนั้นแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ

1.1 การปรับตัวที่เรารู้ตัว (Conscious Attempt of Adjustment) การปรับตัวแบบนี้สามารถทำได้ 2 ทาง คือ

1.1.1 โดยการเพิ่มความพยายามให้มากขึ้น เพื่อให้ชนะอุปสรรคหรือความยุ่งยากต่างๆ ที่เกิดขึ้นและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

1.1.2 โดยการเปลี่ยนเป้าหมายที่ตั้งไว้ หากว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้สูงมากเกินไปหรือเป้าหมายที่บุคคลนั้นทราบหรือตระหนักว่าเขาไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้เขาจะเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ที่คาดว่าจะเอาชนะได้

1.2 การปรับตัวที่กระทำไปโดยไม่รู้ตัว (Unconscious Attempt of Adjustment) การปรับตัวแบบนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นทางออกอย่างหนึ่งของบุคคลเมื่อเกิดความคับข้องใจ หรือความขัดแย้งในใจ หรือเมื่อเผชิญปัญหาแล้วแก้ปัญหาไม่ได้ เขาก็จะหาทางออกด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ซึ่งกลวิธีในการปรับตัวในลักษณะดังกล่าว เรียกว่า กลไกทางจิต (Mental Mechanism) หรือกลไกป้องกันตน (Self-defense Mechanism) กลไกดังกล่าวบุคคลใช้เพื่อการรักษาหรือคุ้มครองตนเองไม่ให้เสียหายหรือตกต่ำศรีนั่นเอง เพื่อไม่ให้เกิดความวิตกกังวล

2. ลักษณะกระบวนการปรับตัว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การปรับตัวที่สมบูรณ์ (Integrative Adjustment) เป็นลักษณะของการปรับตัวที่บุคคลประสบปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ แล้วสามารถแก้ปัญหาได้ และเมื่อแก้ปัญหาได้แล้วทำให้ตนเองเกิดความไม่สบายใจ ไม่มีข้อข้องใจหลงเหลืออยู่

2.2 การปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์ (Non-integrative Adjustment) เป็นการปรับตัวที่บุคคลประสบปัญหาหรืออุปสรรคแล้วไม่สามารถแก้ปัญหานั้นได้ แต่เขาอาจมีวิธีทำให้คลายเครียดภายในใจหรือความวิตกกังวลใจให้ลดลงได้บ้าง แต่ร่องรอยของความไม่สบายใจนั้นยังคงมีค้างอยู่ การปรับตัวแบบนี้อาศัยกลไกทางจิตหรือกลไกป้องกันตนเอง การปรับตัวแบบนี้จึงเป็นการปรับตัวที่ไม่สมบูรณ์

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการปรับตัว เป็นกระบวนการหนึ่งที่บุคคลใช้เป็นทางออกเมื่อเกิดความคับข้องใจ หรือไม่สบายใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือชนะอุปสรรคนั้นๆ ตลอดจนสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างรุดรุดพลอดภัยและมีความสุข

1.1.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว

นิภา นิธยาน (2530 : 106-146) กล่าวว่า ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว มี 3 ประการ ดังนี้

1. อิทธิพลของสภาวะพื้นฐานทางกายในเชิงชีววิทยา ได้แก่ลักษณะพื้นฐานในการตอบโต้และศักยภาพทางพันธุกรรมของบุคคล

2. อิทธิพลของสภาวะแวดล้อม ได้แก่ สภาวะทุกอย่างที่แวดล้อมบุคคล

3. อิทธิพลของสภาวะความเป็น "ตน" ได้แก่ การรับรู้ และความเข้าใจที่บุคคลได้รับจากประสบการณ์ทุกอย่างในชีวิตของตน ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยย่อยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวอื่นๆ อีก ได้แก่

1. อิทธิพลของสภาวะทางกาย ได้แก่ อิทธิพลของสภาวะเคมีภายในร่างกายหรือการทำงานของระบบต่อมไร้ท่อ อิทธิพลของรูปทรง และอิทธิพลของสุขภาพร่างกายของบุคคล

2. อิทธิพลของสังคม ได้แก่ อิทธิพลของระเบียบประเพณีและวัฒนธรรม อิทธิพลของลักษณะครอบครัว อิทธิพลของเพื่อนฝูง อิทธิพลของโรงเรียน อิทธิพลของอุดมคติ

ปัจจัยที่มีผลหรือเป็นปัญหาต่อการปรับตัวของบุคคลนั้น ยูพาตรี ไพวรรณ (2535 : 32) ได้แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก ดังนี้

1. ความคับข้องใจ (Frustration) หมายถึง สภาพของจิตใจ หรือความรู้สึกที่เป็นผลสืบเนื่องจากการปรารถนาที่เรามุ่งหวัง ถูกขัดขวาง ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ทุกชีวิตไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ทุกประการ เช่น การขาดแคลนทางวัตถุ ความสมบูรณ์ของร่างกาย ความรัก ความอบอุ่นและสัมพันธภาพการสูญเสียสิ่งเหล่านี้ อาจทำให้บุคคลเกิดความหงุดหงิด โกรธ กระทบกระวายเป็น กลุ้มใจ สภาวะดังกล่าวเรียกว่า ความคับข้องใจ

2. ความขัดแย้งในใจ (Psychological Conflicts) หมายถึง สภาวะการณ์ที่ทำให้บุคคลเกิดความขัดแย้งในตนเอง เกิดความลำบากใจ หนักใจ อึดอัดใจที่ต้องตัดสินใจเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสภาวะการณ์ที่เผชิญอยู่

3. ความวิตกกังวล (Anxiety) เป็นความไม่สบายใจซึ่งจะออกมาในรูปความกลัว (Fear) อาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกก่อนหรือสถานการณ์ที่ต้องประสบ เช่น กลัวสังคมจะไม่ให้การยอมรับหลังจากได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว เกิดจากตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อม หากเรายอมรับปัญหานั้นหรือยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เราก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่างๆอย่างมีความสุข

1.1.7 กลวิธีในการปรับตัว

วันดี ระเจริญ (2531 : 244 – 247) กล่าวว่า การปรับตัวของบุคคลประกอบไปด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้ คือ

1. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง ซึ่งเป็นหาเหตุผลที่ผิดไปจากความเป็นจริง เพื่อป้องกันตัวเองและกันไม่ให้รู้สึกว่าคุณผิด

2. การกล่าวโทษผู้อื่น เพื่อให้เกิดความสบายใจ เช่นคนติดเหล้าจะแก้ตัวว่าที่ดื่มเหล้าเพราะภรรยาขี้นั่น คือ เป็นการหาหลักฐานกล่าวอ้างให้ผู้อื่นมีความผิด

3. การเลียนแบบ หมายถึง การรับเอาแบบอย่างของบุคคลอื่นมาเป็นของตนเพื่อช่วยให้เกิดความมั่นใจ

4. การถ่ายทอดความรู้สึก เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่บุคคลหนึ่งถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาของตนที่มีต่อผู้หนึ่งในอดีตไปยังอีกบุคคลหนึ่งในปัจจุบัน เช่น ชอบหรือเกลียดบุคคลที่พบกันโดยไม่มีสาเหตุ

5. การเห็นอกเห็นใจ เป็นการเลียนแบบที่เป็นประโยชน์ทำให้คนรู้สึกเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

6. การเก็บกด คนเมื่อเกิดความวิตกกังวลจะพยายามกดเก็บความรู้สึกนั้นไว้ในจิตใจลึกเพื่อหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางจิตใจ

7. การทดแทนเพื่อชดเชย เป็นการทดแทนเพื่อชดเชยความผิดหวัง

8. การย้ายแหล่งทดแทน มีลักษณะเหมือนการทดแทน เพื่อชดเชยแต่เป็นเรื่องของความรู้สึกทางอารมณ์ ซึ่งเปลี่ยนจากเป้าหมายซึ่งอาจเป็นบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่ไม่สามารถจะเปิดเผยได้ไปยังบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์อื่น

9. การทดแทน หมายถึง การทดแทนความต้องการของคนที่ไม่สามารถแสดงออกให้เห็นโดยเปิดเผยด้วยการแสดงออกในสิ่งที่สังคมยอมรับ เช่น คนที่มีความรู้สึกก้าวร้าว แสดงพฤติกรรมด้านนี้ด้วยการเป็นนักมวย หรือเป็นนักฟุตบอล

10. การชดเชย เป็นการทดแทนหรือชดเชยอีกแบบหนึ่ง โดยพยายามที่จะแก้ความวิตกกังวลโดยการกระทำที่เด่นในอีกทางหนึ่ง

11. การปฏิเสธความจริง สิ่งที่เกิดให้เกิดความปวดร้าวใจอันเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา บุคคลนั้นจะไม่ยอมรับว่าสิ่งเหล่านั้นได้เกิดขึ้นจริง

12. การถดถอย เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่ยากเกินความสามารถไม่อาจแก้ไข หรือหลีกเลี่ยงได้ก็จะพยายามหลบหนีจากความจริง

ลักษณะ สรีวัฒน์ (2545 : 72-75) กล่าวว่า เมื่อบุคคลประสบปัญหาหรือความไม่สบายใจ อันเกิดจากความวิตกกังวล ความกลัว ความขัดแย้งภายในใจ หรือไม่สามารถปรับตัวได้กับสิ่งแวดล้อม บุคคลจะใช้กลวิธีในการปรับตัวหรือกลไกป้องกันทางจิต ดังนี้

1. ประเภทต่อสู้หรือเผชิญปัญหา ดังนี้

1.1 การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) เป็นการอ้างเหตุผลเพื่อกลบเกลื่อนและเป็นที่ยอมรับมาอธิบายแทนเหตุผลที่แท้จริง สำหรับการกระทำของคนที่ได้ก่อให้เกิดความผิดหวังให้แก่ตนเองเกินกว่าจะยอมรับได้ เพื่อรักษาความรู้สึกที่ดีของตนไว้ เช่น สอบได้คะแนนน้อย ก็อ้างว่าเพราะมัวแต่ช่วยแม่ขายของไม่มีเวลาอ่านหนังสือ เป็นต้น

1.2 การโยนความผิดให้ผู้อื่น (Projection) เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจะมีการกล่าวโทษผู้อื่นว่าเป็นต้นเหตุ เช่น นักเรียนที่สอบตกในวิชาต่างๆ ก็จะโทษว่าครูออกข้อสอบยาก เป็นการย้ายหรือโยนความผิดไปให้ผู้อื่น เพื่อลดความไม่พอใจหรือลดความเครียดของตัวเอง การบิดเบือนความจริง เช่นนี้ทำให้ผู้กระทำรู้สึกพ้นจากความอับอายและสบายใจขึ้นได้

1.3 การระบายอารมณ์ (Displacement) เป็นการย้ายอารมณ์จากบุคคลหรือสิ่งของหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งหรือสิ่งของหนึ่ง เพื่อลดความไม่พอใจหรือลดความโกรธ เช่น ไม่พอใจพี่ที่กล่าวตักเตือน จึงหันไปดุดมวหรือสุนัขที่อยู่ใกล้ เป็นต้น วิธีนี้จะเป็นการถ่ายเทอารมณ์จากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจขึ้น

1.4 การชดเชย (Compensation) เป็นการแสวงหาความสำเร็จทดแทนความผิดหวังหรือปมด้อย ซึ่งจะช่วยให้หายเครียดได้ เช่น คนรูปร่าง เตี้ยแต่เรียนเก่ง หรือหน้าตาไม่สวยแต่นำใจคอยช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น วิธีนี้มีส่วนช่วยการปรับตัว 2 ทางด้วยกัน คือ ประการแรก

ช่วยให้ได้สิ่งที่ใกล้เคียงมากที่สุดกับสิ่งที่เราปรารถนาจริง ๆ เป็นการทดแทนประการที่สอง การทดแทนนี้ยังช่วยอำพรางและปิดบังข้อบกพร่อง เพื่อช่วยบรรเทาความรู้สึกวิตกกังวลใจไปได้บ้าง

1.5 การทดแทน (Substitution) เป็นลักษณะของการประนีประนอมกับสถานการณ์ ด้วยการแปลงรูปอารมณ์และพฤติกรรมที่ให้โทษมาสู่คุณประโยชน์ เช่น แทนที่จะก่อการทะเลาะวิวาทชกต่อยผู้อื่น มาเป็นนักมวยที่สามารถยึดการชกต่อยเป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่องและยอมรับในสังคม นับเป็นการทดแทนกิจกรรม ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วยกิจกรรมที่เป็นที่ยอมรับ

2. ประเภทหลักเสี่ยงหรือหนีปัญหา ดังนี้

2.1 การแยกตัวออกไปจากสังคม (Isolation) บุคคลจะใช้วิธีนี้ในกรณีที่หาทางออกด้วยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผล บุคคลประเภทนี้จะขาดความกระตือรือร้น ขาดความสนใจในสิ่งต่างๆ แต่จะอยู่ตามลำพังเหมือนอยู่ในโลกของตนเอง

2.2 การถดถอย (Regression) เป็นการถอยเข้าสู่พฤติกรรมดั้งเดิมที่ตนเคยใช้ได้ผลมาแล้วในอดีต ซึ่งอาจจะแสดงออกโดยคำพูด หรือการกระทำก็ได้ เช่น การไม่ยอมช่วยตัวเองในเรื่องต่างๆ ต้องคอยให้บุคคลอื่นทำให้ เช่น การพูดไม่ชัด หรือลงไปนอนดินเมื่อไม่พอใจ เป็นต้น

2.3 การหนีเข้าสู่สภาวะเจ็บป่วย (Conversion) เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ไม่ปรารถนา โดยความเจ็บป่วยนี้เป็นจริงๆ โดยมีได้เสแสร้ง เช่น เด็กที่กลัวพ่อแม่มากเมื่อรู้สึกตัวว่าทำความผิด จะมีอาการเป็นไข้ไม่สบาย หรือหอบ หายใจไม่ออก เป็นต้น

3. ประเภทใช้การนำมัด

3.1 หาที่ปรึกษาโดยไม่เก็บความอึดอัดในใจไว้มากจนเกินไป บุคคลที่ควรปรึกษา ได้แก่ บิดามารดา เพื่อนสนิท ครูแนะแนว หรือจิตแพทย์

3.2 หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ทำให้เกิดปัญหาชั่วคราวหนึ่ง แทนที่จะหมกมุ่นอยู่กับปัญหานั้น หาเวลาไปพักผ่อนในสถานที่ที่ช่วยให้เกิดความสบายใจเสียชั่วคราว เช่น ลาพักผ่อน โดยไปพักที่ชายทะเล สัก 1-2 วัน แล้วค่อยกลับมาเริ่มทำงานใหม่

3.3 หลีกเลี่ยงการหวังอะไรให้ได้หมดทุกอย่าง คนที่ตั้งความหวังไว้สูงมักจะเกิดความผิดหวังทางอารมณ์ เมื่อไม่ได้ตามหวัง จงเตรียมความรู้สึกผิดหวังไว้บ้างก็จะไม่รู้สึกผิดหวังมากมายนัก

3.4 พยายามนั่งสมาธิ เพื่อความสงบในอารมณ์ การนั่งสมาธิเป็นการทำจิตใจให้ว่างจากความคิดอันฟุ้งซ่านทั้งปวง เพราะการนั่งสมาธิจะทำให้จิตใจสงบเกิดสติและปัญญาอันจะนำมาซึ่งความสงบในจิตใจได้ เมื่อคิดอ่านทำอะไรก็ยอมทำด้วยการมีสติและจะทำให้ได้รับความสำเร็จในสิ่งนั้นๆ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่ากลไกในการป้องกันตัว มี 2 ประเภทใหญ่ คือ ประเภทปรับตัวในทางบวกและประเภทปรับตัวโดยแสดงออกในทางลบ ซึ่งไม่ว่าจะเน้นการปรับตัวในด้านใดก็ตามดังที่กล่าวมานั้น บุคคลควรรู้จักเลือกวิธีการปรับตัวที่เหมาะสมก็สามารถผ่อนคลายความเครียด หรือช่วยลดความไม่สบายใจได้ ไม่เกิดผลเสียทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น แต่ถ้านำไปใช้มากเกินไปอาจเกิดโทษต่อตนเองได้

1.1.8 ลักษณะการปรับตัว

ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดี

ธอร์พ (ออร์พินท์ ชูชม และอัจฉรา สุรารมณ. 2532 : 8 – 10 ; อ้างอิงจาก Thorpe. 1955) ได้แบ่งการปรับตัวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ปรับตัวเอง (Self Adjustment) ได้แก่ การที่บุคคลจะปรับตัวเองได้ดีต้องมีลักษณะ ดังนี้

1.1 ความเป็นตัวของตัวเอง (Self Reliance) หมายถึง การที่บุคคลทำอะไรได้ด้วยตนเองไม่พึ่งผู้อื่น เป็นอิสระจากผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์และรับผิดชอบการกระทำของตนเอง

1.2 การมองเห็นคุณค่าของตน (Sense of Personal Worth) หมายถึง การที่บุคคลเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้อื่นเชื่อถือในความสามารถของเขา มีความรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีค่า มีความพอใจและเชื่อมั่นในความสามารถและมีเหตุผล

1.3 ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง (Sense of Personal Freedom) หมายถึง การที่บุคคลพอใจในอิสรภาพ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัดสินใจในการกระทำและวางแผนชีวิตของตนเอง รวมทั้งมีเสรีภาพในการคบเพื่อนและการใช้จ่าย

1.4 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Feeling of Belonging) หมายถึง การที่บุคคลได้รับความอบอุ่นในครอบครัว ในหมู่เพื่อนฝูง จึงทำให้มีความภูมิใจในบ้าน โรงเรียน เป็นต้น

1.5 ความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี (Nonwithdrawing Tendencies) หมายถึง การที่บุคคลมีลักษณะตรงกันข้ามกับความรู้สึกมีแนวโน้มที่จะถอยหนี ซึ่งบุคคลที่มีแนวโน้มที่จะถอยหนีจะมีความรู้สึกไม่กล้าที่จะเผชิญกับความจริง มักใช้ความคิดของตนเองสร้างความสุข มักเอาตนเองเข้าไปแทรกในทุกๆเรื่อง อ่อนไหว ว้าวุ่น และหมกมุ่นกับตนเอง

1.6 ความรู้สึกไม่มีอาการทางประสาท (No Nervous Symptom) หมายถึง การที่บุคคลมีลักษณะตรงกันข้ามกับความรู้สึกมีอาการทางประสาท ซึ่งบุคคลที่มีอาการทางประสาทจะมีความรู้สึก มีความผิดปกติทางด้านร่างกายและอารมณ์ เช่น เบื่ออาหาร ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ ผื่นร้าย เป็นต้น

2. การปรับตัวทางสังคม (Social Standards) ได้แก่ การที่บุคคลจะปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ต้องประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

2.1 ปทัสถานทางสังคม (Social Standards) หมายถึง การที่บุคคลมีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บุคคลประเภทนี้จะเข้าใจถึงความถูกต้องของสังคม

2.2 ทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง การที่บุคคลปรับตัวเข้ากับเพื่อนและคนแปลกหน้า เป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น และมีความสนใจปัญหาต่างๆ และสนใจกิจกรรมต่างๆ

2.3 แนวโน้มทางสังคม (Social Tendencies) หมายถึง การที่บุคคลปรับตัวเข้าสถานการณ์หรือสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม

2.4 ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relation) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว มีความอบอุ่นปลอดภัย และมั่นใจตนเองในความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว

2.5 ความสัมพันธ์ในโรงเรียน (School Relation) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรักจากครู มีความสุขในการอยู่ร่วมกับเพื่อน นักเรียนรู้สึกว่าการงานมีความเหมาะสมและความสนใจและวุฒิภาวะของตน

2.6 ความสัมพันธ์กับชุมชน (Community Relation) หมายถึง การที่บุคคลเข้ากับเพื่อนบ้านได้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชุมชนตนเอง เข้าสมาคมกับคนแปลกหน้าได้ มีความพอใจในกฎเกณฑ์ และสวัสดิภาพของชุมชน

ทินดอลล์ (Tindall. 1959 : 76) กล่าวถึงบุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดีโดยทั่วไป ดังนี้

1. รักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของบุคลิกภาพ โดยมีความสามารถผสมผสานความต้องการของตนกับพฤติกรรมที่แสดงออก และพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นต้องเข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่

2. ประพฤติปฏิบัติตามปทัสสถานของสังคม

3. ปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นจริง

4. มีความมั่นคงทางอารมณ์ และสามารถควบคุมอารมณ์ได้

5. มีวุฒิภาวะ

6. มองสังคมในแง่ดี และช่วยเหลือสังคมเสมอ

รอเจอร์ส (Rogers. 1974 : 358) กล่าวถึง ลักษณะการปรับตัวที่ดีไว้ว่า บุคคลที่มีการปรับตัวได้ดี คือ บุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง เมื่อบุคคลรู้จักตนเอง รู้จักคุณภาพ ความสามารถ และทัศนคติที่มีต่อตนเอง ตลอดจนเข้าใจสัมพันธ์ภาพที่มีต่อบุคคลอื่น ก็จะไม่มีความตึงเครียด ซึ่งเป็นการปรับตัวที่ดีทางจิตวิทยา

วอร์เชล และโกทาลอ (Worchel and Goethalo. 1985 : 3) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นงานประจำที่บุคคลจะต้องแก้ปัญหา ซึ่งอาจจะเกิดจากตัวเอง สิ่งแวดล้อมรอบตัวหรือบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ปรับตัวได้ดี คือ บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการรู้จักและยอมรับตนเองเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการปรับตัว และการปรับตัวเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. การใช้ความเข้าใจตนเอง เพื่อกำหนดเป้าหมายที่เป็นจริงให้กับตนเอง

3. การใช้ความสามารถของตัวเอง เพื่อควบคุมสิ่งแวดล้อมและโชคชะตาของตัวเอง เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของตนเอง

4. ความไวต่อการรับรู้ความต้องการ และความไม่สบายใจของผู้อื่น เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือ และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

มบุญ ดนวัฒนา (2526 : 141-143) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดี ดังนี้

1. มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง (Self-Knowledge) ผู้ที่ปรับตัวได้ดี คือ ผู้ที่รู้ถึงพลังจิต แรงจูงใจ ความปรารถนา ความทะเยอทะยาน ความรู้สึก ความสามารถ และอารมณ์ต่างๆ ของตนเอง นั่นคือ จะต้องเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตนเองได้หมดทั้งพฤติกรรมและความรู้สึกของตนเอง
2. ความรู้สึกว่าตนเองมีค่า (Self-Esteem) ประกอบด้วยความรู้สึกต่อตนเองและความสามารถที่จะทำหน้าที่ให้แก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความรู้สึกมั่นคงอบอุ่น (Feeling of Security) คนที่ปรับตัวได้ดีจะมีความรู้สึกที่ตนเองได้รับการยกย่องว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และที่สำคัญที่สุดคือ มีอิสระในการแสดงออกต่อสถานการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน
4. ความสามารถในการรับและให้ความรัก (Ability to Accept and Give Affection) คือความสามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้อย่างน่าพอใจ บุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะมีความรู้สึกนึกคิดถึงความต้องการและความรู้สึกของคนอื่น ๆ นั่นคือ สามารถล่วงรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่น ๆ และรักษาความสัมพันธ์ที่มีการให้และการรับไว้ได้
5. ความพอใจต่อความปรารถนาทางกาย (Satisfaction of Bodily Desires) บุคคลที่ปรับตัวได้ดี จะมีทัศนคติต่อการทำงานของร่างกายของตนเองอย่างสมบูรณ์ ไม่หมกมุ่นครุ่นคิด วิดกกังวล
6. ความสามารถที่จะเป็นผู้ผลิตและมีความสุข (Ability to Be Productive) บุคคลใช้ความสามารถต่าง ๆ ในการทำงานหรือความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดีและกว้างขวาง มีความสนุกและความกระตือรือร้น
7. ปราศจากความตึงเครียดและความรู้สึกที่เกินขีด (Absence of Tension and Hypersensitivity) คนที่ปรับตัวไม่ได้จะมีความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากความวิตกกังวล และความตึงเครียดซึ่งมีผลสะท้อนให้เกิดอาการอื่นๆตามมา

ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวไม่ดี

แคพแพลน (Kaplan, 1959 : 27) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงว่าบุคคลปรับตัวไม่ดีมี 6 ประการด้วยกัน คือ

1. พวกที่ชอบกระพริบตาบ่อยๆ เลียริมฝีปาก กัดเล็บ กระดิกขาหรือปัสสาวะบ่อยๆ พวกนี้เกิดจากความวิตกกังวล
2. พวกหมกมุ่นอยู่กับความเศร้าโศกเสียใจ ตื่นเต้นจนเกินไป ไม่รับผิดชอบงาน พวกนี้เกิดจากอารมณ์รุนแรง

3. พวกที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ทำงานคนเดียวไม่ได้ ขี้ระแวงขี้สงสัย ขาดเหตุผล ตัดสินใจไม่ได้ รู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถและมีปมด้อย พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์

4. พวกที่ชอบแสดงอาการก้าวร้าวผู้อื่น ต่ำห็นิติเตียน พุดจาขวานผ่าซาก พวกนี้คิดว่าตนเองเหนือกว่าผู้อื่น

5. พวกที่พุดจาขวานผ่าซาก ขาดความสุภาพ ชอบขัดขึ้นคำสั่ง ชอบรังแกและทารุณสัตว์ ตลอดจนชอบต่อต้านระเบียบวินัยของโรงเรียน พวกนี้เกิดจากการต่อต้านสังคม

6. พวกที่เจ็บป่วยโดยขาดเหตุผล กินจุแต่หิวบ่อย บางครั้งอาจอาเจียนและอุจจาระไม่เป็นเวลา พวกนี้มีสาเหตุจากจิตได้รับความกระทบกระเทือน

ประสาท อิศรปริดา (2523 : 206) กล่าวถึง การปรับตัวไม่ดีว่า จะแสดงพฤติกรรมสัญญาณอันตรายที่สังเกตเห็นได้ดังนี้

1. ขาดความรับผิดชอบ และพึ่งผู้อื่นมากเกินไป
2. มีความรู้สึกไม่เพียงพอ และรู้สึกว่าตนมีปมด้อยอย่างรุนแรง
3. แสดงออกในลักษณะก้าวร้าว และหยาบคาย
4. ใช้กลไกการป้องกันตัวมากเกินไป เช่น ใช้เหตุผลเข้าข้างตนเอง โยนความผิดให้ผู้อื่น เป็นต้น

5. มีความกังวลใจ (Worry) วิตกกังวล (Anxiety) และรู้สึกว่าไม่อบอุ่น ไม่มั่นคงอย่างมาก

6. มีลักษณะต่อต้านอำนาจ หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมมากเกินไป

นิภา นิธยาน (2530 : 160) ได้กล่าวถึงลักษณะอาการความยุ่งยากในการปรับตัว ซึ่งความยุ่งยากในการปรับตัวไม่ว่าจะมากน้อยเพียงใดก็ตาม มักจะปรากฏอาการในลักษณะดังต่อไปนี้

1. อาการเคร่งเครียด
2. อาการเจ็บป่วยทางกาย
3. พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนมาตรฐานของสังคม
4. ความหย่อนสมรรถภาพในการดำเนินชีวิต

จากลักษณะการปรับตัวดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะมีลักษณะดังนี้ คือ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของตัวเอง ความเป็นอิสระ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม มีจิตใจอารมณ์ที่มั่นคงสามารถที่จะแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้เต็มกำลังความสามารถ ตลอดจนผสมผสานความต้องการของตัวเองกับพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างเหมาะสม ส่วนบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้ จะมีลักษณะพึ่งพาตนเองได้ไม่เหมาะสม รู้สึกขาดความมั่นใจในตนเอง มีความวิตกกังวล ก้าวร้าว พฤติกรรมการดำรงชีวิตหย่อนสมรรถภาพ และอาจเกิดอาการเจ็บป่วยได้ง่าย ดังนั้น บุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยปราศจากความคับข้องใจ

1.1.9 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

1.1.9.1 ความหมายของพฤติกรรมวัยรุ่น

กันยา สุวรรณแสง (2530 : 18) กล่าวถึงพฤติกรรมว่า หมายถึง อาการ บทบาท ลีลา ท่าที ความประพฤติ การกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏ สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัส หรือมีฉะนั้นก็วัดได้ด้วยเครื่องมือ

สุพัตรา สุภาพ (2537 : 21) กล่าวว่าพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่จะประพฤติไปตามแบบแผนของวัฒนธรรม หรือกฎเกณฑ์ หรือวิธีการที่ใช้ในสังคมหนึ่งๆ โดยแต่ละคนถูกกำหนดและคาดหวังให้มีบทบาทต่างๆ ตามที่กลุ่มหรือสังคมต้องการ และเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองด้วยความสมัครใจ ไม่มีใครบังคับและมักคาดการณ์ไม่ได้ว่าผลจะเป็นอย่างไร ปกติจะหมายถึงพฤติกรรมของฝูงชน

เฉลิมพล ดันสกุล (2543 : 36) กล่าวถึงพฤติกรรมว่า พฤติกรรมเป็นการกระทำที่ปรากฏ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา ปาก จมูก หู และผิวหนัง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่แสดงออกให้เห็นหรือการใช้ท่าทาง เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่างๆ

1.1.9.2 ความหมายของวัยรุ่น

รอเจอร์ส (ประยูรศรี มณีสร. ม.ป.ป. : 6 ; อ้างอิงจาก Rogers.1967) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่น (Adolescence) ว่าหมายถึง การก้าวไปสู่ภาวะ มาจากรากศัพท์เดิมคำว่า (Adolescera) ในภาษาละติน แปลว่า วัยย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยพิจารณาเกณฑ์ความพร้อมทางร่างกาย (Puberal Period) เจริญเติบโตเต็มที่ถึงภาวะสูงสุดพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเป็นวัยผู้ใหญ่

นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน คือ อาร์โนลด์ กิเซล (Arnold Gesell) และลูเอลลา โคล (Luella Cole) ได้แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นไว้ดังนี้

วัยรุ่นตอนต้น หญิง 11-13 ปี ชาย 13-15 ปี

วัยรุ่นตอนกลาง หญิง 13-17 ปี ชาย 15-19 ปี

วัยรุ่นตอนปลาย หญิง 17-21 ปี ชาย 19-21 ปี

วัยรุ่นในความหมายด้านสังคม เป็นวัยที่มีระยะเวลาของทางการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเด็กสู่สภาพความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งจะต้องมีความพร้อมในการที่จะช่วยเหลือตนเองในอนาคตของสภาพการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่

วัยรุ่นในความหมายด้านจิตวิทยา เป็นสภาวะหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งชีวิตที่จะต้องมีการปรับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ รวมทั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแบบเด็กๆ ไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่

ประยูรศรี มณีสร (ม.ป.ป. : 7-8) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า เป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ หรืออยู่ระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ หรือเรียกว่าเป็นวัยย่างเข้าวัยรุ่น เพราะต่อมเพศได้สร้างรังไข่ในเพศหญิง และเสริมสร้างเพศชายให้ร่างกายมีความพร้อมในการสืบพันธุ์ วัยรุ่นหนุ่มสาวนี้จะมีอารมณ์รุนแรง วู่วาม ฉุนเฉียว หุนหันพลันแล่นหรือเรียกว่าเป็นวัยพายุและความเครียด (Storm and Stress) เป็นวัยต้องการเพื่อน แต่ต้องการคบเพื่อนเพียง 1-2 คนหรือเพียงคนเดียว รักเพื่อนต่างเพศ ครั้งแรกรักเพศเดียวกันก่อน รักความเป็นอิสระ ต้องการความยอมรับ ความอบอุ่นเป็นต้น

สุชา จันทน์อม (2542 : 2-3) กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นนี้ เป็นระยะที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่

สุมพร เค ไพบูลย์ (2543 : 13) กล่าวว่า วัยรุ่นคือวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นช่วงของการปรับตัวจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ ควรได้รับการช่วยเหลือ และส่งเสริมไปในทางที่ถูกต้อง มิฉะนั้นอาจจะเป็นปัญหาในช่วงวัยรุ่นได้

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 4 ได้บัญญัติไว้ว่า

เยาวชน หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า วัยรุ่นก็คือเยาวชน ที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ เป็นวัยที่กำลังก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

1.1.9.3 ปัญหาความประพฤติดังกล่าวของวัยรุ่น

ประยูรศรี มณีสร (ม.ป.ป. : 19) กล่าวถึง ปัญหาความประพฤติดังกล่าวของวัยรุ่น แยกได้ 3 ประเภท คือ

1. ปัญหาของวัยรุ่นที่ไม่รุนแรงมาก พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นเพียงเพื่อเรียกร้องความสนใจจากบิดามารดา ผู้ปกครองเท่านั้น ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ครอบครัวและสังคม พฤติกรรมที่เป็นปัญหานี้ ได้แก่ ความไม่เชื่อฟังบิดามารดา มีการโต้เถียง ทะเลาะเบาะแว้งกับพี่น้องหรือแต่งกายไม่สุภาพเป็นต้น

2. ปัญหาของวัยรุ่นที่รุนแรง จนทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน สาเหตุเพราะได้รับอิทธิพลจากสังคมภายนอก พฤติกรรมที่แสดงออกมา ได้แก่ การมั่วสุมตามสถานสถานต่างๆ เช่น ร้านอาหารริมถนน และสถานเริงรมย์ต่างๆ เป็นต้น

3. ปัญหาของวัยรุ่นที่รุนแรงมาก จนพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นอันตราย เดือดร้อนแก่ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ พฤติกรรมระดับนี้สืบเนื่องมาจากการค่อยๆแผ่ขยายจากความประพฤติ 2 ประเภทข้างต้น เช่น การเสพยาเสพติด การลักขโมย การล่องล่เมิดทางเพศ เป็นต้น

สุชา จันท์เอม (2542 : 9) ได้กล่าวว่า ตามปกติเด็กเกร (Delinquents) นี้จะแยกได้เป็น 2 พวกคือ

1. เด็กเกรชั่วครั้งชั่วคราว (Pseudo-Delinquents) ได้แก่เด็กที่ประพฤติผิดแนวที่สังคมยอมรับเพียงชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น เด็กเหล่านี้ทำความผิดเป็นครั้งคราวแล้วกลับตัวใหม่ได้ เช่น ในขณะที่เด็กไปเชียร์ฟุตบอล เด็กอาจแสดงความก้าวร้าวออกมาบ้าง แต่หลังจากนั้นก็จะเป็นปกติอีก เด็กจำพวกนี้มีอยู่มากในทุกๆสังคม

2. เด็กเกรแท้ (True-Delinquents) เป็นเด็กที่ปรับตัวไม่ได้ดีและเคยได้รับความกระทบกระเทือนทางอารมณ์มามาก เด็กพวกนี้มักทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำอีกจนติดเป็นนิสัย และมักจะกระทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย เช่น ประกอบอาชญากรรม หรือประกอบโจรกรรม เป็นต้น นอกจากนี้เด็กเกรแท้ ยังแยกย่อยได้อีกดังนี้

2.1 พวกที่ได้รับความกระทบกระเทือนทางอารมณ์ หรือพวกที่เป็นโรคประสาท (The emotionally disturbed and neurotic delinquent) ได้แก่ พวกที่ผู้ปกครองขัดใจจนเกินไป ทำให้เด็กหาทางแสดงพฤติกรรมที่เกรออกมา และเป็นพวกที่มีความตึงเครียด (tensions) และมีความขัดแย้งใจ (conflicts) ตลอดเวลา จึงมีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือเกร

2.2 พวกแก่สังคม (The socialized delinquents) ได้แก่ พวกที่ชอบแสดงความเก่งหรือความดีเด่นของตนออกมา และในหมู่พวกของตนจะเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมดังกล่าวนี้ไม่ได้เกิดจากอารมณ์รุนแรงหรือความกระวนกระวายใจแต่อย่างใด เพียงแต่ต้องการแสดงออกเท่านั้น

2.3 พวกอ่อนสังคม (The unsocial delinquents) พวกนี้มักจะแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อบุคคลที่เป็นศัตรูกับตนเท่านั้น เป็นพวกที่ชอบอยู่คนเดียว ไม่ชอบรวมหมู่รวมพวก แม้แต่กับพวกเกรด้วยกัน พวกนี้ความจริงเป็นพวกที่มีความปลอดภัยและได้รับการเลี้ยงดูดีพอสมควร

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปัญหาความประพฤติของเด็กวัยรุ่น มาจากการต้องการเรียกร้องความสนใจ ต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม หากผู้ปกครองให้ความสนใจใส่ใจเด็กวัยรุ่น พฤติกรรมที่ปัญหาเหล่านี้ก็จะไม่เกิดขึ้น และวัยรุ่นเหล่านี้ก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

1.1.9.4 วัยรุ่นกับการปรับตัว

วัยรุ่นเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีความจำเป็นในการปรับตัวใหม่ทั้งทางร่างกายและสังคมเพิ่มมากขึ้นกว่าวัยเด็กที่ผ่านมา พฤติกรรมการเผชิญและการควบคุมสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพของวัยรุ่น อาจสรุปได้ว่า สำหรับวัยรุ่นตอนต้น มีพฤติกรรมที่พึงพัฒนาให้ได้ 3 ประการ คือ (ประยูรศรี มณีสร. ม.ป.ป. : 25-26)

1. พฤติกรรมทางสังคม ประกอบด้วยทักษะทางสังคมโดยทั่วไปที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวกับกลุ่มรวมถึงการพบปะผู้คน มีความสามารถในการพูดคุยสนทนา ร่วมในกิจกรรมเป็นกลุ่มได้ ให้และรับความช่วยเหลือผู้อื่นได้

2. พฤติกรรมทางเพศ ประกอบด้วย พฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพศของตน

3. พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำเเร็จ เป็นพฤติกรรมที่มีความจำเป็นสำหรับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การมีสมาธิ มีระบบระเบียบ มีแผนงานเรียนรู้การรอคอย พิจารณาประเมินตนเอง มีความสนใจใคร่รู้ แก้ปัญหาโดยใช้ความคิดและเหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์

ส่วนในวัยรุ่นตอนปลาย พฤติกรรมทางสังคมที่พึงพัฒนาให้ได้ คือ พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์การปฏิบัติต่อกัน มีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดและเท่าเทียมกัน พฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่ได้เกิดจากการยอมตามกลุ่มเป็นส่วนใหญ่เช่นในวัยรุ่นตอนต้น แต่เกิดจากการพิจารณาใคร่ครวญและการตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่า ประกอบด้วย การให้ความไว้วางใจ การร่วมประสบการณ์ การทำตามคำมั่นสัญญา การเก็บความลับ การรับฟังคำแนะนำและคำวิจารณ์ได้ ตอบสนองทั้งความต้องการของผู้อื่นและตนเอง มีความรับผิดชอบในการทำโครงการร่วมกัน รวมทั้งมีความสามารถในการเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำเเร็จ การทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีการตัดสินใจให้คุณค่า พัฒนามาตรฐานการประพฤติดีปฏิบัติตน

สุภาพรณ โคตรจรัส (2525 : 136) กล่าวว่าในระยะวัยรุ่นตอนต้น คืออายุประมาณ 12 – 14 ปี สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สำคัญ คือ เพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ การปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งความคาดหวังของกลุ่มเพื่อนมีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นมากขึ้นเป็นระดับและเริ่มมีความสำคัญยิ่งกว่าความคาดหวังจากครอบครัวและโรงเรียน เมื่อใดที่มีความคาดหวังจากทางบ้านทางโรงเรียน และทางกลุ่มเพื่อนขัดแย้งกัน เด็กจะเผชิญกับความขัดแย้งในใจอาจมีความวิตกกังวลอย่างยิ่ง เนื่องจากการตัดสินใจไม่ได้ ยิ่งถ้าความขัดแย้งนั้นมีมากและแต่ละฝ่ายคาดหวังให้เด็กปฏิบัติตนได้ตามความคาดหวังของตนอย่างเต็มที่ ความขัดแย้งในใจย่อมมีมาก เด็กย่อมพบความลำบากในการเผชิญสถานการณ์เช่นนี้ นอกเหนือจากการเรียนการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันแล้ว ตามธรรมชาติของวัยเด็กในวัยนี้เริ่มมีความสนใจเพื่อนต่างเพศ จึงจำต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับเพื่อนต่างเพศอีกด้วย

ในระยะวัยรุ่นตอนปลาย คืออายุประมาณ 15 – 20 ปี สังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย ให้ประสบการณ์ที่กว้างขวางและซับซ้อนยิ่งขึ้น ในวัยนี้บุคคลได้รับการคาดหวังให้เรียนรู้พฤติกรรมบางอย่างแบบผู้ใหญ่ ร่วมในการจัดกิจกรรมบางอย่างแบบผู้ใหญ่ เรียนรู้บทบาทผู้ดำเนินงาน ผู้นำ ผู้ตาม ผู้เสนอแนะ ผู้ดูแลควบคุมและให้คำแนะนำ และผู้ร่วมงาน จะเห็นได้ว่ากลุ่มเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน รวมทั้งบุคคลและสิ่งที่วัยรุ่นยึดถือเป็นแบบอย่าง เป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สำคัญ

สุมนา มุณีนิโท (2539 : 10-11) ได้กล่าวถึงการปรับตัว ความคับข้องใจในการปรับตัวของวัยรุ่น มักขัดเซยด้วยการแต่งตัวแปลกๆ สนใจกิจกรรมใหม่ๆ ที่ตื่นเต้น โลดโผน จนบ่อยครั้ง ทำให้ดูเหมือนว่าเป็นพฤติกรรมที่ก่อปัญหาไปหมด มีผู้วิจัยว่าวัยรุ่นในเมืองใหญ่มีปัญหาในการปรับตัวในเรื่องไม่มั่นใจในตนเองและวิตกกังวลสูง ทั้งในอาชีพและการเรียน รวมทั้งสัมพันธ์ภาพทางเพศด้วย สำหรับวัยรุ่นในต่างจังหวัดมีลักษณะใกล้เคียงกับในเมือง โดยเฉพาะการขัดเซยความกังวลด้วยการแต่งตัวแปลกๆ สะดุดตา แต่ที่ค่อนข้างจะต่างออกไปก็คือ การต่อต้านกฎข้อห้ามต่างๆ สูงกว่า รวมทั้งชอบสูบบุหรี่และดื่มสุราด้วย ตามปกติวัยรุ่นจะมีกิจกรรมที่สร้างสรรค์เป็นทางออก ปริมาณวัยรุ่นที่มีปัญหามากขึ้นเป็นการบอกว่ากิจกรรมดีๆ เพื่อเป็นทางออกของวัยรุ่นมีน้อยเกินไปก็เป็นได้

นอกจากนี้ นิภา นิธยาน (2530 : 155 – 157) กล่าวถึงลักษณะของวัยรุ่นที่มีการปรับตัวที่ดีไว้ ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นและความรู้สึกที่มั่นคงอันก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่มีปมด้อย ไม่เกรงกลัวอำนาจความยิ่งใหญ่
2. มีความอบอุ่นเป็นมิตร มีนิสัยที่น่าคบ มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่นด้วยน้ำใสใจจริง ไม่หวังผลตอบแทน ไม่เห็นแก่ตัว เกรงใจและคำนึงถึงผู้อื่น
3. มีความรู้สึกตระหนักในคุณค่าของภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติ
4. พร้อมทั้งจะรับประสบการณ์ใหม่ๆ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมรอบตัว มีความสุขในสิ่งต่างๆ ตามความถนัดและความสามารถของตนเองเช่นการเล่นกีฬา การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ
5. รู้จักรักษาอนามัยและสุขภาพร่างกายสม่ำเสมอ ทั้งการกิน การนอนและการออกกำลังกาย
6. มีความกล้าที่จะเผชิญกับความจริงในชีวิต กล้าที่จะเผชิญความจริงเกี่ยวกับสภาพของตนเองที่จะนำความทุกข์มาให้ โดยไม่หาทางออกโดยการกล่าวโทษผู้อื่น หรือกลบเกลื่อนข้อบกพร่องของตนเองด้วยวิธีการปรับตัวแบบต่างๆ
7. มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่ท้อถอยหวาดหวั่น พร้อมทั้งจะแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างเต็มกำลังความสามารถ
8. มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมได้ง่าย มีจิตใจกว้างขวาง พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่น
9. มีอารมณ์ที่ช่วยส่งเสริมแทนที่จะขัดขวางสวัสดิภาพของชีวิต ไม่มีอารมณ์เกลียดแค้น รู้จักยับยั้งและควบคุมอารมณ์ได้ มีอารมณ์รักใคร่และเป็นมิตรกับเพศตรงข้ามไปด้วยดี
10. ปราศจากนิสัยในทางจิตที่กระทบกระเทือนทางบุคลิกภาพ ไม่ลงโทษตนเอง ไม่เคร่งเครียดหรือวิตกกังวลจนเกินเหตุ

ส่วนรอกเจอร์ส (Rogers, 1974 : 360 – 361) ได้แบ่งลักษณะของวัยรุ่นที่การปรับตัวทางสังคมที่เป็นปัญหาไว้ดังนี้ คือ

1. วัยรุ่นที่ไม่ค่อยไปติดจะร่วมอยู่ในกลุ่ม เช่น วัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะเร็วมักจะไมค่อยสนใจกิจกรรมของเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน บางคนมักจะกลัวความตรงไปตรงมาของเพื่อนๆ จึงทำให้ต้องหลีกหนีไป บางคนที่มีความรู้สึกว่าเป็นเพื่อนๆ ซึ่งซึ่งตนจะไม่มีความสุข จะมีความทุกข์ใจ เพราะการขาดความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. วัยรุ่นที่สังคมเมินเฉย พวกนี้จะขาดแรงกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกลุ่ม สร้างสรรค์ทางสังคมอาจเพิ่มขึ้น ถ้าเขาได้ทำงานร่วมกับกลุ่มเล็กๆ โดยให้มีตำแหน่งเล็กๆ น้อยๆ ในการรับผิดชอบงาน และสร้างให้เขามีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะทำให้มีทักษะทางสังคมที่สูงขึ้นจนเพียงพอที่จะเข้ากับสถานการณ์ได้

3. วัยรุ่นที่สังคมชิงช้า พวกนี้ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแต่ถูกขัดขวาง เพราะเขาจะไม่รู้ว่าจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นได้อย่างไร เพราะขาดคุณสมบัติที่จะเป็นหรือขาดทักษะในทางสังคมที่จะทำให้เขาประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังจะก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ หากวัยรุ่นมีการปรับตัวได้ดีในสถานการณ์ต่างๆ เขาจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่เกิดความขัดแย้งหรือคับข้องใจ มีพลังที่สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้มากมาย และจะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคม

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

งานวิจัยต่างประเทศ

เฮอร์ตาดาโด, คาร์เตอร์ และสปัลเลอร์ (Hurtado, Carter and Spuler, 1996 : 135 – 154) ได้ศึกษาปัญหาและความสำเร็จในการปรับตัวของนักศึกษาละตินในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เพื่อประเมินปัญหาและความสำเร็จของการปรับตัวของนักศึกษา โดยศึกษาการปรับตัวในด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ การปรับตัวทางด้านวิชาการ การปรับตัวทางด้านสังคม การปรับตัวทางด้านจิตใจของแต่ละบุคคล และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และใช้แบบสอบถามการปรับตัวของนักศึกษาซึ่งพัฒนามาจากแบบวัดของแบคเกอร์และซีริค (Bager and Siryk, 1984 – 1989) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ถูกเหยียดผิวและสัญชาติมักจะเป็นนักศึกษาที่มาจากชนชั้นต่ำ การที่นักศึกษาถูกเหยียดหยามนี้มีผลกระทบต่อความรู้สึกของ นักศึกษาในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมและยังมีผลกระทบไปถึงการปรับตัวทางด้านวิชาการและด้านสังคมอีกด้วย ส่วนนักศึกษาที่เรียนดี พบว่า มีปัญหาการปรับตัวในด้านการเข้ากลุ่มเพื่อน เนื่องจากมีแรงกดดันว่าได้รับอิทธิพลพิเศษในการเข้าศึกษา ทำให้มีปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์ขัดแย้งกับกลุ่มเพื่อน และขาดความมั่นใจต่อผู้บริหารในวิทยาลัย ผู้ศึกษาได้เสนอแนวทางแก้ไข โดยให้สร้างปฏิสัมพันธ์ด้วยการจัดอภิปรายแลกเปลี่ยนแนวคิดกันในกลุ่มนักศึกษาและให้มีโครงการพัฒนา เพื่อส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้ในระยะแรกๆ ที่เข้าศึกษา ซึ่งจะเป็น

แนวในการปรับตัวของนักศึกษาในปีต่อๆ ไป ความสำเร็จในการบริหารเรื่องเวลา ตารางเรียน การเงิน ในปีแรกจะมีผลอย่างมากต่อการปรับตัวทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อม นักศึกษาจะมีการปรับตัวดี ถ้าหากนักศึกษามีเสรีภาพและมีการติดต่อกับครอบครัวอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

งานวิจัยภายในประเทศ

พวงสร้อย วรกุล (2522 : 79-85) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกรุงเทพมหานครและนักเรียนในจังหวัดสงขลา มีปัญหาด้านการปรับตัวโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อนไม่แตกต่างกัน และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีปัญหาในด้านการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัชร ทรัพย์มี (2530 : 25-26) ได้ศึกษาผลของการให้การปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมการปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ของนักเรียนมัธยมศึกษา นักเรียนที่ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 75 มีพฤติกรรมชอบแสดงความเด่นเรียกร้องความสนใจ ประมาณร้อยละ 45 ของนักเรียนที่ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้เป็นคนที่เอาแต่ใจตนเอง บางคนแยกตัวจากกลุ่มเพื่อน แกล้งเพื่อนหรือรังเกียจเพื่อน ทะเลาะกับเพื่อน ซึมเหม่อลอย โ้อวด พุดหยาบ ล้อเลียนเพื่อน เอาเปรียบเพื่อน

2. สาเหตุการปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ของนักเรียน สาเหตุใหญ่ๆ ดังนี้

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับสภาพจิตใจ โดยมีมด้อย หรือความไม่สบายใจในเรื่องต่างๆ เป็นต้นว่า ครอบครัวแตกแยก เศรษฐกิจไม่ดี การเรียนไม่ดี มีความประพฤตินอกคติดที่สังคมไม่ยอมรับ บิดามารดาดูแลการศึกษา รูปร่างหน้าตาไม่ดี

2.2 วิธีที่เหมาะสมในการปรับตัวกับเพื่อน

2.3 มีประสบการณ์ที่ไม่ดีในทางสังคมกับเพื่อนไม่ดี เช่น ถูกเพื่อนแกล้งทำร้าย เพื่อนแสดงท่าทีรังเกียจ

2.4 เคยถูกประจานจนเพื่อนรังเกียจ

อรพินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2532 : 75) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่นจำแนกตามภูมิหลังของครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคมที่ต่างกัน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อมทางบ้าน และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของตนเอง ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ครอบครัวมีฐานะเศรษฐกิจแตกต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่สมาชิกภายในครอบครัวแตกต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน การ

อบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของนักเรียนวัยรุ่นแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และสภาพแวดล้อมทางบ้าน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น

วจิราภรณ์ ไชยรัตน์ (2539 : 79-80) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์ประกอบด้วย 5 ตัวแปรด้วยกัน คือ สภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ขนาดของครอบครัว บรรยากาศในครอบครัว และบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่สภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ขนาดของครอบครัว บรรยากาศในครอบครัวต่างกัน มีการปรับตัวทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สมศรี บุญอรุณรักษา (2539 : 82-83) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านเพศ ระดับชั้น ประเภทของนักเรียน ศาสนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน อัตมโนทัศน์ ภูมิหลังของครอบครัว และสถานที่ตั้งของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ต่างจังหวัดมีการปรับตัวแตกต่างกัน

เสาวนิจ รัตนวิจิตร (2540 : 88-91) ได้ศึกษาการปรับตัวของเยาวชนแรงงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม ได้แก่ ระดับชั้นการศึกษา ความพึงพอใจในครอบครัว ความพึงพอใจในงาน การรับรู้ข่าวสารข้อมูลและการสนับสนุนทางสังคมจากญาติหรือเพื่อน คือ ผู้ที่มีการศึกษาสูงสามารถปรับตัวทางได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า ผู้ที่มีความพึงพอใจในครอบครัวมากจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีความพึงพอใจในครอบครัวน้อย ผู้ที่มีความพึงพอใจต่องานมากกว่าจะปรับตัวได้ดีกว่า ผู้ที่รับข่าวสารข้อมูลได้มากกว่าจะปรับตัวได้ดีกว่า และผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก จะมีการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่า ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่า

ชุติญา แสนละมุล (2541 : 53) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและอัตมโนทัศน์ ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรด้านครอบครัว คือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ชาติชาย หมั่นสมักร (2542 :123-126) ได้ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาโครงการสมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ นิสัยทางการเรียน ค่าใช้จ่าย และลักษณะการมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจ และสัมพันธภาพระหว่างการเรียนรู้การสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์และเพื่อน มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษา

ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542 :75-76) ได้ศึกษารายกรณีนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุเกิดจากตัวเด็ก คือ เกิดความไม่สบายใจ วิตกกังวล ความคับข้องใจและความเครียด ซึ่งเกิดจากการที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตนได้ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน ได้แก่ ระบบการเรียนที่เน้นการแข่งขัน

มณฑนา ศิลปพันธ์ (2542 : 85-86) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีระดับของการปรับตัวทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของปัจจัยดังต่อไปนี้ ระดับความสัมพันธ์กับเพื่อน ระดับความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางชุมชน และระดับความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสื่อมวลชน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้หากมีความเป็นอยู่ในระดับที่สูงมากเท่าใด ความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นก็จะสูงขึ้นเช่นกัน

กัญญาพัชร อ่วมศิริ (2543 : 124-125) ได้ศึกษาการเยี่ยมญาติส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขัง : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางบางขวาง ผลการศึกษาพบว่า

1. การเยี่ยมญาติของผู้ต้องขัง สามารถเป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่างสังคมภายนอกและสังคมเรือนจำ

2. การปรับตัวของผู้ต้องขัง เนื่องจากกฎระเบียบของเรือนจำเคร่งครัดและตายตัว จึงเป็นการควบคุมอิสระความเป็นธรรมชาติของมนุษย์อย่างมาก ดังนั้นผู้ต้องขังจึงต้องค้นหาทางออกเพื่อการระบายหรือบรรเทาความเจ็บปวดจากการถูกจองจำในเรือนจำ ผู้ต้องขังที่ปรับตัวได้ดีจะมีกลวิธีในการปรับตัวในเชิงบวก (การต่อสู้กับปัญหาหรือการเผชิญกับปัญหา) ผู้ต้องขังที่ที่มีการปรับตัวได้ปานกลาง มีกลวิธีในการปรับตัวผสมกันระหว่างกลวิธีเชิงบวกและเชิงลบ ในขณะที่ผู้ต้องขังที่ที่มีการปรับตัวได้ไม่ดี ใช้กลวิธีในการปรับในเชิงลบ (การหลีกเลี่ยงปัญหา) และสามารถปรับตัวได้เฉพาะทางด้านร่างกายที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของผู้ต้องขังเท่านั้น

สุภาณี เจียมศักดิ์ (2543 :84-87) ได้ศึกษาพฤติกรรมปรับตัวในการศึกษาของนิสิตวิชาเอกพลศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมปรับตัวในการศึกษาของนิสิตโดยรวม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านสุขภาพ ด้านการเงินและที่พักอาศัย อยู่ใน

ระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเรียนรู้ ด้านหลักสูตรและการสอน มีพฤติกรรม การปรับตัวอยู่ในระดับมาก

สำรวจ ประไพศรี (2544 :97-98) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับการปรับตัวด้านการ เรียนในระบบไตรภาคของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ผล การศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มี 2 ตัวแปรคือ ชั้นปีที่ 1 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และตัว แปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาค อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ .01 มี 3 ตัวแปร คือ นิสัยในการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมและบรรยากาศการเรียนการสอน ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาค คือ เพศ ชั้นปีที่ 2 – 4 สาขาวิชาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและปานกลาง ภูมิสำเนา อาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจ

อัญญา นิมสุข (2544 :61-62) ได้ศึกษาการปรับตัวของเด็กจากสถานสงเคราะห์ต่อ สังคมภายในสถาบันการศึกษาของสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ สถานสงเคราะห์เด็กชาย บ้านปากเกร็ด และสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กจากสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 18 ปี กำลังศึกษา อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระหว่าง 2.01 – 2.50 และเข้า มาอยู่ในสถานสงเคราะห์มาแล้วเป็นเวลา 6 – 10 ปี ด้วยสาเหตุเนื่องมาจากปัญหาความยากจน

2. เด็กจากสถานสงเคราะห์ มีความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนกับ ความสัมพันธ์กับครู/อาจารย์ และความสัมพันธ์กับเพื่อนอยู่ในระดับดี สำหรับความรู้สึกต่อ บรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับไม่ดี

3. ระดับการปรับตัวต่อสังคมภายในสถาบันการศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีการ ปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เมื่อคุยกับคนที่ไม่คุ้นเคยจะรู้สึกว่างตัวไม่ค่อยถูก

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวต่อสังคมภายในสถานสงเคราะห์ภายใน สถาบันการศึกษาของเด็กจากสถานสงเคราะห์ ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศ การเรียนการสอน ความสัมพันธ์กับครู/อาจารย์ และความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสาเหตุของการเข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน สถานสงเคราะห์และสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

พิพัฒน์ แป้นอาทิตย์ (2545 :88) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการ เรียนของนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับสมาชิกในวัด วินัยในโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรกับครู และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่

เป็นพระภิกษุสามเณรกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

2.1.1.1 ความหมายของสุขภาพจิต

องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของคำว่า สุขภาพจิต ไว้ว่า ความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ ซึ่งปราศจากอาการของโรคจิต โรคประสาทหรือลักษณะผิดปกติอื่นๆ ทางจิตใจ และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ มีความสุขอยู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีสัมพันธภาพอันดีงามกับบุคคลอื่น และดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกอย่างสุขสบาย (สุชาติ โสมประยูร. 2517 : 197)

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1970 : 17) กล่าวว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวของบุคคล เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์ มีความพอใจ สุขใจและพฤติกรรมนั้นไม่ขัดต่อสังคม คนมีสุขภาพจิตดีสามารถจะเผชิญและยอมรับความเป็นจริงในชีวิต สุขภาพจิตของบุคคลจะดีที่สุดในเมื่อบุคคลนั้นได้รับความสำเร็จของตนเองตามสภาพความเป็นจริง และความสามารถของตนเองด้วยความพอใจ โดยได้รับความกระทบกระเทือนหรือความคับข้องใจน้อยที่สุด บุคคลจะมีสุขภาพจิตในขั้นที่น่าพอใจ ถ้าบุคคลนั้นไม่ตั้งเครียดต่อความไม่สมหวัง จะไม่มีปฏิกิริยาต่อต้านรุนแรงจะรักษาไว้ซึ่งความมีเหตุผล การแสดงออกจะเหมาะสมกับกาลเทศะ

ฝน แสงสิงแก้ว (2521 : 57) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข ผู้มีอารมณ์มั่นคงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงมากๆ ได้ มีสมรรถภาพในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความพอใจ และเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีสามารถปรับตนเองอยู่ได้ด้วยความสุขในโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีนั้นมิได้หมายความว่า บุคคลนั้นๆ ปราศจากอาการโรคจิต โรคประสาท ที่เห็นชัดเท่านั้น แต่จะสามารถปรับตัวและมีความสุขอยู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีสัมพันธภาพดีงามกับบุคคลอื่น มีชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวก สามารถสนองความต้องการของตนในโลกที่เปลี่ยนแปลงนี้โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในของตนเอง

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524 : 2) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า หมายถึง ความสมบูรณ์ของจิตใจที่ปราศจากการผิดปกติต่าง ๆ ทางจิต เช่น โรคจิต โรคประสาท ฯลฯ มีความมั่นคงทางจิตใจ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคม โดยไม่ขัดแย้งภายในจิตใจ

สุรางค์ จันทน์เอม (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า หมายถึง สมรรถภาพในการปรับปรุงตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี มีความถูกต้อง แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 6) กล่าวว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความสมบูรณ์ทางจิตใจของมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ปราศจากโรคจิต โรคประสาท มีความสามารถในการปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นคงทางใจ มีสมรรถภาพในการทำงาน มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นและทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2545 : 3-4) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า หมายถึง สภาพความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ ปราศจากอาการที่ผิดปกติ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ทำให้มีความสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไร้ความวิตกกังวล ไม่มีความเครียด และไม่มีความขัดแย้งภายใน สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ดี รู้จักควบคุมอารมณ์ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สุขภาพจิต หมายถึง สภาพวะของจิตใจที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวและจิตใจให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมได้อย่างเหมาะสม ทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต คนที่มีสุขภาพจิตดีสามารถเผชิญ และยอมรับความเป็นจริงในชีวิต อารมณ์มั่นคงและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีมีความสุขพอใจ มีสมรรถภาพในการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ ปราศจากอาการของโรคประสาทและโรคจิต ตลอดจนสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2.1.1.2 ความสำคัญของสุขภาพจิต

สุขภาพจิตเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะความสุขหรือความทุกข์ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสุขภาพเป็นสำคัญ ดังนั้นความสำคัญของสุขภาพจิตพอสรุปได้ดังนี้

สุดโชน มีริยะเกิด (2530 : 3 – 4) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิตเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ถ้าบุคคลใดมีสุขภาพจิตดี พฤติกรรมที่แสดงออกย่อมเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นผลดีต่อตนเองและผู้อื่น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดสุขภาพจิตไม่ดีหรือสุขภาพจิตเสื่อม พฤติกรรมที่แสดงออกย่อมจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนทั้งตนเองและผู้อื่น ความสำคัญของสุขภาพจิต แบ่งออกได้ดังนี้

1. สุขภาพจิตมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น บุคคลที่มีสุขภาพจิตดี หน้าที่มักยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นที่ชื่นชอบกับผู้อื่น มีเพื่อนฝูงมาก จึงสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่สุขภาพจิตเสีย ที่มักจะนำเอาปัญหาและเรื่องไม่สบายใจมาสู่ผู้อื่นเสมอ

1.2 ชีวิตครอบครัว ถ้าสมาชิกครอบครัวเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี ย่อมนำความสุขมาสู่ครอบครัว ตรงกันข้ามกับครอบครัวที่มีสมาชิกสุขภาพจิตไม่ดี ย่อมมีแต่การทะเลาะวิวาทเดือดร้อน ไม่สงบสุข

1.3 ด้านการงาน ผู้มีสุขภาพจิตดี ย่อมมีความสุขกับงานของตน มีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ตรงกันข้ามผู้ที่มีสุขภาพจิตเสียจะทำงานด้วยความเบื่อหน่าย ท้อแท้ ขาดกำลังใจในการทำงาน

2. สุขภาพจิตมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน หากครูมีความสามารถในการสอน สอนนักเรียนด้วยความเอาใจใส่ รักและเข้าใจเด็ก การเรียนการสอนจะเป็นไปด้วยดี ได้ผลสมกับ ความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แต่หากครูสุขภาพจิตไม่ดี เกรี้ยวกราด ไม่รักเด็ก เบื่อหน่ายการสอน เด็ก จะมีความตึงเครียด เกิดความคับข้องใจ ซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตของเด็ก และผลเสียต่อการ เรียนของเด็กด้วย

3. สุขภาพจิตมีความสำคัญต่อประเทศชาติ เพราะประเทศชาติจะพัฒนาไปได้อย่าง รวดเร็วนั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร หากประเทศชาติเต็มไปด้วยประชากรที่มีปัญหาทาง จิตใจ ประเทศนั้นก็ไม่สามารถจะพัฒนาให้ก้าวหน้าไปได้

นอกจากนี้ ลักษณะ สรีรวิวัฒน์. (2545 : 4-5) ได้สรุปความสำคัญของสุขภาพจิต ดังนี้

1. ความสำคัญต่อตนเอง บุคคลจะมีความสุขหรือความทุกข์ขึ้นอยู่กับสุขภาพเป็น สำคัญ หากมีสุขภาพกายดีจะมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีโรคภัยเบียดเบียนและมีสุขภาพจิตที่ดี ไม่คิดอิจฉาริษยา หรืออาฆาตมาดร้ายผู้อื่น ผู้นั้นย่อมมีแต่ความสุขในทางตรงกันข้าม หากสุขภาพ กายไม่ดี ร่างกายอ่อนแอ ไม่แข็งแรง เจ็บป่วยเป็นประจำ สุขภาพจิตก็จะไม่ดี คือ จิตใจฟุ้งซ่าน อยากได้ไม่มีที่สิ้นสุด มีความคิดอิจฉาริษยา อาฆาตมาดร้ายผู้อื่น การมีสุขภาพจิตไม่ดีนี้จะส่งผล กระทบต่อบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัว ทำให้พลอยมีความสุขไปด้วย

2. ความสำคัญต่อครอบครัว สุขภาพมีส่วนสำคัญในการสร้างความสำเร็จหรือล้มเหลว ให้แก่ครอบครัว เพราะครอบครัวย่อมประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นพื้นฐานสำคัญ คือพ่อ แม่ ลูก การที่ พ่อ แม่ ลูก มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ย่อมทำให้ครอบครัวมีความสุข แต่หากสมาชิกในครอบครัวมี ปัญหาสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต ความล้มเหลวในชีวิตครอบครัวก็จะเกิดขึ้นได้

3. ความสำคัญต่อสังคม เนื่องจากมนุษย์ต้องการอยู่กันเป็นกลุ่มหรือสังคม ดังนั้นใน สังคมหนึ่งๆจึงประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมาก แต่ละคนมีความแตกต่างทั้งทางด้านร่างกายและ จิตใจ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย ทั้งปัญหาที่เกิดจากสุขภาพกายและสุขภาพจิต อันเกิดจากการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุที่ทำให้ร่างกายพิการ หรือเกิดความเครียด เพราะสภาพ ปัญหาสังคม เป็นต้น

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญของสุขภาพจิต มีความสำคัญต่อตนเอง และสังคม ดังนั้นบุคคลควรรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้ดี เพื่อชีวิตที่มีสุข

2.1.1.3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและสุขภาพจิต

อบรม สันภิบาล (2521 : 27 – 29) สรุปสาเหตุของโรคประสาท โรคจิตที่วงการ แพทย์ยอมรับมี 3 ประการ ดังนี้

1. สภาพกาย ได้แก่ พันธุกรรม สมองทำงานผิดปกติ ผลจากการได้รับรังสีเอกซ์ เป็นต้น

2. สภาพจิตใจ ได้แก่ การขาดความรัก ความอบอุ่น การมีประสบการณ์ที่ทำให้รู้สึกหวาดหวั่น ถูกขู่เข็ญ เป็นต้น

3. สภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจที่บีบคั้น สภาพะสงครามการถูกรีดรอน เสรีภาพ การย้ายที่อยู่ เป็นต้น

กฤษณา ตักดิ์ศรี (2530 : 244-245)กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตไว้ดังนี้

1. ความอยาก ความต้องการทั้งหลายอันติดตัวมาแต่กำเนิด หรือเป็นไปตามธรรมชาติในทางด้านร่างกาย เช่น การกินอยู่หลับนอน การขับถ่าย การสืบพันธุ์ และความปลอดภัย เป็นต้น และด้านจิตใจ เช่น ความเป็นเจ้าของ ความมีหน้ามีตา การได้รับการยกย่องสรรเสริญ การมีเกียรติ มีอำนาจ สิ่งเหล่านี้เมื่อมีความต้องการหรือไม่ต้องการ แต่หลีกเลี่ยงไม่ได้ก็จะเกิดปัญหา

2. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวเพื่อความอยู่รอดทั้งของตนเองและครอบครัว

3. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

4. ปัญหาทางด้านสังคม การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ในเมื่อบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน โดยธรรมชาติ เมื่อคนจากฐานะต่างๆความคิดเห็นต่างกัน มารวมกันทำให้เกิดปัญหาและปัญหานี้เป็นสิ่งที่กดดันจิตใจของผู้ที่เสียเปรียบหรือด้อยโอกาส

5. เมื่อมีความตึงเครียดในจิตใจของผู้ที่ขอบกตึกบิ อดทนไม่ยอมระบายออกเป็นระยะเวลานาน อาจทำให้เกิดโรคทางกาย เช่น โรคหืด โรคกระเพาะ โรคผิวหนังบางชนิด และโรคแพ้ต่างๆ

อัมพร โอตระกูล (2540 : 55) สรุปสาเหตุของภาวะผิดปกติทางจิตจากมุมมองด้านจิตวิทยาว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกิดจากภายในตัวบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่

1.1 สาเหตุของร่างกาย เมื่อร่างกายเจ็บป่วยหรือมีโรคประจำตัวเรื้อรังจะทำให้บุคคลนั้นมีอารมณ์แปรปรวน เช่น หงุดหงิด จุนเจียวง่าย ทำงานไม่เต็มความสามารถเมื่อเจ็บป่วยนานๆ จะทำให้อารมณ์เปลี่ยนแปลงมากขึ้น เกิดความวิตกกังวล ห่อแทะ ซึ่งอาจนำไปสู่อาการทางจิตประสาทได้ นอกจากนั้นยังรวมถึงความพิการทางร่างกาย ซึ่งพิการโดยทั่วไป มักมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย เมื่อได้รับการล้อเลียน ทำให้คิดมากและมีผลต่อสุขภาพจิตได้

1.2 สาเหตุของจิตใจ เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการด้านจิตใจอยู่เสมอตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ ความต้องการดังกล่าว คือ ความต้องการพื้นฐานที่เป็นแบบแผนเดียวกันกับทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) ซึ่งแบ่งออกเป็นชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ความต้องการด้านร่างกาย เช่น ต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่อง นุ่งห่ม ฯลฯ

ชั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย ไม่ต้องการให้ชีวิตได้รับอันตราย

ชั้นที่ 3 ความต้องการความรัก เช่น ความรักของพ่อแม่ เพื่อน เป็นต้น

ขั้นที่ 4 ความต้องการมีชื่อเสียง เช่น อยากให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

ขั้นที่ 5 ความต้องการประสบความสำเร็จ เช่น ประสบความสำเร็จด้านการประกอบอาชีพ ด้านการเรียน เป็นต้น

2. ปัจจัยที่เกิดจากภายนอกตัวบุคคล

2.1 สาเหตุจากครอบครัวและสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ ลูก บุคคลที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ด้วยความรัก ความอบอุ่น และประสบการณ์ของสัมพันธภาพที่ดีจากครอบครัวเมื่อโตขึ้น ไม่สามารถปรับตัวได้ จิตใจไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต

2.2 สาเหตุจากภาวะการณ์แวดล้อมต่างๆ ได้แก่ เหตุการณ์หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงวัยต่างๆ เมื่อคนเราต้องปรับตัว เช่น วัยเด็กต้องต่อสู้กับการเรียน การสอบแข่งขัน วัยผู้ใหญ่ต้องปรับตัวเรื่องความรัก การครองเรือน เป็นต้น ถ้าปรับตัวไม่ได้ก็จะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต นอกจากนั้นยังรวมถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจ การประสพภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ซึ่งภาวะการณ์เหล่านี้จะมีผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตได้

2.3 สาเหตุจากวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคม ในสังคมที่อยู่หากมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีอย่างรวดเร็ว เช่น เด็กและวัยรุ่น มักรับวัฒนธรรมที่เปลี่ยนใหม่ได้ง่ายและรวดเร็ว ประพฤติตนได้ตามวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งจะเกิดความขัดแย้งกับผู้ใหญ่ ทำให้ผู้ใหญ่ไม่พอใจ ส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตได้

จากข้างต้นดังกล่าว สรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต คือ ปัจจัยในตัวบุคคล ได้แก่ ด้านร่างกายและจิตใจ และปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ ครอบครัว เศรษฐกิจสังคมและภาวะการณ์ต่างๆ ล้วนส่งผลต่อสุขภาพจิตของคนทั่วไป หากบุคคลเข้าใจและยอมรับได้ และปรับตัวได้ บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี

2.1.1.4 ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี

กรมการแพทย์ (2534 : 3) ได้ให้ข้อเสนอแนะทางการพิจารณาลักษณะของบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี คือ บุคคลที่สามารถแก้ปัญหาสามารถปรับตัวและปรับจิตใจได้อย่างเหมาะสมกับสังคมและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง และเสริมว่าการดำเนินชีวิตปุถุชนย่อมต้องเผชิญความทุกข์ ความตึงเครียด ความไม่พอใจ ความผิดหวัง แต่ผู้ที่มีสุขภาพจิตดี จะสามารถแก้ปัญหาหรือผ่อนปรนหาทางออกที่เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรมและสามารถปรับจิตใจได้ ยอมรับผลที่จะเกิดตามมาได้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ

1. ไม่มีโรคทางร่างกายและจิตใจ
2. มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
3. มีความสามารถที่จะปรับตัวในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

4. สามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และชุมชนแวดล้อมได้ตามสภาพของตนเอง

5. สามารถปรับตัวปรับใจ ให้เกิดความพึงพอใจและมีความมั่นคงต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2529 : 223) กล่าวว่า สุขภาพทางร่างกาย และสุขภาพจิตของคนที่มีความสัมพันธ์กันมาก มักจะพบว่าเด็กที่มีโรคประจำตัวบางอย่าง หรือมีความบกพร่องทางกาย จะได้รับความลำบากในการปรับตัว มีอารมณ์หงุดหงิด ไม่สามารถเข้ากับเพื่อนได้ ในขณะที่เด็กที่มีสุขภาพเด็กไม่ดี ก็มักจะมีผลทำให้สุขภาพกายทรุดโทรมลง และอาการเจ็บป่วยลุกลามมากยิ่งขึ้น

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2545 : 10-11) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ดังนี้

1. มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง
2. มีความรักในตนเองและผู้อื่น
3. ยอมรับและสามารถเผชิญกับความจริงในชีวิตได้
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
5. มีความรับผิดชอบ
6. มีลักษณะยึดหยุ่นเข้ากับคนอื่นได้ง่าย

นอกจากนี้ยังได้สรุปหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีหรือไม่ดี

นั้น มีดังนี้

1. ความรู้สึกต่อตนเอง

- 1.1 ไม่เกิดอารมณ์ต่างๆจนรบกวนตนเองมากนัก
- 1.2 เมื่อเกิดความผิดหวังสามารถควบคุมได้
- 1.3 เข้าใจตนเองถูกต้อง ยอมรับข้อดีหรือข้อบกพร่อง
- 1.4 มีความนับถือตนเอง
- 1.5 สามารถแก้ไขปัญหาคำถามต่างๆที่เกิดขึ้นได้ รู้สาเหตุแห่งปัญหา รู้วิธีแก้ไข
- 1.6 มีความพึงพอใจในสิ่งต่างๆได้
- 1.7 สนองความต้องการของตนในทางที่ถูกที่ควร

2. ความรู้สึกต่อผู้อื่น

- 2.1 ให้ความรักแก่คนอื่นเป็น
- 2.2 เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น คบหาสมาคมกับคนอื่นได้
- 2.3 ไว้วางใจไม่หวาดระแวง มีสัมพันธภาพอย่างราบรื่น
- 2.4 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2.5 ไม่ผลักดันให้คนอื่นตามใจตนเอง และไม่ยอมให้ตนเองตามใจคนอื่น
- 2.6 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม
- 2.7 รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของคณะ มีความรับผิดชอบต่อบุคคลทั่วไป

3. ความสามารถในการดำเนินชีวิต

- 3.1 สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตได้เป็นอย่างดี
- 3.2 วางแผนในการดำเนินชีวิตไม่หวาดกลัวอนาคต
- 3.3 สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้และทำสภาพแวดล้อมให้ดีที่สุด
- 3.4 มีสิทธิและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด
- 3.5 ยอมรับความเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ใหม่ๆ และแนวความคิดใหม่ๆ
- 3.6 ใช้ความสามารถเต็มที่ในการทำสิ่งต่างๆ และพึงพอใจในการกระทำ
- 3.7 วางเป้าหมายที่นำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิตได้

2.1.1.5 ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี

มูลี (จิราภรณ์ เอมเยี่ยม. 2536 : 32-33 ; อ้างอิงจาก Mouly.1965) ได้อธิบายถึงลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี ไว้ในแง่ของการปรับตัวไม่ดี ได้แก่ กิริยาโหม่งผาง กระวนกระวาย ใจลอย หลงลืม อารมณ์หวั่นไหว ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถตัดสินใจเองได้ การปฏิบัติหน้าที่ภายในร่างกายไม่เป็นปกติ เป็นต้น

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2524 : 189) กล่าวถึง ลักษณะบุคคลที่ประสบปัญหาสุขภาพจิตแล้วไม่สามารถปรับตัวให้ตนเองดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งถ้ามีการสะสมไว้ในใจมากวันหนึ่งอาจมีการแสดงออกที่ผิดไปจากปกติฐาน (Norms) ที่สังคมตั้งไว้ในระดับหนึ่ง ที่เรียกว่าระดับผิดปกติอาการที่ผิดแปลกไปจากปกติฐานเรียกว่า ความผิดปกติทางจิต หรือ สุขภาพจิตเสื่อม ซึ่งสรุปได้ 8 ลักษณะ ได้แก่ ปัญญาอ่อน ความผิดปกติทางจิตจากเนื้อเยื่อทางสมองผิดปกติ โรคจิต โรคประสาท บุคลิกภาพแปรปรวน ความเบี่ยงเบนทางเพศ โรคจิตสรีระแปรปรวน หรือโรคทางกายเนื่องมาจากความผิดปกติทางจิต และอาการพิเศษอื่นๆ

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2528 : 81-85) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดีไว้ดังนี้

1. มีปัญหาในวัยพัฒนาการ เช่น โตเป็นสาวแล้วยังปัสสาวะรดที่นอน ซึ่งคนปกติจะปัสสาวะรดที่นอนในวัยทารกเท่านั้น
2. มีความผิดปกติในความประพฤติและนิสัย เช่น นิสัยก้าวร้าว ชอบแกล้งหรือทะเลาะกับคนอื่น หรือพวกชอบย่ำคิดย่ำทำ
3. มีบุคลิกภาพบกพร่อง เช่น ชอบเก็บตัว ไม่ชอบคบหาสมาคมกับใคร เบื่อสังคม
4. มีอาการทางกายเนื่องจากอารมณ์ เช่น เป็นโรคกระเพาะ โรคหัวใจ โรคความดันสูง เนื่องมาจากบุคคลนั้นมีความเครียด
5. โรคประสาท พวกนี้ยังพูดจารู้เรื่องดี แต่มีเรื่องทุกข์ใจซึ่งอาจจะแสดงออกโดยมีอาการใจสั่น แน่นหน้าอก
6. โรคจิต พวกนี้มักจะมีอาการประสาทหลอน เพ้อคลั่ง พูดจาไม่รู้เรื่อง ไม่สนใจตนเอง

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิต คือ ต้องเริ่มต้นจากกาย ไปสู่จิต คือ สุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัย จะทำให้สุขภาพจิตดีไปด้วย ในทางตรงกันข้าม หากสุขภาพกายไม่ดี ก็จะมีผลต่อสุขภาพจิต ทำให้สุขภาพจิตไม่ดีด้วย

2.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.1.2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างกว้างขวาง และเป็นที่เข้าใจได้หลายทาง ซึ่งนักจิตวิทยา และนักวิชาการหลายท่านได้นิยามไว้แตกต่างกัน เช่น

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1970 : 110) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพ เป็นผลรวมทั้งหมดของท่าทางรูปร่างลักษณะทางกาย พฤติกรรมที่แสดงออก แนวโน้มการกระทำ ขอบเขตความสามารถทั้งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในและที่แสดงออกมาให้เห็น

กู๊ด (Good. 1973 : 417) ให้นิยามบุคลิกภาพไว้ในพจนานุกรมทางวิชาการว่า บุคลิกภาพ คือ ผลรวมของพันธุกรรม และประสบการณ์ทั้งหมดของบุคคล

มัมซิงเจอร์ (Mumsinger. 1975 : 413) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลมาจากการ เชื่อมโยงทางพันธุกรรม พัฒนาการทางร่างกาย กับการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม แต่ ผลส่วนใหญ่มาจากพันธุกรรม ยีนส์จะเป็นตัวกำหนดพัฒนาการทางเพศ อารมณ์ และความ ก้าวร้าว

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524 : 118) ได้ให้คำจำกัดความของบุคลิกภาพไว้ว่า หมายถึง

1. การแสดงออกทางสีหน้าและแววตา เช่น หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ใบหน้าบึ้งตึง การขมวดคิ้ว เป็นต้น
2. การแสดงออกทางวาจา เช่น การพูดคำสุภาพ การพูดคำหยาบคาย พูดซ้ำ การ พูดเร็ว เป็นต้น
3. การแสดงออกทางด้านการแต่งกาย เช่น การแต่งกายเรียบร้อย การแต่งกาย ทันสมัย การแต่งกายล้าสมัย เป็นต้น
4. การแสดงออกทางการเขียน เช่น การเขียนภาษาได้สละสลวย การเขียนลายมือ บรรจง การเขียนลายมือห่วย เป็นต้น
5. การแสดงออกทางอากัปกิริยา เช่น การเดิน การนั่ง การรับประทานอาหาร เป็นต้น

สุรางค์ โค้วตระกูล (2536 : 5) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ คุณลักษณะที่เป็น เอกลักษณะของแต่ละบุคคลแสดงออก โดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นที่ต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

ฉวี วิชญเนตินัย (2537 :3) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็นผลรวมของลักษณะ ทางร่างกายพฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมภายในบุคคลที่รวมกันเข้าอย่างมีระบบระเบียบ ซึ่ง

เป็นสิ่งที่บุคคลได้มาโดยกำเนิดหรือได้มาจากประสบการณ์ อันมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกัน บุคลิกภาพจึงเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

ลักขณา สริวัฒน์ (2545:42) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่าหมายถึง กระบวนการสร้างหรือส่วนประกอบของแต่ละคน รวมทั้งรูปร่างลักษณะภายนอกหรือร่างกายและลักษณะภายในหรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ดังนั้นบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการปรับตัว การมีชีวิตที่ร่าเริง มีจิตใจเบิกบานแจ่มใส ไม่มีความวิตกกังวลใดๆ หรือมีลักษณะเยียบขรึม ไม่ชอบแสดงออกหรือสูงส่งกับใคร ล้วนเป็นลักษณะเฉพาะของเอ็กต์บุคคล ซึ่งแต่ละคนจะมีไม่เหมือนกัน เพราะทุกคนมีรูปแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งสิ้น

นพมาศ อึ้งพระ (ธีรเวคิน) (2546 : 4) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพว่า เป็นโครงสร้างทางจิตวิทยา เป็นมโนคติที่ซับซ้อน ซึ่งได้รวมถึงภูมิหลังพิเศษทางยีนส์ของบุคคล และประวัติการเรียนรู้ รวมทั้งวิถีที่ความซับซ้อนเหล่านี้ รวมองค์และประสานกัน ทำให้เกิดพฤติกรรมสนองต่อสิ่งเหล่านี้ เฉพาะในสิ่งแวดล้อม

จากความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่แสดงออกทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากพันธุกรรม ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา ท่าทาง เป็นต้น รวมถึงลักษณะภายใน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ค่านิยม แรงจูงใจ ทศนคติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญ ในการสร้างสมให้เกิดบุคลิกภาพเฉพาะตัวของบุคคลนั้นๆ อันมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกัน

2.1.2.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

มีนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้ให้หลักการแบ่งบุคลิกภาพของบุคคล ตามความเชื่อถือที่ได้จากการพบเห็นหรือจากการสำรวจค้นคว้าแตกต่างกันออกไป (ทรงพล ภูมิพัฒน์. 2540 : 173 - 176)

1. ทฤษฎีบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud's Psychoanalytic Theory)

ฟรอยด์กล่าวว่า องค์ประกอบมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพมี 3 องค์ประกอบ คือ

1. จิตไร้สำนึก (Unconscious) เป็นสิ่งที่ฝังลึกอยู่ในจิตใต้สำนึก มีการเก็บกด (Repression) เอาไว้ อาจเป็นเพราะถูกบังคับ หรือไม่สามารถแสดงอาการได้ตอบได้ในขณะนั้น ในที่สุดก็จะฝังแน่นเข้าไปจนเจ้าตัวลืมไปชั่วคราว จะแสดงออกมาในลักษณะการพลั้งเผลอ เช่น พลั้งปากเอ่ยชื่อคนรักเก่าต่อหน้าคนรักใหม่ เป็นต้น

2. โครงสร้างแห่งจิต ได้แก่ อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Superego)

3. แรงขับทางเพศ (Sexual drive) เป็นความต้องการทางเพศที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับร่างกาย (หรือมีติดตัวมาแต่กำเนิด)

ภายหลัง فروยด์ ได้วิเคราะห์โครงสร้างแห่งจิต และเรียกว่า โครงสร้างแห่งบุคลิกภาพ ดังนี้

1. อิด (Id) เป็นบุคลิกภาพที่เริ่มฟอร์มตัวขึ้นในช่วงขวบปีแรกของบุคคล โดยยึดหลักความพอใจ (Pleasure principle) นั่นคือบุคคลจะแสดงพฤติกรรม ตามความพอใจของเขาเป็นใหญ่ ไม่คำนึงถึงค่านิยมของสังคมและความพอใจของบุคคลอื่นจึงมักเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามครรลองของมาตรฐานในสังคม บุคคลทั่วไปที่มีบุคลิกภาพเช่นนี้มักได้รับการประณามว่ามีบุคลิกภาพไม่ดีหรือไม่เหมาะสม เช่น การข่มขืนกระทำชำเราต่อสตรีของชายคนหนึ่ง เมื่อเกิดความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. อีโก้ (Ego) เป็นบุคลิกภาพที่เริ่มฟอร์มตัวขึ้นในช่วงอายุประมาณ 1 หรือ 3 ขวบ โดยยึดหลักของความเป็นจริงในสังคม (Reality principle) นั่นคือ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมโดยมีเหตุและผลที่เหมาะสมกับกาลเทศะในสังคม จึงเป็นบุคลิกภาพที่ได้รับการยอมรับมากในสังคม เช่น การสว่สนหญิงสาวที่รักของชายหนุ่มจากบิดามารดาของฝ่ายหญิง เมื่อเกิดความต้องการทางเพศ การยอมโกหกเพื่อช่วยเหลือชีวิตของเพื่อนเมื่อถูกรังแกจากกลุ่มอันธพาล เป็นต้น

ในคนปกติ ที่สามารถปรับตัวอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข فروยด์เชื่อว่าเป็นเพราะมีโครงสร้างส่วนนี้แข็งแรง

3. ซุปเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นบุคลิกภาพที่เริ่มฟอร์มตัวขึ้นเกือบพร้อมๆ กับอีโก้ โดยยึดหลักค่านิยมของสังคม (Value principle) ที่ตัดสินว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีในสังคม กล่าวคือบุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามขอบเขตที่สังคมวางไว้ แต่บางครั้งอาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การไม่ดบยุง เพราะถือว่าเป็นบาปแม้ว่าจะรู้สึกเจ็บไปทั่วขา การให้เงินแก่คนขอทานในขณะที่ไม่มีเงินเหลือกลับบ้าน การเกรงใจไม่กล้าทวงเงินเพื่อนแม้ตนจะไม่มีเงิน เป็นต้น

2. ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung's Analytic Theory)

แม้ว่าจุงจะได้ชื่อว่าเป็นทฤษฎีจิตวิเคราะห์เช่นเดียวกับ فروยด์ แต่จุงมีความเห็นแตกต่างจาก فروยด์ กล่าวคือ فروยด์เน้นว่าการอบรมเลี้ยงดูในอดีตเป็นผลทำให้เกิดพฤติกรรมในปัจจุบัน คือเน้นอดีต แต่จุงเน้นปัจจุบันและอนาคต โดยเขากล่าวว่าบุคคลดำเนินชีวิตโดยมีจุดหมายในอนาคตพอๆ กับสาเหตุที่เกิดขึ้นในอดีต (The person lives by aim as well as by causes) หรือกล่าวสรุปโดยง่ายว่า فروยด์เน้นว่าบุคลิกภาพเริ่มตั้งแต่วัยทารก (Freud stresses the infantile origins of personality) ในขณะที่จุงเน้นว่าชาติพันธุ์หรือชาติกำเนิดเป็นจุดเริ่มต้นของบุคลิกภาพ (Jung emphasizes the racial origins of personality)

จุงได้วิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert) มีลักษณะไม่สนใจสิ่งแวดล้อมเท่ากับตนเอง จึงชอบเก็บตัวอยู่คนเดียวเงียบๆ ไม่ชอบเข้าสังคม ชอบใช้ความคิด อารมณ์อ่อนไหวง่าย

2. บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extrovert) มีลักษณะตรงกันข้ามกับประเภทที่ 1 คือชอบสนใจสิ่งแวดล้อม ชอบเข้าสังคม เป็นคนเปิดเผย มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ

3. บุคลิกภาพแบบกลางๆ (Ambivert) มีลักษณะก้ำกึ่งกันระหว่างบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบเปิดเผย กล่าวคือไม่เก็บตัวมากจนเกินไป เข้าสังคมบ้างแต่ไม่เข้าสังคมบ่อยจนเกินไป

จึงเสนอแนะว่า บุคลิกภาพแบบนี้ (แบบกลางๆ) เป็นบุคลิกภาพที่พอเหมาะ ซึ่งน่าจะปรากฏในบุคคลที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดีมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบัน คนที่เชื่อถือแนวความคิดของ Jung ได้สร้างแบบทดสอบหรือแบบสำรวจบุคลิกภาพตามแนวความคิดของเขา และแปลผลที่ได้จากแบบทดสอบนั้นๆ ออกมาเป็นบุคลิกภาพแบบใดแบบหนึ่งตามหลักเกณฑ์ที่แบ่งไว้ในแบบทดสอบนั้นๆ

3. ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์เรน ฮอร์นีย์ (Horney's Personality Theory)

ฮอร์นีย์ เน้น เรื่องความวิตกกังวล เป็นหลักในการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ บุคคลผู้อยู่ในภาวะกระวนกระวายจะหาวิธีจัดการกับภาวะ ซึ่งก่อให้เกิดความวิตกกังวล วิธีการแก้ไขปัญหามองบุคคลในภาวะวิตกกังวลนั้น ฮอร์นีย์ เรียกว่า ความต้องการทางประสาท (Neurotic Needs) ซึ่งมีอยู่ 3 กลุ่ม คือ (สิริชัย ประทีปฉาย. 2533 : 44)

1. เป็นการมุ่งเข้าหาบุคคล (ด้านความรัก)
2. เป็นการหลบหนีจากบุคคล (ความอิสระ)
3. เป็นการต่อต้านบุคคล (ความต้องการอำนาจ)

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้แนวคิดที่จะศึกษาการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ตามทฤษฎีของ فروยด์ Jung และฮอร์นีย์ เนื่องจากเยาวชนในสถานพินิจ มีทั้งเพิ่งเข้ามาใหม่และอยู่มานานแล้ว ต่างมีบุคลิกภาพที่ต่างกันออกไป และเพื่อที่จะได้รู้สาเหตุแห่งบุคลิกภาพของเยาวชนเหล่านั้น ซึ่งจะนำไปสู่การปรับตัวที่ดี และสามารถอยู่ที่นี่ได้อย่างมีความสุข

2.1.2.3 ความสำคัญของบุคลิกภาพ

กันยา สุวรรณแสง (2530 : 4 - 5) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมเป็นอย่างมาก ดังจะพิจารณาได้จากประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ความมั่นใจ ผู้ที่มีบุคลิกภาพดี จะมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น ทำให้กล้าแสดงออก เพราะคนอื่น ๆ ที่พบเห็นจะให้ความสนใจและเชื่อมั่น ดังนั้นโอกาสที่จะประสบความสำเร็จจึงมีมากขึ้น

2. การคาดหมายพฤติกรรม ถ้ารู้ว่าคุณลักษณะนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไร จะทำนายได้ว่าในสถานการณ์ใดจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร

3. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถบอกได้ว่าบุคคลหนึ่งแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่งได้โดยที่โดยอาศัยสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอแก่ตัวบุคคลนั้นๆ

4. การตระหนักในเอกลักษณ์ของบุคคล บุคลิกภาพ ทำให้คนมีลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นของตนเอง เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน

5. การปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ การที่รู้บุคลิกภาพของบุคคลอื่น ทำให้ปรับตัวเข้ากับเขาได้ง่าย เอาชนะศัตรูได้ แก้ปัญหาได้ บุคลิกภาพมีส่วนสำคัญช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ได้ดีขึ้น รวดเร็วขึ้น ง่ายขึ้น

6. ความสำเร็จ คนที่มีบุคลิกภาพดีได้เปรียบคนอื่นเสมอ เป็นพื้นฐานแห่งความศรัทธาเชื่อถือแก่ผู้พบเห็น ช่วยให้ธุระการทำงานสำเร็จง่ายขึ้น ได้รับความร่วมมือ และการติดต่อด้วยดี ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

7. การยอมรับ คนที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ใครๆ ก็เรียกร้องการชอบให้ร่วมอยู่ในกลุ่มทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ

2.1.2.4 ลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพ (สิริชัย ประทีปฉาย.2533 : 3-4)

1. บุคคลแต่ละคน เมื่อเกิดมาแล้วก็มีลักษณะรูปร่างเป็นไปตามพันธุกรรม ครั้นเมื่อเติบโตขึ้นมาก็ได้พบปะเรียนรู้กับบุคคลอื่นๆในสังคม ทำให้เกิดเป็นผลรวมของบุคลิกภาพในตัวบุคคลขึ้น

2. บุคลิกภาพ เป็นลักษณะพฤติกรรมส่วนรวมของบุคคล มิใช่เป็นพฤติกรรมเฉพาะอย่าง คือ ไม่ใช่หมายถึงลักษณะการพูด การแต่งกาย มารยาท การแสดงอารมณ์ หรือขนาดรูปร่าง ผิวพรรณ เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง หากแต่หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างในตัวคนๆนั้นที่แสดงให้ปรากฏออกมา

3. บุคลิกภาพของบุคคลจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับการมองเห็นของบุคคลอื่น เช่น บุคลิกภาพของบุคคลจะดีหรือไม่อยู่ที่คุณค่าของคนนั้นที่มีต่อสังคม มองเห็นความสำคัญของบุคคลนั้นอย่างไร

4. บุคลิกภาพ เกิดจากการที่บุคคลใช้ความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ ฉวี วิชญเนตินัย (2537 : 12) ได้สรุปลักษณะของบุคลิกภาพโดยทั่วไป บุคลิกภาพที่ปรากฏออกมาอย่างเด่นชัด แยกออกได้เป็น 2 ลักษณะที่สำคัญคือ

1. บุคลิกภาพแบบเคร่งครัดหรือแบบตายตัวหรือเจ้าระเบียบ (Rigid Personality) เป็นลักษณะของคนที่เชื่อมั่นในตนเองสูง ไม่ค่อยยอมเชื่อฟังใครง่ายๆ (ถึงแม้จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อถือบ้างก็เปลี่ยนแปลงอย่างช้ามาก) มีความเคร่งครัดและมีระเบียบวินัยในตนเอง ค่อนข้างเอาใจตนเอง มีการถือทิฐิมานะ มีลักษณะก้าวร้าว

2. บุคลิกภาพแบบเปลี่ยนแปลงได้ (Flexible Personality) เป็นลักษณะของคนที่ยพยายามปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม มักเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์ และเหตุผลไปเรื่อยๆ ตามสภาพที่เป็นจริงในสังคม มักยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น บางครั้งไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ ต้องคอยรับฟังหรือขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นเสมอๆ

สรุปลักษณะของบุคลิกภาพ มี 2 ประเภทคือ บุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัว บุคคลแต่ละคนจะมีบุคลิกภาพไม่เหมือน ดังนั้นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมจะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี

2.1.2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

ฉวี วิชญะเดนิย์ (2537 : 14-16) ได้สรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านชีววิทยา ได้แก่

1.1 พันธุกรรม

1.2 รูปแบบของโครงสร้างทางร่างกาย เช่น อ้วน ชอบเข้าสังคม ผอม เก็บตัว

1.3 สภาพทางชีวเคมีทางร่างกายที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและการปรับตัว เช่น

ฮอร์โมนในร่างกาย

2. ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่

2.1 ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม

2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

2.3 ลักษณะของครอบครัว

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2545 : 43-44) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ มี 3 ประเภท คือ

1. พันธุกรรม เป็นลักษณะที่ได้รับมรดกตกทอดจากบิดามารดาหรือลักษณะต่างๆ ของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดมายังลูกหลาน ด้วยการสืบพันธุ์ สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรมส่วนมากเป็นลักษณะทางกาย ได้แก่ สีผิว รูปร่างหน้าตา เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อม หมายถึงสภาพภายนอกซึ่งแยกจากตัวบุคคล ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางวัตถุหรือสังคมวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตของมนุษย์แต่ละบุคคลได้รับการถ่ายทอดทั้งจากการเรียนรู้โดยตรงมีระบบและการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อม ทำให้บุคคลแสดงออกในรูปพฤติกรรมที่แตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ

3. ช่วงเวลาในชีวิต หมายถึง ระดับการพัฒนาของบุคคลเริ่มตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เกิดจากอิทธิพลระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลแสดงออกในรูปของพฤติกรรมที่แตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจพิจารณาได้จากอายุ เพราะอายุเป็นเครื่องแสดงถึงวุฒิภาวะในระดับจิตที่มีประสบการณ์และการเรียนรู้มากขึ้นเพียงไร

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ คือ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตของมนุษย์แต่ละบุคคล ทำให้บุคคลแสดงออกในรูปพฤติกรรมที่แตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกัน

2.1.2.6 ลักษณะของบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์

ฉวี วิชญเนติชัย (2537 :38-40) ได้กล่าวว่าลักษณะบุคลิกภาพที่เป็นปัญหาและปรับตัวไม่ได้ มีดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคม คือ เป็นบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างดีและถูกต้องตามระเบียบของสังคม แต่จะเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบและขาดศีลธรรม จรรยาอันดีงาม ไม่มีความรู้สึกผิดหรือละอายต่อการกระทำของตนเอง ไม่มีความซื่อสัตย์และไม่จริงใจกับใคร แต่ชอบโทษผู้อื่นและหาเหตุผลให้ตนเองตลอดเวลา

2. บุคลิกภาพก้าวร้าว คือเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและปรับตัวไม่ได้ เป็นบุคคลที่ไม่ยอมใครง่ายๆ แต่จะแสดงอารมณ์ออกมาอย่างรุนแรงและเป็นไปในทางทำลาย เมื่อมีอุปสรรค บุคคลประเภทนี้ก็จะแสดงออกในด้านก่อศัตรูหรือมุ่งร้ายผู้อื่น

3. บุคลิกภาพแบบเป็นเจ้าระเบียบ คือเป็นบุคคลที่เป็นคนเจ้าระเบียบพิถีพิถันและระมัดระวังในทุกๆเรื่อง เป็นบุคคลที่ต้องการจะทำทุกสิ่งทุกอย่างให้สมบูรณ์แบบที่สุด และยึดมั่นศีลธรรมอย่างเคร่งครัด ไม่ยอมปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ถ้าทำอะไรไม่สำเร็จบุคคลประเภทนี้อาจจะฆ่าตัวตายได้

4. บุคลิกภาพแบบนาซิซซิดิก คือเป็นบุคคลที่หลงตนเอง คิดว่าตนมีอำนาจเหนือกว่าคนอื่นๆและคิดว่าคนอื่นในทุกๆด้าน เป็นบุคคลที่ไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น นึกถึงแต่ตนเองผู้เดียว

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2545 : 57) ได้สรุปลักษณะของบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ประเภทหมกมุ่นอยู่กับตนเอง มักจะห่อหุ้ม เบื่อหน่าย ผิดหวัง พวกนี้เป็นพวกที่ได้รับความผิดหวังในสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับผู้อื่น

2. ประเภทไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร บุคคลประเภทนี้มักรู้สึกว่าการทำดีกับใครไม่ขึ้น มักจะมีความน้อยใจ สาเหตุอาจจะเนื่องจากไม่ได้รับความรักในวัยเด็ก จึงพัฒนาความรู้สึกไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่ยึดติดกับใคร

3. ประเภทต้องพึ่งพาผู้อื่น พวกประเภทนี้มักไม่มีความคิดเป็นของตนเอง คอยแต่ฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของบุคคลอื่น ยึดคนอื่นเป็นที่พึ่ง สาเหตุที่มีบุคลิกภาพแบบนี้อาจเป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่พ่อแม่เผด็จการหรือวางอำนาจ

4. ประเภทไม่เป็นมิตรกับใคร คนประเภทนี้มักอารมณ์ขุ่นมัว หงุดหงิด อาจมีสาเหตุมาจากบิดามารดาที่เคียดแค้นมากเกินไป และมักจะไม่พอใจกับผลกระทำของบุตร บุคคลประเภทนี้จะไม่ประสงค์คบหากับใคร

5. ประเภทชอบคัดค้าน บุคคลประเภทนี้มักจะชอบค้าน ชอบเรียกร้องความสนใจ สาเหตุอาจเป็นเพราะขณะอยู่ในวัยเด็กชอบเรียกร้องความสนใจ เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็ยังใช้วิธีคัดค้าน ถ้ารู้สึกว่าตนเองถูกคุกคาม

6. ประเภทรกร่วมเพศ คนประเภทนี้มักมีการปรับตัวในเรื่องเพศอย่างผิดๆ อาจเป็นเพราะเกิดจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ขาดสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรธิดา รวมทั้งสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเพศนั้นๆ ไม่เหมาะสม

สรุปได้ว่า ลักษณะของบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม หากบุคคลได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ บุคคลนั้นก็จะมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและปรับตัวได้ดีเช่นกัน ในทางตรงกันข้ามหากได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ก็จะมีบุคลิกภาพที่ไม่ดีและจะส่งผลต่อการปรับตัวในสังคม

2.1.3 เอกสารเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

2.1.3.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

คำว่าความฉลาดทางอารมณ์ ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า "Emotional Intelligence" มีคำที่ใช้เรียกกันทั่วไปคือ EQ ซึ่งเป็นคำย่อมาจากคำเดิมในภาษาอังกฤษว่า "Emotional Quotient" จึงมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ดังนี้

บาร์ออน (ทศพร ประเสริฐสุข 2543 : 8 อ้างอิงมาจาก Bar-on. 1992) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นองค์ประกอบของความสามารถด้านส่วนตัว อารมณ์ และสังคม ของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ

ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey and Mayer. 1997 : 11) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความสามารถในการรับรู้ ประเมิน และแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสม สามารถเข้าถึงและสร้างความรู้สึที่ดีที่ก่อเกิดความคิดได้ เข้าใจอารมณ์และวิเคราะห์อารมณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้ความรู้จากอารมณ์ของตนเอง การรับรู้และควบคุมภาวะอารมณ์ได้ดี เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามของสุขภาพจิตและเชาวน์ปัญญา

คูเปอร์ และซาวาฟ (บุญอยู่ ขอฟพรประเสริฐ 2543 : 60 ; อ้างอิงจาก Cooper and Sawaf. 1997) ให้ความหมายว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และรู้จักใช้พลังทางอารมณ์ของตนเป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพ และโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้

เทอดศักดิ์ เดชคง (2543 : 154) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นความสามารถทางอารมณ์ของบุคคล มีความมุ่งมั่น อดทนรอคอย เพื่อไปสู่เป้าหมาย มีสติรู้ในตนเอง มีความเข้าใจจิตใจผู้อื่น และสามารถที่จะกำจัดความขัดแย้งในอารมณ์ของตนเองได้

สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่สามารถควบคุมและจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

2.1.3.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

ซาโลเวย์ และเมเยอร์ (นันทนา วงษ์อินทร์. 2543 : 21-22 ; อ้างอิงจาก Salovey and Mayer. 1990) ได้สรุปองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

1. การรู้อารมณ์ตนเอง (Knowing One's Emotions) คือ รู้ว่าอารมณ์ของตนเองเป็นอย่างไร ทั้งในยามปกติและยามอารมณ์ไม่ปกติ รู้ถึงลักษณะของอารมณ์ การแสดงออกตามอารมณ์ ต่างๆ ตลอดจนผลย้อนกลับจากการเกิดอารมณ์ของตน

2. การจัดการกับอารมณ์ตนเอง (Managing Emotions) คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลา และเหตุการณ์ ทั้งอารมณ์ดีและอารมณ์ไม่ดี ให้เกิดความสมดุลและมีผลย้อนกลับเป็นที่พึงพอใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับความอดทน รู้จักรับอารมณ์และระบายอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมไม่เก็บกด

3. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง (Motivating Oneself) คือ การมองหาสิ่งดีต่างๆ ที่ตนเองมีอยู่ มองแง่ดีของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสร้างความเชื่อมั่นว่าเราสามารถเผชิญสิ่งนั้นได้ เรวสามารถทำได้ และผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกำลังใจที่จะสร้างความรู้สึที่ดีๆ ต่อตนเองและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของตน

4. การหยั่งรู้อารมณ์ผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others) คือ ความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น มีความเข้าใจ เห็นใจผู้อื่น สามารถปรับความสมดุลของอารมณ์ตนเอง เพื่อตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องกัน

5. การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (Handling Relationship) คือ ความสามารถในการอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

การ์ดเนอร์ (Gardner. 1993 : 13 – 25) ได้จำแนกความฉลาดทางอารมณ์เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์และตอบสนองอารมณ์และความต้องการของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านการรู้จักตนเอง (Intrapersonal Intelligence) เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนเองสามารถแยกแยะอารมณ์และความรู้สึก ตลอดจนจัดการกับอารมณ์ ของตนเองได้อย่างเหมาะสม

โกลแมน (Goleman. 1998 : 93 – 104) ได้ปรับโมเดลของซาโลเวย์และเมเยอร์ โดยความฉลาดทางอารมณ์ของเขาประกอบด้วย

1. การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Self – Awareness) คือ การที่บุคคลรู้ว่าตนกำลังรู้สึกอย่างไรในขณะนั้น สามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้อย่างถูกต้องและเปิดเผย รู้ว่าการเกิดอารมณ์ของตนเองมีสาเหตุมาจากสิ่งใด และจะมีผลต่อตนเอง ผู้อื่น และการปฏิบัติงานอย่างไร รู้สาเหตุของความวิตกกังวล ความคับข้องใจ มีสติรู้ตัวตลอดเวลา รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง สามารถตัดสินใจคุณค่าของสิ่งต่างๆ ได้อย่างมั่นใจ

2. การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Self – Regulation) คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล ยอมรับและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ใช้คำพูดอย่างระมัดระวังและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ยอมรับความล้มเหลวและหาทางออกได้อย่างสมเหตุสมผล

3. การจูงใจตนเอง (Motivation) คือ การใช้พลังความรู้สึกภายในเพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นเตือนให้ตนทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่คำนึงถึงสิ่งจูงใจภายนอก เช่น เงิน หรือสิ่งตอบแทนอื่นๆ มีความพอใจที่จะปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม สามารถสร้างทางเลือกใหม่ในการทำงานที่จะสามารถนำไปสู่เป้าหมายที่ดี มองโลกในแง่ดี ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคและความล้มเหลว

4. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) คือ การรับรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่น สามารถรับรู้ สนใจและเข้าใจในแง่คิด ทรรศนะของผู้ที่อยู่รอบข้าง ตัดสินใจทำอะไรโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ใช้ความคิดของตนเป็นหลัก

5. การมีทักษะทางสังคม (Social Skill) คือ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถเป็นมิตรกับบุคคลได้ทุกประเภท มีความสามารถในการพูดโน้มน้าว ชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามกับสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เสริมสร้างความร่วมมือในการทำงานและความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างมีความสุข

ทศพร ประเสริฐสุข (2543 :15-16) ได้สรุปองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของซาโลเวย์ และเมเยอร์ และของโกลแมน ได้ 5 องค์ประกอบใหญ่ดังต่อไปนี้

1. การตระหนักรู้ในตนเอง (Self – Awareness หรือ Knowing One's Emotion) เป็นความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริง สามารถประเมินตนเองได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่น รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง เป็นคนซื่อตรง พูดแล้วรักษาคำพูด มีจรรยาบรรณ มีสติ เข้าใจตน

2. การบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน (Managing Emotion) หรืออาจเรียกว่าการกำหนดตนเอง (Self – Regulation) เป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วยความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self Control) เป็นคนที่น่าไว้วางใจได้ (Trustworthiness) มีคุณธรรม (Conscientiousness) มีความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) และมีความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (Innovation)

3. การจูงใจตนเอง (Motivation Oneself) เป็นความสามารถที่จะจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliation Motive) มองโลกในแง่ดี สามารถนำอารมณ์และความรู้สึกของตนเองมาสร้างพลังในการกระทำสิ่งต่างๆ และเป็นพลังในการให้กำลังใจตนเองในการคิดและกระทำอย่างสร้างสรรค์

4. การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น (Recognizing Emotion in Others) หรือที่โกลแมน เรียกว่า Empathy หมายถึง ความสามารถที่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ

เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีจิตใจให้บริการ (Service Orientation) สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

5. การดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Handling Relationship) ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นความสามารถที่จะรู้เท่าทันอารมณ์ของผู้อื่น เป็นทักษะทางสังคมที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อันจะส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำ ความสามารถลักษณะนี้จะประกอบไปด้วยการสื่อความที่ดี (Communication) การบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ มี 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ความฉลาดทางอารมณ์ในส่วนของตนเอง เพื่อรับรู้ ควบคุม และพัฒนาอารมณ์ตนเองให้มั่นคง และความฉลาดทางอารมณ์ในส่วนของผู้อื่น เพื่อรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น

2.1.3.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์สูงมีดังนี้
(วิระวัฒน์ บัณฑิตามัย. 2542 : 40-44)

1. สามารถพูดความรู้สึกออกมาได้ชัดเจน และตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของตน
2. ไม่ปิดบังความคิด ความรู้สึก
3. ไม่กังวลที่จะเปิดเผยความรู้สึก
4. ไม่ถูกรบกวนจากอารมณ์ด้านลบ เช่น ความกลัว วิตกกังวล ความอาย ความ
หมดหวัง
5. มีความสามารถในการอ่าน อวัจนภาษา (non – verbal)
6. ใช้ความรู้สึกเป็นตัวนำทางชีวิต
7. รักษาความสมดุลด้วยเหตุผลและความหวัง
8. แสดงถึงความต้องการที่แท้จริง ไม่ใช่เพราะหน้าที่ อายหรือมีข้อผูกมัด
9. มีอิสระมีความมั่นใจในตนเอง
10. ถูกใจจากสิ่งที่อยู่ภายใน
11. ไม่ถูกใจจากอำนาจ ทรัพย์สินสมบัติ ตำแหน่ง ชื่อเสียง หรือการยอมรับ
12. มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์
13. มองโลกในแง่ดี
14. สนใจในความรู้สึกของผู้อื่น
15. พูดถึงความรู้สึกด้วยความสบายใจ
16. ไม่หยุดนิ่งเพราะความกลัว หรือวิตกกังวล
17. สามารถแยกแยะอารมณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันได้

ลักษณะของบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

1. มักตำหนิคนอื่น ไม่รับผิดชอบต่ออารมณ์ตนเอง
2. ไม่สามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้
3. ทำร้าย ตำหนิ ควบคุม วิจารณ์ ขัดขวาง บรรยาย แนะนำหรือตัดสินคนอื่น
4. พยายามวิเคราะห์คนอื่น เมื่อเขาแสดงความรู้สึก
5. มักเริ่มต้นประโยคด้วยคำว่า "ฉันคิดว่า"
6. มักติดตามคนอื่น (ไม่มีความคิดเป็นของตนเอง)
7. ใส่ร้ายผู้อื่น
8. ปิดเบือนความรู้สึกของตนเอง
9. แสดงความรู้สึกออกมาไม่ตรงกับความจริง
10. มีปฏิกิริยาโต้ตอบที่ไม่เหมาะสม เช่น ให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องที่สำคัญ

เพียงเล็กน้อย

11. ขาดความมั่นคง
12. เคียดแค้น
13. ไม่สบายใจ
14. แสดงพฤติกรรมโดยไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่น
15. มักพูดอ้อมค้อม หรือกลบเกลื่อน
16. ไม่ไวต่อความรู้สึกของคนอื่น
17. ไม่สามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา
18. เข้มงวด ไม่ยืดหยุ่น
19. ไม่สำรวจความรู้สึกก่อนการกระทำ
20. ไม่ได้คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นก่อนที่จะทำอะไรลงไป
21. หลีกเลียงความรับผิดชอบ
22. มองโลกในแง่ร้าย และคิดว่าโลกขาดความยุติธรรม
23. มีความรู้สึกที่ไม่พอใจ ผิดหวัง ไม่พอใจ อาฆาตหรือฉ้อโกง
24. ชอบใช้อำนาจ มากกว่าความรู้สึก
25. หลีกเลียงการติดต่อกับบุคคลอื่น
26. ถือทิฐิ ยึดมั่นในความคิดของตนเอง เพราะไม่รู้สึกปลอดภัยถ้าต้องเจอกับสิ่งใหม่ๆ
27. สามารถเล่ารายละเอียดของเหตุการณ์ได้ และบอกได้ว่าพวกเขาคิดอย่างไร แต่

ไม่สามารถบอกได้ว่าใครบางคนรู้สึกอย่างไร

28. ใช้ปัญญาของตนเองตัดสิน และวิจารณ์ผู้อื่น โดยปราศจากการทำความเข้าใจ แต่พิจารณาการวิเคราะห์และปราศจากการตระหนักรู้ในความรู้สึกของพวกเขา

29. ไม่เป็นผู้ฟังที่ดี มักบงกช ขาดการสื่อสารทางอารมณ์ มุ่งเน้นแต่ความจริงมากกว่าความรู้สึกการประยุกต์ใช้ ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ เข้าสู่ชีวิตประจำวันและงานในหน้าที่จะมีประโยชน์อย่างยิ่งกับทุกคน

สรุปบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ดี จะเป็นบุคคลที่รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองและเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น จึงทำให้บุคคลนั้นสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีกว่าบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่ดี

2.1.3.4 การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

มีผู้เสนอแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

ซาริโอ (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542 : 156 – 164 ; อ้างอิงจาก Shario.1970) ได้เสนอข้อคิดในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไว้ดังนี้

1. ให้เด็กซึมซับมาตรฐานทางศีลธรรมของศาสนา เช่น ในศาสนาคริสต์ อาจให้เด็กท่องและทำความเข้าใจกับบัญญัติ 10 ประการ ศาสนาพุทธ ศีล 5 และศาสนาอิสลาม หลักบัญญัติ 5 ประการ เป็นต้น

2. ฝึกให้เด็กแสดงออกซึ่งความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกโอกาส การมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีย่อมสามารถทำให้ผู้อื่นเป็นสุขได้โดยไม่เลือกกาลและเวลา

3. ให้ปฏิบัติงานที่เป็นบริการชุมชน (Community Service) ทั้งนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียน อาจในระดับมัธยมศึกษาหรือปริญญาตรี ทำกิจกรรม สาธารณกุศลแก่องค์การที่มีได้มุ่งหวังผลกำไรเป็นการเรียนรู้ชีวิตในแง่มุมต่างๆ และกฎกติกาของสังคม ไม่แปลกแยกจากผู้คนและธรรมชาติของชีวิต

4. ฝึกการพูดตามความสัตย์จริง (Honesty) และการประพฤติปฏิบัติที่สอดคล้องกับคำพูด (Integrity) ด้วยการสร้างความไว้วางใจด้วยคุณความดี ความตรงไปตรงมา ไม่พูดโกหก การเคารพความเป็นส่วนตัวของเด็ก การพูดคุยกันเกี่ยวกับคุณค่าของจริยธรรมของสมาชิกในครอบครัว

5. นำเอาอารมณ์ทางลบมาเป็นอุทาหรณ์ เช่น ความละอาย หรือความรู้สึกผิดต่อพฤติกรรมบางอย่างในอดีตของตนบางอย่าง เพื่อการยับยั้งชั่งใจ ไม่ประพฤติปฏิบัติซ้ำ

6. ฝึกให้เด็กคิดและตีความต่างๆ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับปัญหาห้วงโยต่างๆ เกี่ยวกับการแสดงออกทางอารมณ์ เป็นตัวอย่างของการเป็นผู้เผชิญกับความจริงได้ดี อาจจะนำตัวอย่างจากนิยาย นิทาน บทภาพยนตร์ หรือละครในชีวิตจริงมาอธิบายประกอบด้วยก็ได้

7. ฝึกเด็กให้มองโลกในแง่ดี เปิดตัวเองต่อประสบการณ์ใหม่ๆ ในชีวิตจากความเป็นต้นแบบของพ่อแม่ในการเกี่ยวข้องกับเด็ก การมองโลกในแง่ดี เป็นการพัฒนาสุขภาพจิต ลดการสร้างปัญหา

8. เพิ่มความฉลาดทางอารมณ์ด้วยการเตือนตนด้วยตนเอง แก่การแสดงออกโดยการแก้ที่ความคิด ใช้ความคิดแก้ความรู้สึก เช่น การพูดคุยกับตนเอง พูดคุยให้สติเตือนตนอยู่ภายในตน เป็นการสร้างสติที่จะควบคุมอารมณ์ของตนเอง

9. การให้ฟังดนตรีเบาๆ หรือเพลงคลาสสิกทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่มีจังหวะที่น้อยกว่า 60 ครั้งต่อนาที ให้ดูภาพเขียนนามธรรม (Abstract Art) และสอบถามว่าภาพนี้ทำให้เขารู้สึกเช่นไร หรือในนั้นมีรายละเอียดใดบ้างหรือให้เด็กเอามือปิดตา ดมกลิ่นต่างๆ ในห้องว่าได้กลิ่นอะไรบ้าง

10. ฝึกให้เด็กรู้จักวิธีการแก้ไขปัญหา มองเห็นสภาพทั้ง 2 ด้านของปัญหา ไม่มองอะไรด้านเดียวฝึกเด็กให้รู้จักคำศัพท์ต่างๆ มากมายที่เลือกใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ สอนเด็กให้รู้จักภาษาที่ใช้ในการแก้ปัญหาสร้างสายสัมพันธ์ เช่น ขอโทษ ขอรบกวน ขออภัย ขอบคุณ เป็นต้น เมื่อเด็กเติบโตขึ้นควรฝึกในการคิดแก้ปัญหาด้วยทางเลือกหลายๆทาง ต่อปัญหาใดปัญหาหนึ่งสามารถเลือกตัดสินใจแนวทางที่เหมาะสมและดีที่สุด

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นั้น ทศพร ประเสริฐสุข (2542 : 11 – 13) ได้กล่าวว่า สถาบันการศึกษา สังคม ครอบครัวสามารถมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของคนในสังคมได้ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย

1. เพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชน เป็นผู้มีบุคลิกภาพดีมีวุฒิภาวะทางอารมณ์
2. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก
3. พัฒนาการมองโลกในแง่ดี อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และทัศนคติในการทำงานร่วมกับคนอื่น
4. พัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การสื่อความหมาย(Communication)เพื่อเป็นทักษะทางสังคมที่สำคัญในการดำเนินชีวิต
5. พัฒนาความสามารถในการรับรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนได้ เป็นคนที่มีสติ สามารถตระหนักรู้ตนและอารมณ์ของตน
6. พัฒนาความซื่อตรง (Integrity) ซื่อสัตย์ รักษาความสัตย์ตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังคมปรารถนา
7. พัฒนาความสามารถในการควบคุมอารมณ์ สามารถจัดการทางอารมณ์ของตนในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้
8. พัฒนาแรงจูงใจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
9. พัฒนาความสามารถในการเข้าใจ รู้เท่าทันอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นเอาใจเขามาใส่ใจเรา
10. พัฒนาการควบคุมตนเอง (Self – Control) ซึ่งเป็นการปรับพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม
11. พัฒนาจิตใจใฝ่บริการ (Service Minded) อันเป็นรากฐานสันติสุขในสังคม

12. พัฒนาความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management)

13. พัฒนาความรู้สึกเข้าใจถึงมนุษย์ และความเป็นมนุษย์รู้จักชื่นชมงานดนตรี ศิลปะ มีความละเอียดอ่อน เพื่อสร้างสภาวะทางอารมณ์ ให้เป็นคนที่มอารมณ์ดี

14. พัฒนาความมีคุณธรรม

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนให้เกิดในตัวเด็กได้ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องฝึกให้เด็กรู้จักตนเอง มีความเข้าใจตนเอง สามารถควบคุมและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

2.1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หมายถึง รายได้ทั้งหมดของครอบครัวที่บุคคลในครอบครัวสามารถหาเป็นรายรับเข้ามาในครอบครัวได้ รายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในด้านการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคม

พยอม วงศ์สารศรี (2526 : 237) ได้กล่าวว่าสภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการปรับตัวของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน จะไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย ทางใจ ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มาจากครอบครัวที่ร่ำรวยก็เกิดปัญหาด้านการปรับตัวได้เช่นกัน คือ เด็กพวกนี้อาจได้สิ่งของต่าง ๆ มากมาย แต่ขาดการตอบสนองทางด้านจิตใจก็จะสร้างปัญหาในสังคมเช่นกัน

2.1.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสถานภาพการสมรสของบิดามารดา

นิวแมน ลอรา และคริสติน (Newman, Laura and Christine. 1993 : 951 – 952) ได้จำแนกครอบครัวตามสถานภาพการสมรสออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ครอบครัวสมบูรณ์ (Intact Family) หมายถึง ครอบครัวที่บิดามารดาและบุตรอาศัยอยู่ด้วยกัน มีความผูกพันทางสายเลือดหรือทางกฎหมาย โดยสมาชิกแต่ละคนมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด สมาชิกในครอบครัวมีส่วนช่วยเหลือ มีส่วนให้และรับประสบการณ์จากกัน ซึ่งความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสำคัญต่อชีวิต และสภาพจิตใจของเด็กเป็นอันมาก ทำให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมรอบตัวได้

2. ครอบครัวแยกกันอยู่หรือครอบครัวหย่าร้าง (Separated / Divorced) หมายถึง สภาพครอบครัวที่มีเพียงบิดาหรือมารดาเพียงฝ่ายเดียว จะเป็นด้วยการหย่าร้าง การทอดทิ้งหรือการแยกกันอยู่ก็ตาม นับว่าเป็นการสิ้นสุดของสภาพชีวิตสมรส และจะเป็นผลให้เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ไม่ได้รับการรักความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจเท่าที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีผลทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าปลอดภัย รู้สึกถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว ขาดผู้ที่จะเป็นแบบอย่างของเด็ก

สภาพครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อทัศนคติหรือพฤติกรรมเด็ก เพราะบิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัวย่อมมีอิทธิพลในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้กับเด็ก (สุพัตรา สุภาพ. 2537 : 50) ถ้าเด็กมาจากครอบครัวที่แตกแยก กล่าวคือ บิดามารดาหย่าร้าง แยกกันอยู่ หรือบิดามีภรรยาหลายคน ซึ่งบุตรของภรรยาแต่ละคนได้รับความรักไม่เท่าเทียมกัน จะทำให้เด็กขาดความสุข เกิดการเบื่อหน่ายบ้าน คิดว่าตนไม่เป็นที่ปรารถนาของครอบครัว จึงกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาในที่สุด เช่น ประพฤติผิดกฎของโรงเรียน ไม่สนใจเรียน เล่นการพนันหรือขโมยของผู้อื่น (สุชา จันทรเฒ และสุรางค์ จันทรเฒ. 2529 : 166 – 167)

2.1.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง

เฮอรัลด์ (ดวงกมล วงษ์ศรีหัทธ. 2541 : 75 อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1964) กล่าวว่าพ่อแม่ที่ยอมรับเด็ก คือ ให้ความรักความสนใจและสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้าน ผลตามมา คือทำให้เด็กมีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจและปรับตัวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับนิภา นิธยาน (2530 : 191) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่ทุกคนต้องเกี่ยวข้อง ชีวิตครอบครัวที่รักใคร่กลมเกลียวและอบอุ่นมั่นคง ย่อมเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี บุคคลที่เติบโตขึ้นมาพร้อมความทรงจำที่มีความสุขเกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตครอบครัวคือ ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรักใคร่สม่าเสมอจากบิดา บุคคลจะมีความรู้สึกมั่นคงในจิตใจ มองโลกในแง่ดี ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ด้วยดีและสามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ มีการปรับตัวเข้ากับครอบครัวได้ดีก็คือบุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว รู้สึกปลอดภัย อบอุ่น มั่นใจในความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2524 : 60) กล่าวว่า สุขภาพของบิดามารดาเป็นสำคัญ ถ้าบิดามารดา มีสุขภาพจิตดี บุตรก็จะมีสุขภาพจิตดีไปด้วย เพราะการอยู่ในบรรยากาศ ทำให้บุตรมีประสบการณ์ทางสังคมและปรับตัวได้ดี แต่ถ้าบิดามารดาแตกร้างไม่ลงรอยกัน บุตรก็จะได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ทำให้ความสามารถในการปรับตัวต่ำ

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. 2526 : 76) กล่าวว่า ขนาดของครอบครัวของวัยรุ่นที่แตกต่างกันก็มีผลให้วัยรุ่นมีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกันไปด้วย โดยเฉพาะวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีขนาดเล็ก จะมีการปรับตัวได้ดีกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่

สุชา จันทรเฒและสุรางค์ จันทรเฒ (2529 : 156-157) และมาโนช สุขฤกษ์ (2528 : 65) ให้ความเห็นว่า เด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่ขาดความสมบูรณ์ ซึ่งเป็นผลมาจากการตาย การหย่าร้าง พ่อแม่แยกกันอยู่ และสภาวะอื่นๆที่ทำให้สูญเสียพ่อแม่ จะทำให้เด็กขาดความรัก และความอบอุ่นที่ควรจะได้รับ เป็นคนมีปมด้อยในตนเอง เมื่อโตขึ้นอาจประสบปัญหาการปรับตัว และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

2.1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน

วัยรุ่นจะเรียนรู้ที่จะปรึกษาหารือและเชื่อถือเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่และญาติพี่น้อง เมื่อสังคมกลุ่มเพื่อนดี นักเรียนก็จะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนไปด้วย หากพฤติกรรมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายจิตใจและการเรียนรู้ของวัยรุ่น (รวีวรรณ ทุมชัย.2536 : 90) ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถ ดิลกอุดมชัย (2530 : 31) ได้กล่าวว่า บางครั้งวัยรุ่นจะปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน เพื่อให้ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม หากไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนไม่ดีย่อมส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากการยอมรับของสังคม เช่น การติดยาเสพติด การมีวามอบายมุข เป็นต้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

งานวิจัยภายในประเทศ

อารี ทองทัฬ (2528 :75) ได้ศึกษาการปรับตัวทางสังคมในสถานศึกษากับปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิษณุโลกและโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า การปรับตัวทางสังคมในสถานศึกษา กลุ่มนักเรียนชายมีปัญหาในการปรับตัวกับครู กิจกรรม กฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน สำหรับกลุ่มนักเรียนหญิงมีปัญหาในการปรับตัวกับครู และโดยสรุปกลุ่มนักเรียนหญิงมีการปรับตัวทางสังคมในสถานศึกษาได้ดีกว่านักเรียนชาย การปรับตัวทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จรวพร กาญจนโชติ (2536 : 80-81) ได้ศึกษาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมีการปรับตัวและระดับสุขภาพจิตอยู่ในระดับปกติ นิสิตชายกับนิสิตหญิงมีการปรับตัวและสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน นิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่สูงกว่ามีการปรับตัวและมีสุขภาพจิตดีกว่านิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่ำกว่า นิสิตที่มีการปรับตัวดีจะมีสุขภาพจิตดีด้วย แสดงว่าสุขภาพจิตกับการปรับตัวมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

จิราภรณ์ เอมเอี่ยม (2536 : 81-84) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางสังคมกับสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการปรับตัวและสุขภาพจิตในระดับปกติ และพบว่า การปรับตัวทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิต

อรพรรณ พนาพิทักษ์กุล (2539 :94-95) ได้ศึกษาองค์ประกอบทางสถานภาพส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความเป็นตัวของตัวเอง การปรับตัวทางสังคม สุขภาพจิตและสุขภาพกายของเด็กก่อนวัยรุ่นในชุมชนแออัด พบว่า เด็กก่อนวัยรุ่นในชุมชนแออัด คลองเตย ที่มีความรู้สึกขาดแคลนค่อนข้างน้อยจะมีคะแนนเฉลี่ยของการปรับตัวทางสังคม สุขภาพจิตและสุขภาพกายสูงกว่าเด็กก่อนวัยรุ่นในชุมชนแออัดที่มีความรู้สึกขาดแคลนค่อนข้างมาก เด็กก่อนวัยรุ่นในชุมชนแออัด คลองเตยที่

อยู่แฟลต จะมีคะแนนเฉลี่ยของการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าเด็กก่อนวัยรุ่นที่ไม่ได้อยู่แฟลต มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระหว่างความเป็นตัวของตัวเอง การปรับตัวทางสังคม สุขภาพจิตและสุขภาพกาย

สรุปได้ว่า สุขภาพจิตกับการปรับตัว มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

ไอแซงค์ (Eysenck.1970 : 211) ได้ศึกษาบุคลิกภาพผู้กระทำผิดกฎหมายหรืออาชญากร พบว่า ผู้กระทำความผิดกฎหมายส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแสดงตัว และมีการแสดงอารมณ์ออกอย่างรุนแรง

บอนสเติร์น และ เซซีโอ (Bornstein and Cecero .2000 : Abstract) ได้ศึกษาผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบพึงพิง โดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพ NEO FM (the NEO Factor Model) พบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบพึงพิงมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบห้วนใจ และเป็นบุคลิกภาพที่มักจะพบในผู้ติดยาเสพติด

งานวิจัยภายในประเทศ

จินตนา ทองย้อย (2525 : 90) ได้ศึกษาการสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมาย โดยอาศัยลักษณะของเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายของคาวาน (Cavan) และของไอแซงค์ (Eysenck) กลุ่มเยาวชนชายรุ่นใหญ่ (บ้านกรุณา) จำนวน 725 คน พบว่าบุคลิกภาพที่สำคัญของเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายมี 10 คือ การชอบฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับของสังคม การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ การไม่มีความมั่นใจในตนเอง ความขัดแย้งทางสังคม การไม่รับผิดชอบในการทำงาน ความอาฆาตแค้น ความไม่มีจุดหมายในชีวิต กระทำผิดพลาด การไม่สำนึกในความผิด และการเก็บตัว

นเรศ สุริยาภรณ์ และคณะ (2528 :74) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพระหว่างเด็กที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ มีคะแนนบุคลิกภาพ CPI ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ มีคะแนนบุคลิกภาพ CPI ต่ำกว่าเด็กนักเรียนมัธยมชายที่ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในมาตราความชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่น (Do) มาตราความสามารถที่ซึ่งได้มาซึ่งฐานะ (Cs) มาตราความรู้สึกมีความสุข (Wb) มาตราการควบคุมตนเอง (Sc) มาตราความอดทนใจกว้าง (To) มาตราการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน (Cm) มาตราความใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเอาอย่างหรือปฏิบัติตามผู้อื่น (Ac) มาตราความใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเป็นตัวของตัวเอง (Ai) มาตราประสิทธิภาพทางด้านสติปัญญา (Ie) มาตราความยืดหยุ่น (Fx) และมาตราความประทับใจที่ดี (Gi)

เมธี วงศ์วีระพันธ์ (2534 : 85) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของเยาวชนผู้กระทำผิดในคดีต่าง ๆ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดนครสวรรค์ อุบลราชธานี สงขลา และจังหวัดระยอง โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ CPI ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนผู้กระทำผิดมีบุคลิกภาพ CPI ต่ำกว่าระดับ Standard Score โดยมีมาตราความรู้สึกมีความสุข (Wb) มาตราประสิทธิภาพทางด้านสติปัญญา (Ie) มาตราความยืดหยุ่น (Fx) มาตราความใส่ใจในเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยา (Py) มาตราการยอมรับตนเอง (Sa) มาตราการควบคุมตนเอง (Sc) มาตราความชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่น (Do) มาตราความชอบเข้าสังคม (Sy) มาตราความใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเป็นตัวของตัวเอง (Ai) มาตราปรากฏตัวทางสังคม (Sp) มาตราความอดทนใจกว้าง (To) มาตราความสามารถที่ซึ่งได้มาซึ่งฐานะ (Cs) มาตราการเข้าสังคม (So) มาตราความรับผิดชอบ (Re) มาตราความใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเอาอย่างหรือปฏิบัติตามผู้อื่น (Ac) ต่ำกว่าคะแนนมาตรฐาน แต่มีมาตราความเป็นสตรี (Fe) เพียงมาตราเดียวที่มีคะแนนสูงสุด

ประภัสรา ดันดีวัฒนา (2535 : 89) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของผู้ต้องขังที่กระทำความผิดต่อชีวิตและร่างกายในทัณฑสถานหญิง ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพของผู้ต้องขังมีลักษณะชอบสังคม สติปัญญาต่ำ อารมณ์อ่อนไหว อ่อนน้อมถ่อมตน สุขุม มีมโนธรรม ขี้อาย หวาดระแวง มีอารมณ์ไม่มั่นคง จิตใจหวาดหวั่น ฟุ้งตนเอง ไม่มีกฎเกณฑ์และมีอารมณ์เครียด

ศุภานัฐ เผือกคง (2541 : 75) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนติดยาเสพติดในสถานบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม คือ อ่อนแอ ต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่มีความมั่นคงทางจิตใจ ก้าวร้าว ต่อต้านสังคม

สรุปได้ว่า บุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัว ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแสดงตัว น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

งานวิจัยต่างประเทศ

โตโต (จันทราภา พูลสนอง.2546 : 50 ; อ้างอิงจาก Toto.1996) ได้ศึกษาผลของเพศ เกรดเฉลี่ยกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวิทยาลัยจำนวน 138คน ใช้แบบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ โดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ ซึ่งแบ่งได้ 3 องค์ประกอบใหญ่ คือ ความกรุณาสงสาร ความตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการปรับตัว ผลการศึกษาพบว่า เพศหญิงมีความกรุณาสงสาร ความตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่าเพศชาย แต่ความสามารถในการปรับตัวเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน เกรดเฉลี่ยต่างกัน เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

บาร์ออน (จันทราภา พูลสนอง.2546 : 51 ; อ้างอิงจาก Bar-on.1997) ได้วิเคราะห์เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงในประเทศไนจีเรีย ศรีลังกา

เยอรมัน อิสราเอล และอเมริกา จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษาพบว่า ชายและหญิงมีเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แตกต่างกัน เพศหญิงมีการตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นสูงกว่าเพศชาย ส่วนเพศชายมีความเชื่อมั่นในตนเอง การมองโลกในแง่ดี การปรับตัวและการจัดการกับความเครียดสูงกว่าเพศหญิง

รอกฮิลและกรีนเนอร์ (Rockhill & Greener. 1999 : Online) ได้วัดความสามารถในการรายงานตนเองเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ในด้านการใส่ใจในความรู้สึก ความชัดเจนของอารมณ์และการปรับปรุงภาวะอารมณ์ โดยใช้แบบสอบถามมาตราวัดอารมณ์สำหรับเด็ก (Trait Mefa Mood Scale for Children) จำนวน 28 ข้อ และแบบวัดความรู้สึกต่อการมองโลกในแง่ดี ซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 4 ฉบับ คือ การแสดงความกดดัน ความวิตกกังวลในการเข้าสังคม การหลีกเลี่ยงการเข้าสังคม และความพอใจในชีวิต กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับประถมศึกษาเกรด 3 – 7 จำนวน 691 คน การหาความเที่ยงตรงเชิงเหมือนจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบมาตราวัดอารมณ์กับการรายงานตนเองจากแบบทดสอบวัดการควบคุมอารมณ์ ความเที่ยงตรงเชิงจำแนกหาความสัมพันธ์ระหว่างการตอบแบบทดสอบมาตราวัดอารมณ์กับความสามารถในการเข้าสังคม ผลจากการทดสอบพบว่า คะแนนจากแบบทดสอบมาตราวัดอารมณ์แต่ละฉบับมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับปรุงตนเอง ซึ่งวัดจากแบบทดสอบความพอใจในชีวิต และการแสดงอารมณ์ของเด็กมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถในการเข้าสังคมและความสามารถในการปรับปรุงตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2542 : 1 – 4) ได้ทดลองใช้ตรวจสอบคุณภาพมาตราวัดความฉลาดทางอารมณ์ของซัทท์และคณะ ซึ่งมีลักษณะการวัดแบบให้ผู้ตอบรายงานตนเองประกอบด้วยข้อความต่างๆ ที่บรรยายความสามารถทางความฉลาดทางอารมณ์จำนวน 33 ข้อ โดยมาตราวัดความฉลาดทางอารมณ์นี้มี 3 องค์ประกอบ คือ การประเมินค่าและการแสดงออกทางอารมณ์, การควบคุมอารมณ์และการใช้ประโยชน์อารมณ์ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี จากสถาบันราชภัฏพระนคร จำนวน 51 คน และนิสิตปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 11 คนที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2542 ผลการศึกษาพบว่า มาตราวัดความฉลาดทางอารมณ์ของซัทท์และคณะ เมื่อนำมาทดลองใช้กับนิสิตปริญญาตรีและโทของไทย โดยทำการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นชนิดสอดคล้องภายใน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .80 และตรวจสอบความเที่ยงตรงพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์ ($r = .37$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ($r = .47$) และความเศร้าหดหู่ ($r = -.42$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการทางสังคม ($r = .11$) และมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุ ($r = .22$)

ลาวัลย์ ผลสมภพ (2527 : 28) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีต่อปัญหาส่วนตัวของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวเกี่ยวกับตนเองพบมากที่สุด เป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ เช่น วิตกกังวล ไม่มั่นใจตนเอง

เทอดศักดิ์ เดชคง (2543 :159) ได้ศึกษาระดับ EQ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร จำนวนมากกว่า 200 คน วัด 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 เป็นการประเมินโดยให้เด็กทำเอง ส่วนที่ 3 เป็นการประเมินโดยครูประจำชั้น พบว่าเด็กห้องเก่งมี EQ เฉลี่ยต่ำกว่าเด็กห้องธรรมดา เด็กห้องเก่งมักมีระดับความสุขต่ำกว่าเด็กห้องธรรมดา เด็กห้องเก่งมีแนวโน้มที่จะมองตนเองว่ามีความสามารถทางอารมณ์ (ความพึงพอใจ ความคิดแง่บวก ความรับผิดชอบ น้ำใจ เป็นต้น) และครูมีแนวโน้มที่จะให้คะแนนความสุขและการเป็นคนดีแก่เด็กห้องเก่งสูงกว่าเด็กห้องธรรมดาดังเห็นได้ชัด

สรุปว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีผลอย่างมากต่อการทำงาน การเรียน รวมทั้งด้านสังคม ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่าความฉลาดทางอารมณ์ น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีการปรับตัวแตกต่างกัน

2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะมีผลต่อการปรับตัว และนำไปสู่ปัญหาความประพฤติที่ขัดต่อสังคม และปัญหาทางด้านอารมณ์ด้วย ดังที่ ริงเนสส์ (Ringness. 1968 : 270) ใช้ได้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ พบว่า พวกชั้นกลางจะเป็นพวกที่มีความมั่นคงทางด้านอารมณ์เป็นของตัวเอง ขณะที่พวกที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มขาดความอบอุ่น หงุดหงิดง่าย และมีอาการทางประสาท เช่น กัดเล็บ พวกนี้มีความยากลำบากในการควบคุมอารมณ์ มีความวิตกกังวล ปรับตัวเข้าสังคมไม่ค่อยได้มากกว่าพวกชนชั้นกลาง และชนชั้นสูง

สปริงเกอร์ (ดวงกมล วงษ์ศรีหส์.2541 :77 อ้างอิงมาจาก Springer. 1958) ได้ศึกษาความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กที่มาจากสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็ก มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับฐานะความเป็นอยู่ของบิดามารดา กล่าวคือ เด็กที่มาจากบ้านที่ยากจน มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และสังคมต่ำจะเป็นคนที่ปรับตัวไม่ดี และมีอารมณ์ไม่มั่นคง มีปริมาณมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับปานกลาง

งานวิจัยภายในประเทศ

วรารักษ์ ประสิทธิบุญกิจ (2537 :89-90) ได้ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนกีฬา จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา พบว่า นักเรียนมีการปรับตัวอยู่ในระดับดี โดยที่ปรับตัวได้ดีที่สุดในด้านบ้านและครอบครัว และการปรับตัวด้านการเงิน

อัมพร โอตระกูล (2540 : 144 – 145) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวที่มีผลต่อสุขภาพจิต พบว่า ผู้ที่มีปัญหาการปรับตัวมักมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง และต่ำเสียส่วนใหญ่

สรุปได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีผลต่อการปรับตัว สาเหตุหนึ่งเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่าฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีการปรับตัวแตกต่างกัน

2.2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการสมรสของบิดามารดา

งานวิจัยต่างประเทศ

แพนสกาย (Pansky. 1990 : 3143 – B) ที่ศึกษาบทบาททางเพศและการปรับตัวของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง พบว่า การหย่าร้างก่อให้เกิดความคับแค้นแก่เด็กเป็นอย่างมาก ซึ่งเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง มีความวิตกกังวล ก้าวร้าว และมีปัญหาด้านการเรียน มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ นอกจากนี้

ชแนล (Schnell. 1991 : 6118) ได้ศึกษาผลของการหย่าร้างที่มีต่อการปรับตัวทางด้านจิตใจของเด็ก พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีความยุ่งยากในการปรับตัวมากกว่ากลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวไม่หย่าร้างแลพ่อแม่ที่มีการขัดแย้งกันสูงเด็กจะมีการปรับตัวต่ำ

งานวิจัยในประเทศ

วิจิตรา วสุวนิช (2524 : 31) กล่าวถึง อิทธิพลของครอบครัวหย่าร้างต่อการพัฒนาพฤติกรรมเด็กไว้ว่า การหย่าร้างของบิดามารดา นับว่าเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาการทางด้านจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าเหว ไม่มั่นใจในตนเอง บางคนอาจจะเก็บตัว ซึมเศร้า บางคนอาจจะกลายเป็นเด็กก้าวร้าว ขอบรุกรานผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับณรงค์ศักดิ์ ตะละภักดิ์ (2526 : 46 – 48) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวต่อพัฒนาบุคลิกภาพว่า ครอบครัวที่ไม่ลงรอยกันในชีวิตสมรสและบ้านแตก ผู้รับเคราะห์แทนก็คือลูก ซึ่งผลจากการที่บิดามารดา ทะเลาะหรือกระทบกระทั่งกันทุกวันๆ จะทำรบกวนจิตใจเด็กมากกว่าการทะเลาะครั้งใหญ่ 1 – 2 ครั้ง ส่วนผลจากการหย่าร้างของบิดามารดา พบว่า เด็กมีอาการซึม หงอยเหงา ว้าเหว่ คิดมากและมีปัญหาในการปรับตัว

สรุปได้ว่า สภาพครอบครัวแยกกันอยู่ ครอบครัวหย่าร้างหรือจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อเยาวชนทั้งทางด้านพฤติกรรมและจิตใจ ทำให้เด็กมีปัญหาเรื่องการปรับตัว มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติสุขหรือสมบูรณ์ และเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ก็มาจากหลายครอบครัว ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า สถานภาพการสมรสของบิดามารดา น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีการปรับตัวแตกต่างกัน

2.2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง

งานวิจัยต่างประเทศ

เกจ และเบอร์ลินเนอร์ (พรจิรา วงศ์ชนะภัย. 2545 : 28 ; อ้างอิงจาก Gage and Berliner.1979) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีต่อความสามารถของนักเรียน ดังนี้ คือเด็กสามารถเรียนรู้ได้โดยตรงสภาพการณ์ในครอบครัวและจากการเลียนแบบผู้ใหญ่ในครอบครัว เด็กจะมีบุคลิกลักษณะและการใช้ความสามารถของตน โดยได้รับอิทธิพลมาจากการพิจารณาและเจตคติของพ่อแม่

ออร์ (พรจิรา วงศ์ชนะภัย. 2545 : 29 ; อ้างอิงจาก Orr.1978) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและการปรับตัวในด้านมโนภาพแห่งตน และความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น จำนวน 110 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีการปรับตัวในด้านมโนภาพแห่งตนและความมั่นคงในอารมณ์ดี จะมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีด้วย

ดูอาเต (Duarte.1990 :unpage) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์และการปรับตัวของกลุ่มปัญญาเลิศ โดยศึกษากับเด็กปัญญาเลิศ 6 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบลึก และใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ได้แก่ ญาติพี่น้อง ครอบครัว เพื่อน และครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมในโปรแกรมการศึกษา

งานวิจัยภายในประเทศ

พิมพ์รัตน์ จงเจษฎากุล (2527 : 80) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ไม่ดี มีความสัมพันธ์กับการทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยที่เด็กและเยาวชนที่มีบิดามารดาทะเลาะวิวาทกันบ่อย บิดามารดาขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดา มีผลต่อความรุนแรงของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

อัจฉรา ทองตัน (2536 : ก-ข) ได้ศึกษาลักษณะทั่วไปของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มาจากครอบครัวที่ยากจน บิดามารดาประกอบอาชีพลูกจ้างและรับจ้างทั่วไป และพบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยเฉพาะปัจจัยบ้านแตก การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมาก และแบบประชาธิปไตยน้อย และการคบหาสมาคมกับผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน มีผลต่อการกระทำผิดของเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวจะส่งผลต่อการปรับตัวที่ดีของเยาวชน และเป็นแรงกระตุ้นให้เยาวชนประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับบิดามารดา น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีการปรับตัวแตกต่างกัน

2.2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

พูนสุข จิตรนุสรณ์ (2521 :82) ได้ศึกษาปัญหาของเด็กนักเรียนวัยรุ่นต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาของนักเรียนต่อการปรับตัว คือ เรื่องสุขภาพนักเรียนเหล่านี้ไม่ค่อยดี นักเรียนส่วนใหญ่ปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ สนใจการเรียน ชอบทำงานเป็นกลุ่ม พอใจที่จะคบเพื่อนเก่าที่มาจากโรงเรียนเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนเพศเดียวกัน นักเรียนมีความสัมพันธ์กับครูเป็นอย่างดี ต้องการให้ครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา นอกเหนือจากการสอน นักเรียนใช้เวลาว่างส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน แต่นักเรียนเหล่านี้ยังมีการฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนแต่เพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น

จิฏิกฤษ วิเศษศิลปานนท์ (2537 : 89) ได้ศึกษาการปรับตัวของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า เด็กกำพร้าที่มีอายุมากกว่าสามารถปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าเด็กกำพร้าที่มีอายุน้อยกว่า เด็กกำพร้าที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าสามารถปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าเด็กกำพร้าที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า เด็กกำพร้าที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นเวลานานกว่าสามารถปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าเด็กกำพร้าที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นเวลาน้อยกว่า และเด็กกำพร้าที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนที่เหมาะสมกว่าจะสามารถปรับตัวได้ดีกว่าเด็กกำพร้าที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนที่ไม่เหมาะสมน้อยกว่า

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นสรุปว่า สภาพแวดล้อมมีผลต่อการปรับตัว ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากตัวเองหรือสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่าสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา มีการปรับตัวแตกต่างกัน

2.2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่

รัตนภรณ์ อ่อนแก้ว (2539 :76) ได้ศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำรัญบุรีมีระดับการปรับตัวในเรือนจำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปรับตัวได้ดีปานกลาง โดยผู้ต้องขังที่มีอายุ 25 ปี และผู้ต้องขังเด็ดขาดจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาสอบสวน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ต้องขังที่มีพื้นฐานการศึกษาต่างกันก็จะมีการปรับตัวได้ดีแตกต่างกันด้วย คือ ผู้ต้องขังสำเร็จการศึกษาสูงปรับตัวกับเพื่อนได้ดีกว่าผู้ต้องขังที่มีการศึกษาดำกว่าระดับประถมศึกษา แต่ผู้ต้องขังที่มีการศึกษาจะปรับตัวเข้ากับเจ้าหน้าที่ กิจกรรม และระเบียบข้อบังคับของเรือนจำได้ดีกว่าผู้ต้องขังที่มีการศึกษาระดับอื่น

2.2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน

งานวิจัยต่างประเทศ

เดวิด (พรจิรา วงษ์ชนะภัย.2545 : 37 อ้างอิงมาจาก David.1971) พบว่า นักศึกษาที่มีความพร้อมใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นมาก มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความพร้อมใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นน้อย สำหรับกลุ่มที่มีบรรยากาศก้าวร้าว มีความคับข้องใจ และมีการขัดแย้ง สมาชิกจะมีพฤติกรรมไม่พึงปรารถนา

งานวิจัยภายในประเทศ

วัชรินทร์ แก้วลา (2531 : 85) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อน ให้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษานั้น วิทยาลัยควรส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของกลุ่มเพื่อน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสังคม กลุ่มเพื่อนพัฒนาคุณภาพของการจัดกิจกรรมนักศึกษาและการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อนมีผลต่อการปรับตัว ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีการปรับตัวแตกต่างกัน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

3.1 ประวัติสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา เป็นหน่วยงานราชการสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2505 โดยเป็นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแห่งแรกในส่วนภูมิภาค ซึ่งจัดตั้งขึ้นควบคู่กับศาลเยาวชนและครอบครัว จึงมีภารกิจหลักในการดูแลและบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด รวมไปถึงการหันเหคดีอาญาออกจากกระบวนการยุติธรรม และการดำเนินกระบวนการการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม นอกจากนั้นยังคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้เยาว์ในคดีแพ่ง และสนับสนุนการดำรงอยู่ของสถาบันครอบครัวอันเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคม เยาวชนที่กระทำผิดทางอาญาและถูกควบคุมตัว พนักงานสอบสวนจะต้องสอบปากคำเยาวชนที่กระทำผิดให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง และนำตัวส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทันที พร้อมใบการแจ้งจับกุม หากผู้ปกครองยื่นคำร้องขอประกันตัว เยาวชนผู้นั้นก็มีสิทธิออกจากสถานพินิจฯ หากไม่มีผู้ปกครองมาประกันตัวจะถูกส่งไปยังศูนย์แรกรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อรอการพิจารณาจากศาล เมื่อศาลตัดสินคดีก็จะถูกส่งตัวไปศูนย์ฝึกและอบรมการทำงานพื้นฐานอาชีพเพื่อบำบัด แก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมให้กับเยาวชนที่หลงกระทำผิดก่อนออกไปสู่โลกภายนอก มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดสงขลา สถานพินิจฯ สงขลา รับเด็กและเยาวชนจากศาล

จังหวัดที่มีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ในเขตภาค 9 ได้แก่ สงขลา พัทลุง ตรัง ปัตตานี ยะลา สตูล นราธิวาส ส่งมารับการฝึกและอบรม

3.2 ที่ตั้งและการจัดแบ่งหน่วยงาน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีเนื้อที่โดยรอบรวมทั้งศูนย์ฝึกและอบรมกับสถานแรกรับเด็กและเยาวชนประมาณ 23 ไร่ ตั้งอยู่ที่ถนนราชดำเนินนอก ตำบลปอ ยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ทิศเหนือติดต่อกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคใต้ ทิศใต้ติดต่อกับถนนทะเลหลวง ตรงข้ามสถานีวิทยุ ส.ท.ร. 6 ทหารเรือสงขลา ทิศตะวันออกติดต่อกับศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาและทิศตะวันตกติดกับศาลแรงงานกลางสงขลา

3.2.1 การจัดแบ่งหน่วยงาน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีผู้อำนวยการรับผิดชอบบังคับบัญชา โดยมีการจัดแบ่งหน่วยงานดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วยงานธุรการ งานบัญชีและการเงิน งานบันทึกข้อมูล
2. กลุ่มงานคดี ประกอบด้วยงานคดีอาญา และงานคดีแพ่ง (คดีครอบครัว)
3. กลุ่มงานประสานกิจกรรมชุมชน
4. สถานแรกรับเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยงานธุรการ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย และกลุ่มงานบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและเยาวชนที่ศาลยังไม่พิพากษาคดี
5. ศูนย์ฝึกและอบรม ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารงานทั่วไป กลุ่มงานประสานกิจกรรมชุมชน กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย กลุ่มงานบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และสถานบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชน

3.2.2 หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. ด้านคดี ดำเนินการโดยฝ่ายคดี ซึ่งประกอบด้วย พนักงานคุมประพฤติเป็นหลัก แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะ คือ ก่อนศาลมีคำพิพากษากับกรณีหลักจากศาลมีคำพิพากษาดังนี้

1.1 กรณีก่อนศาลมีคำพิพากษา

งานคดีอาญา เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดแล้ว (เด็กและเยาวชนที่จะถูกดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องมีอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ และมีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่กระทำความผิด) จะต้องทำการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่มาถึงที่ทำการสถานีตำรวจแล้วรีบนำตัวส่งสถานพินิจและ

คุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งจะมีสถานแรกรับควบคุมตัวไว้และไม่ว่าจะมีการขอประกันตัวเด็กหรือเยาวชนหรือไม่ก็ตาม สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะดำเนินการดังนี้

1.1.1 พนักงานคุมความประพฤติจะทำการสอบสวนและสืบเสาะหาข้อเท็จจริงเพื่อให้ทราบถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต และฐานะของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น แล้วรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมดจัดทำเป็นรายงานข้อเท็จจริงแสดงถึงสาเหตุการกระทำผิดและเสนอความเห็น วิธีการที่เหมาะสมสำหรับฟื้นฟูและแก้ไขเด็กหรือเยาวชนเป็นรายบุคคล เรียกว่ารายงานสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน

1.1.2 เจ้าหน้าที่สถานแรกรับเด็กและเยาวชนจะทำรายงานเกี่ยวกับอุปนิสัยและการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนระหว่างถูกควบคุม เพื่อให้ทราบว่าเด็กหรือเยาวชนผู้นั้นมีพฤติกรรมอย่างไร เรียกว่า รายงานการพินิจ

1.1.3 เด็กหรือเยาวชนจะได้รับการตรวจร่างกายและจิต เรียกว่า รายงานการตรวจวิเคราะห์ทางกายและจิตจากแพทย์

รายงานงานทั้งสามดังกล่าวข้างต้น เรียกว่า รายงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อเสนอต่อศาลใช้ประกอบการพิจารณาพิพากษาต่อไป

งานคดีแพ่ง (คดีครอบครัว) เมื่อมีคำฟ้องหรือคำร้องขอในคดีครอบครัวและคู่เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ศาลจะส่งสำเนาคำฟ้องหรือคำร้องขอมายังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งผู้อำนวยการจะมอบหมายให้พนักงานคุมประพฤติทำการสอบสวนและสืบเสาะข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับคู่ความหรือผู้ร้อง คู่เยาว์ ทรัพย์สินและรวบรวมหลักฐานต่างๆ พร้อมทั้งบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งออกไปสืบเสาะหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับมูลคดีนั้นๆ แล้วรวบรวมจัดทำรายงานแสดงข้อเท็จจริงพร้อมเสนอความเห็นต่อศาล โดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและดูแลรักษาผลประโยชน์ของคู่เยาว์ และมุ่งถึงสวัสดิภาพอนาคตของคู่เยาว์เป็นสำคัญ รวมทั้งคำนึงถึงความสงบสุข และการอยู่ร่วมกันในครอบครัวของคู่เยาว์ด้วย เพื่อที่ศาลจะใช้ประกอบในการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งต่อไป คดีครอบครัวที่จะต้องดำเนินการในศาลเยาวชนและครอบครัวได้แก่ ขอนำนิติกรรมแทนคู่เยาว์หรือคนไร้ความสามารถ ขอให้รับรองบุตร ขอให้ผู้ปกครอง คู่เยาว์ ฟ้องหย่า ผิดสัญญาหมั้น ขอรับบุตรบุญธรรม ฯลฯ

1.2 กรณีหลังจากศาลมีคำพิพากษา

งานคดีอาญา วิธีการที่ศาลใช้สำหรับเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดมี 2 ประการ คือ วิธีการไม่ตัดอิสระภาพ ได้แก่การว่ากล่าวตักเตือน การวางข้อกำหนดผู้ปกครองให้ระวังดูแลไม่ให้เด็กหรือเยาวชนก่อเหตุร้ายขึ้นอีก และการวางเงื่อนไขคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชน ส่วนอีกวิธีการหนึ่งคือ วิธีการตัดอิสระภาพ ได้แก่ การส่งตัวเข้ารับการฝึกและอบรมยังศูนย์ฝึกและอบรม

งานคดีแพ่ง (คดีครอบครัว) เมื่อศาลเห็นสมควร เนื่องจากคู่เยาว์มีทรัพย์สินจำนวนมากและบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมหรือไม่น่าไว้วางใจ

ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ของผู้เยาว์ถูกละเมิดหรือเบียดบัง ศาลจะมีคำสั่งตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นผู้กำกับการปกครอง จึงเป็นงานที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องควบคุมดูแลทรัพย์สินของผู้เยาว์และจัดการให้ใช้จ่ายอย่างเหมาะสม รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาของผู้ปกครองและผู้เยาว์ เกี่ยวกับปัญหาด้านต่างๆ ในการกำกับการปกครอง โดยเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งจนกว่าผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะหรือกรณีที่มีการยุติการกำกับการปกครองก่อนที่ผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะ เช่น ผู้เยาว์ถึงแก่ความตายหรือไม่มีทรัพย์สินของผู้เยาว์ที่จะต้องกำกับการดูแลอีก

2. งานด้านแรกรับเด็กและเยาวชน มีหน้าที่รับตัวเด็กและเยาวชนเข้าใหม่โดยจัดทำทะเบียนประวัติ พิมพ์ลายนิ้วมือ และทำรายงานการพินิจ รวมทั้งส่งตัวไปตรวจทางกายและจิต นอกจากนี้จะปฐมนิเทศชี้แจงให้เด็กและเยาวชนเข้าใจระเบียบขั้นตอนในการอยู่ร่วมกันภายในสถานที่ควบคุมด้วย

3. กลุ่มงานประสานกิจกรรมชุมชน ประกอบด้วยสถานพยาบาลอยู่ภายในศูนย์ฝึกและอบรม มีแพทย์ พยาบาล ช่วยดูแลเด็กและเยาวชนที่เจ็บป่วย สาธารณสุขต่างๆ ตลอดจนทำการตรวจพิเคราะห์ทางกายและจิตของเยาวชน ผู้ต้องหา ทั้งที่ศาลยังไม่พิพากษาซึ่งเข้ามาใหม่หรือที่ศาลพิพากษาแล้วให้ได้รับการฝึกและอบรม หรืออาจทำการตรวจร่างกายเด็กหรือเยาวชนที่ศาลสั่งคุมประพฤติ ในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ นอกจากนี้ยังมีบริการด้านจิตวิทยาและสังคมสงเคราะห์ซึ่งนักจิตวิทยาจะจำแนกเด็กและเยาวชน หรือนักสงเคราะห์คอยช่วยเหลือแก้ไขคลี่คลายปัญหาต่างๆ ให้แก่เด็กเยาวชน

4. งานด้านฝึกและอบรม ศูนย์ฝึกและอบรม สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ก่อตั้งโรงเรียนชื่อว่า “โรงเรียนผู้ใหญ่สงขลาอุปถัมภ์” ใช้หลักสูตรการเรียนการสอนของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน อำเภอเมืองสงขลา ทำขนมและอาหาร ช่างไม้ ก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างตัดผม ช่างยนต์ เกษตรกรรม ดนตรี ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างหัตถกรรม ช่างเชื่อมโลหะ และช่างเครื่องทำความเย็นและปรับอากาศ

5. การสงเคราะห์หลังปล่อย ในกรณีเด็กหรือเยาวชนได้รับการฝึกและอบรม หากมีผลก้าวหน้าก็อาจจะได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดการฝึกและอบรม หรือได้รับการลดระยะเวลาการฝึกและอบรมในโอกาสต่างๆ ทำให้ได้รับการปล่อยตัวเร็วขึ้น หรืออาจมีการอนุญาตให้ลาเยี่ยมบ้านได้ เมื่อรับการฝึกและอบรมถึงเกณฑ์ระยะเวลาที่กำหนดไว้

เมื่อเด็กหรือเยาวชนได้รับการปล่อยตัว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะให้การสงเคราะห์โดยติดต่อไปยังบิดามารดาหรือผู้ปกครองเพื่อรับเด็กหรือเยาวชนกลับบ้าน มีการจัดทำใบบริสุทธิรับรองการปล่อยตัวโดยไม่ถือเป็นโทษทางอาญา เพื่อจะได้สามารถนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ในการจัดทำบัตรประชาชนหรือขึ้นทะเบียนทหารกองเกิน ช่วยเหลือค่าพาหนะเดินทางและค่าอาหารในการจัดเด็กหรือเยาวชนส่งกลับภูมิลำเนาเดิม ตลอดจนสงเคราะห์เครื่องนุ่งห่มยารักษาโรคและช่วยเหลือแหล่งงานให้บ้าง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเยาวชนชาย-หญิง ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนจังหวัดสงขลา ที่มีอายุระหว่าง 15 - 18 ปี จำนวน 160 คน โดยแยกเป็นศูนย์แรกรับ 23 คน เป็นเยาวชนชาย 20 คน เยาวชนหญิง 3 คน และศูนย์ฝึกฯ 137 คน เป็นเยาวชนชาย 130 คน และเยาวชนหญิง 7 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของ เยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา ซึ่งมีทั้งหมด 9 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 30
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 4 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของเยาวชน

ลักษณะแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของเยาวชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความลงไปในช่วงว่าง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ขณะนี้นักเรียนอยู่

() ศูนย์แรกรับ ฯ

() ศูนย์ฝึกและอบรม ฯ

2. สถานภาพการสมรสของบิดามารดา

- () บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
 () บิดามารดาหย่าร้าง/แยกกันอยู่
 () บิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม

3. รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง บาท / เดือน

ตอนที่ 2 แบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย GHQ 30

ผู้วิจัยได้นำแบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 30 ของโกลด์เบิร์ก และวิลเลียมส์ (Goldberg and Williams, 1988) แปลเป็นภาษาไทยโดย นายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ และภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล สำหรับประเทศไทย ได้มีการทดลองใช้ในปี พ.ศ. 2538 แบบสอบถามสุขภาพจิต เป็นแบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 30 ประกอบด้วย คำถาม 30 ข้อ เป็นแบบคัดกรองสุขภาพจิตเบื้องต้น ไม่สามารถวินิจฉัยโรคได้ ซึ่งเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ยังอ่านภาษาไทยไม่คล่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 30

คำชี้แจง สุขภาพทั่วไปของท่านในระยะ 2 – 3 สัปดาห์ ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ใกล้เคียงกับสุขภาพของท่านในช่วง 2 – 3 สัปดาห์ที่ผ่านมามากที่สุด โดยไม่รวมถึงปัญหาที่ท่านเคยมีในอดีต และกรุณาตอบคำถามทุกข้อ

1. รู้สึกสบายและมีสุขภาพดี

- () ดีกว่าปกติ () เหมือนปกติ () แย่กว่าปกติ () แย่กว่าปกติมาก

2. รู้สึกต้องการบำรุงให้มีกำลังวังชา

- () ไม่เลย () ไม่มากกว่าปกติ () ค่อนข้างมากกว่าปกติ () มากกว่าปกติมาก

3. รู้สึกทรมานและสุขภาพไม่ดี

- () ไม่เลย () ไม่มากกว่าปกติ () ค่อนข้างมากกว่าปกติ () มากกว่าปกติมาก

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนใช้การคิดแบบ Thai GHQ 30 Score คือ 0 – 0 – 1 – 1

ตอบ 2 ข้อแรก ให้คะแนน 0 คะแนน

ตอบ 2 ข้อหลัง ให้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์การจัดแบ่งระดับสุขภาพจิต (ธนา นิลชัยโกวิทย์และคนอื่นๆ. 2539)

ได้คะแนน 0 - 5 คะแนน หมายความว่า สุขภาพจิตปกติ

ได้คะแนน 6 คะแนนขึ้นไป หมายความว่า สุขภาพจิตบกพร่อง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว
- 3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามของเวอร์นิ กริทอง (2546 :1-4)
- 3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 3.1 และ

3.2

โดยลักษณะแบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากเพียงใด โดยขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงครึ่งเดียว
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด จนแทบจะไม่เคยเกิดขึ้นเลย

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ฉันเป็นคนพูดตรงไปตรงมาตามที่ใจคิด					
00	คนอื่นคิดว่าฉันเป็นร่าเริง มีชีวิตชีวา					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลผล (เวอร์นี้ กริทอง. 2546 : 2)

คะแนนเฉลี่ย 13 – 32 หมายถึง ผู้มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

คะแนนเฉลี่ย 33 – 65 หมายถึง ผู้มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว

ตอนที่ 4 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย คำถาม 52 ข้อ ซึ่งแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ไม่สามารถวินิจฉัยโรคได้

ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ กรุณาตอบคำถามอย่างระมัดระวัง และเลือกตอบคำถามที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดในสถานการณ์นั้น เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด ดังนี้

ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด
จริงบางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านจริงบางครั้ง และไม่จริงบางครั้ง
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมาก
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริงมาก
0	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน				
00	ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ				

เกณฑ์การให้คะแนน

แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ในการให้คะแนน ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ข้อ 1 4 6 7 10 12 14 15 17 20 22 23 25 28 31 32 34 36 38 39 41

42 43 44 46 48 49 50 แต่ละข้อให้คะแนนดังนี้

ไม่จริง	ให้	1	คะแนน
จริงบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ข้อ 2 3 5 8 9 11 13 16 18 19 21 24 26 27 29 30 33 35 37 40 45 47
51 52 แต่ละข้อให้คะแนนดังนี้

ไม่จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	2	คะแนน
จริงมาก	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล

ด้าน	การรวมคะแนน	ช่วงคะแนนปกติ	การแปลผล
ดี	ข้อ 1 – ข้อ 18	13 - 22	เหมาะสม
เก่ง	ข้อ 19 – ข้อ 36	14 - 20	เหมาะสม
สุข	ข้อ 37 – ข้อ 52	9 - 22	เหมาะสม

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

5.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง

5.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามของจากรุวรรณ รั้งสินธุชาติ (2544 :186-187)

5.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 5.1 และ 5.2

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	<u>การปฏิบัติตนของเยาวชนต่อผู้ปกครอง</u> ฉันไม่พอใจเมื่อผู้ปกครองดักเตือนเรื่องความ ประพฤติของฉันเสมอ					
00	<u>การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อเยาวชน</u> ผู้ปกครองฟังความคิดเห็นของฉันเสมอ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์.2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครองระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครองระดับดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครองระดับไม่ดี

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

6.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพ

6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามของจากรุวรรณ รังสิมันตุชาติ (2544 :189-190)

6.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 6.1 และ 6.2

โดยลักษณะแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของใด
ช่องหนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	เรื่อนนอนมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก					
00	มีที่พักผ่อนเพียงพอต่อความต้องการของฉัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์.2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพไม่ดี

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

7.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่

7.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามของจากรุวรรณ รังสิมันตุชาติ (2544 :185-186)

7.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 7.1 และ 7.2

โดยลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ เป็นแบบสอบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	<u>การปฏิบัติตนของเยาวชนต่อเจ้าหน้าที่</u> ฉันเชื่อฟังคำสั่งสอนของเจ้าหน้าที่ทุกอย่าง					
00	<u>การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อเยาวชน</u> เมื่อฉันมีเรื่องไม่สบายใจ ฉันสามารถปรึกษาและ ขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ได้เสมอ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์.2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ระดับดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ระดับไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

8.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน

8.2 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดของจารุวรรณ รังสิมันตุชาติ (2544 :186-187)

8.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน ตามแนวคิดที่ได้จาก โดยใช้หลักเกณฑ์ของข้อ 8.1 และ 8.2

โดยลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน เป็นแบบสอบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	เมื่อมีปัญหาเพื่อนในสถานพินิจจะให้ความช่วยเหลือ					
00	เพื่อนในสถานพินิจต่างแยกกันอยู่เป็นกลุ่มๆ มีความขัดแย้งและทะเลาะกันบ่อยครั้ง					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์.2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อนระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อนระดับดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อนระดับไม่ดี

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

9.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ

9.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามของกันตกันษฐ์ เกษมพงษ์ทองดี (2546 :99-100)

9.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ ตามแนวคิดที่ได้จาก

ข้อ 9.1 และ 9.2

โดยลักษณะแบบสอบถามการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก

จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย

จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ฉันรู้สึกหมดหวังในชีวิต เมื่อต้องเข้าอยู่ในสถานพินิจฯ					
00	ฉันคิดว่า เมื่อผ่านการฝึกและอบรมแล้ว จะสามารถออกไปประกอบอาชีพ และประสบความสำเร็จในชีวิตได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความทางบวก (คะแนน)	ข้อความทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์.2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจระดับดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจระดับไม่ดี

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้เหมาะสมและสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดมุ่งหมาย และนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ตรวจสอบข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็นเด็กศูนย์แรกรับ 15 และเด็กศูนย์ฝึกและอบรม 35 คน รวมทั้งหมด 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง - ต่ำ โดยใช้ t -test แล้วเลือกข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย ปรากฏว่า ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ของแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) อยู่ระหว่าง 2.179 - 5.478

2.2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) อยู่ระหว่าง 2.179 - 6.068

2.3 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ จำนวน 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) อยู่ระหว่าง 2.179 - 6.928

2.4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ จำนวน 35 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) อยู่ระหว่าง 2.179 – 8.227

2.5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) อยู่ระหว่าง 2.179 – 8.497

2.6 แบบสอบถามการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา จำนวน 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) อยู่ระหว่าง 2.179 – 4.746

3. ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้เฉพาะข้อที่คัดเลือกแล้วในข้อ 2 ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8745

3.2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8394

3.3 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8790

3.4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8885

3.5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7627

3.6 แบบสอบถามการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7865

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา และผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ภาค 9 (สงขลา) เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ภาค 9 (สงขลา) ด้วยตนเองระหว่างวันที่ 1 มีนาคม - 15 มีนาคม 2548 โดยการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 160 ฉบับ ได้รับคืนมา 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 แล้วคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือตอบครบทุกข้อ มาให้คะแนนตามเกณฑ์ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา กับการปรับตัวของเยาวชน
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 หาค่าร้อยละ
 - 1.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย $t - test$
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน
 - 3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม กับการปรับตัวของเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 - 3.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F - Distribution
df	แทน Degree of Freedom
SS	แทน Sum of Squares
MS	แทน Mean Squares
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE	แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์
b	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
$\hat{Y}$	แทน สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ โดยใช้คะแนนดิบ
Z	แทน สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน
a	แทน ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
X_1	แทน ศูนย์แรกรับ ฯ
X_2	แทน ศูนย์ฝึกและอบรม ฯ
X_3	แทน บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
X_4	แทน บิดามารดาหย่าร้าง/แยกกันอยู่
X_5	แทน บิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม
X_6	แทน รายได้ต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

X ₇	แทน สุขภาพจิต
X ₈	แทน บุคลิกภาพ
X ₉	แทน ความฉลาดทางอารมณ์
X ₁₀	แทน สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง
X ₁₁	แทน ลักษณะทางกายภาพ
X ₁₂	แทน สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่
X ₁₃	แทน สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน
Y	แทน การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา กับการปรับตัวของเยาวชน
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา จำแนกตาม ประเภทของศูนย์ที่สังกัด และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา จำแนกตาม ประเภทของศูนย์ที่สังกัด และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา จำแนกตาม ประเภทของศูนย์ที่สังกัด และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเภทของศูนย์ที่สังกัด		
ศูนย์แรกรับ ฯ (X ₁)	24	15.80
ศูนย์ฝึกและอบรม ฯ (X ₂)	128	84.20
รวม	152	100.00
สถานภาพการสมรสของบิดามารดา		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (X ₃)	68	44.70
บิดามารดาหย่าร้าง/แยกกันอยู่ (X ₄)	59	38.80
บิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม (X ₅)	25	16.50
รวม	152	100.00

จากตาราง 2 พบว่า เยาวชนในสถานพินิจฯ ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ คิดเป็นร้อยละ 84.20 และสถานภาพการสมรสของบิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 44.70

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านส่วนตัว			
1.1 สุขภาพจิต (X_7)	8.18	6.09	สุขภาพจิตบกพร่อง
1.2 บุคลิกภาพ (X_8)	34.87	3.53	แสดงตัว
1.3 ความฉลาดทางอารมณ์ (X_9)			
ดี	20.52	6.52	ความฉลาดทางอารมณ์
เก่ง	15.51	6.59	เหมาะสม
สุข	19.56	6.38	
2. ด้านครอบครัว			
2.1 รายได้ต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (X_6)	7059.08	6299.13	รายได้ต่ำ
2.2 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง (X_{10})	3.78	0.56	ดี
3. ด้านสิ่งแวดล้อม			
3.1 ลักษณะทางกายภาพ (X_{11})	3.36	0.55	ดีพอใช้
3.2 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12})	3.24	0.56	ดีพอใช้
3.3 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13})	3.35	0.41	ดีพอใช้
4. การปรับตัว (Y)	3.11	0.44	ดีพอใช้

จากตาราง 2 พบว่าเยาวชนในสถานพินิจฯ มีค่าเฉลี่ยปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวดังนี้

ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เยาวชนมีสุขภาพจิตบกพร่อง บุคลิกภาพของเยาวชนเป็นแบบแสดงตัว และเยาวชนมีความฉลาดทางอารมณ์เหมาะสม

ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ รายได้ต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่ำ และสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครองอยู่ในระดับดี

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน และการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจ อยู่ในระดับดีพอใช้

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของเยาวชน
ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	Y
X ₁	1.000	-1.000**	.082	-.049	-.046	-.087	.053	.047	-.047	-.194*	.109	.236**	-.030	.103
X ₂		1.000	-.082	.049	.046	.087	-.053	-.047	.047	.194*	-.109	-.236**	.030	-.103
X ₃			1.000	-.717**	-.399**	.165*	.009	-.027	-.127	-.135	.065	-.036	-.073	-.003
X ₄				1.000	-.353**	-.206*	-.021	.014	.064	.028	-.047	-.034	.178*	.064
X ₅					1.000	.050	.016	.017	.086	.145	-.026	.094	-.136	-.081
X ₆						1.000	.069	.028	-.101	.110	.094	-.015	.004	-.003
X ₇							1.000	-.290*	-.426**	-.097	-.333**	-.371**	-.360**	-.594**
X ₈								1.000	.423**	.178*	.113	.167*	.319**	.434**
X ₉									1.000	.432**	.257**	.384**	.521**	.503**
X ₁₀										1.000	.128	.204*	.385**	.186**
X ₁₁											1.000	.651**	.314**	.409**
X ₁₂												1.000	.310**	.478**
X ₁₃													1.000	.574**
Y														1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา โดยมีตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย คือ บุคลิกภาพ (X_8) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .434 ความฉลาดทางอารมณ์ (X_9) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .503 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง (X_{10}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .186 ลักษณะทางกายภาพ (X_{11}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .409 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .478 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .574

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย คือ สุขภาพจิต (X_7) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.594

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มี 6 ปัจจัย คือ ศูนย์แรกรับฯ (X_1) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ (X_2) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (X_3) บิดามารดาหย่าร้าง/แยกกันอยู่ (X_4) บิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม (X_5) รายได้ต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (X_6)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 4 และ ตาราง 5

ตาราง 4 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	8136.95	2034.238	49.920**
Residual	147	5990.25	40.750	
Total	151	14127.20		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรอิสระ ทั้ง 4 ปัจจัย คือ สุขภาพจิต (X_7) บุคลิกภาพ(X_8) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13}) และสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X_7	-.541	.159	-.340	.594	.353	81.732**
$X_7 X_8$	.538	.097	.320	.708	.501	74.904**
$X_7 X_8 X_{13}$	.326	.062	.220	.737	.543	58.565**
$X_7 X_8 X_{13} X_{12}$	.109	.029	.196	.759	.576	49.920**

$$R = .759$$

$$R^2 = .576$$

$$SE = 6.384$$

$$a = 16.465$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สุขภาพจิต (X_7) บุคลิกภาพ(X_8) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13}) และสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12}) ตามลำดับ โดยปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ได้คิดเป็นร้อยละ 57.60 จึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ดังนี้

สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 16.465 - .541 X_7 + .538 X_8 + .326 X_{13} + .109 X_{12}$$

สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = -.340 X_7 + .320 X_8 + .220 X_{13} + .196 X_{12}$$

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา กับการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาที่ส่งผลต่อการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ส่งผลต่อการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเยาวชนชาย-หญิง ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ที่มีอายุระหว่าง 15 - 18 ปี จำนวน 160 คน โดยแยกเป็นศูนย์แรกรับ 23 คน เป็นเยาวชนชาย 20 คน และเยาวชนหญิง 3 คน และศูนย์ฝึกฯ 137 คน เป็นเยาวชนชาย 130 คน และเยาวชนหญิง 7 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา ซึ่งมีทั้งหมด 9 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ประเภทของศูนย์ที่สังกัด สถานภาพการสมรสของบิดามารดา และรายได้ต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 30 ของนายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข มีจำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง อยู่ระหว่าง 2.179 – 5.478 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8745

ตอนที่ 4 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข มีจำนวน 52 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.179 - 6.068 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8394

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.179 - 6.928 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8790

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.179 – 8.227 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8885

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.179 – 8.497 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7627

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.179 – 4.746 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7865

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา และผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ภาค 9 (สงขลา) เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ภาค 9 (สงขลา) ด้วยตนเองระหว่างวันที่ 1 มีนาคม - 15 มีนาคม 2548 โดยการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 160 ฉบับ ได้รับคืนมา 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 แล้วคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือตอบครบทุกข้อ มาให้คะแนนตามเกณฑ์ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา กับการปรับตัวของเยาวชน

3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ บุคลิกภาพ (X_8) ความฉลาดทางอารมณ์ (X_9) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพ (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13})

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ สุขภาพจิต (X_7)

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ศูนย์แรกรับฯ (X_1) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ (X_2) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (X_3) บิดามารดาหย่าร้าง/แยกกันอยู่ (X_4) บิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม (X_5) รายได้ต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (X_6)

4. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สุขภาพจิต (X_7) บุคลิกภาพ (X_8) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13}) และสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12}) ตามลำดับ และ

ปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ได้คิดเป็นร้อยละ 57.60

5.สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา คือ

5.1 สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 16.465 - .541 X_7 + .538 X_8 + .326 X_{13} + .109 X_{12}$$

5.2 สมการพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจฯ ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = -.340 X_7 + .320 X_8 + .220 X_{13} + .196 X_{12}$$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ บุคลิกภาพ (X_8) ความฉลาดทางอารมณ์ (X_9) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพ (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13}) ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้

1.1 บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เยาวชนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีลักษณะสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว ร่าเริง แจ่มใส มีความสุขที่ได้คบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อน ทำให้ได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง เป็นที่รักของบุคคลอื่น ชอบการเคลื่อนไหวและชอบทำสิ่งต่างๆ โดยไม่ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า ทำให้เยาวชนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวนั้นสามารถปรับตัวได้ดีกว่าเยาวชนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ดังที่จุง (ทศพร ประเสริฐสุข.2508 : 67 ; อ้างอิงจาก Jung 1967) กล่าวว่า บุคลิกภาพของคนเรามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ หันเข้าหาตัวเอง ซึ่งเป็นพวกเก็บตัว และอีกลักษณะหนึ่ง คือ หันออกจากตัวเอง หรือเรียกว่า พวกแสดงตัว ลักษณะของพวกแสดงตัวจะเป็นบุคคลที่สนใจโลกภายนอกและความเป็นจริงทางสังคมเป็นหลัก ไม่ค่อยพิจารณาตัวเอง ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ ส่วนพวกเก็บตัวก็จะสนใจแต่เรื่องของตัวเองเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ หรือการทำงาน จึงเป็นคนที่มีความบกพร่องหลายตัว ไม่ยืดหยุ่น ชอบวิจารณ์ และลงโทษตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับวันเพ็ญ อายุการ (2512 : 102) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว การยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ได้ง่ายและเป็นผู้ที่น่าที่ติ นอกจากนี้ ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 89) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

บุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรงกับบุคลิกภาพแสดงตัว ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองนี้น่าจะส่งผลให้มีการปรับตัวและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 ความฉลาดทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเยาวชนที่มีความฉลาดทางอารมณ์เหมาะสม มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนที่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ รู้จักอารมณ์ของตนเอง และเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถประเมินตนเองได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่น รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง เป็นคนซื่อตรง พูดแล้วรักษาคำพูด มีจรรยาบรรณ มีสติ ทำให้ดำรงอยู่ได้อย่างสันติสุข และไม่เกิดปัญหาใดๆ มีความสามารถในการปรับตัว และสามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2542 : 16) กล่าวถึงบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ จะเป็นบุคคลที่มีรู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง สามารถควบคุมตนเองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีสติที่สามารถรับรู้และตระหนักรู้ได้ว่าขณะนี้กำลังทำอะไร รู้สึกอย่างไร ตลอดจนสามารถรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีพลัง มีแรงบันดาลใจที่จะกระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุเป้าหมายในชีวิต ตลอดจนสามารถเผชิญต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ และสามารถปรับตัวได้ ดังที่ ศรีธรรม ฐานะภูมิ (2535 : 71) ได้กล่าวว่า การที่เด็กเรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักการปรับตัวตามกฎหมาย และปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม การพยายามปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อมจะทำให้เด็กเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ตนเอง และเมื่อเขาเติบโตขึ้นเป็นวัยรุ่นที่มีความสุข และเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสม นอกจากนี้โสภา ชูพิทักษ์กุล (2529 : 70-71) กล่าวว่าเยาวชนที่กระทำผิดมักจะมีอารมณ์ไม่ไหวง่าย ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่อยู่ ไม่ค่อยมีความอดทนต่อสิ่งต่างๆ ก้าวร้าว ใจร้อน ซึ่งสอดคล้องกับเมธี วงศ์วีระพันธ์ (2534 : 79) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของเยาวชนผู้กระทำผิด พบว่าเยาวชนที่กระทำผิดมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย สับสน ไม่เป็นระเบียบ ขาดความอดทน

1.3 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเยาวชนที่มีสัมพันธภาพดีกับผู้ปกครอง มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองดี จะต้องมีความเชื่อใจกัน รักใคร่ผูกพัน รักและเคารพ เชื่อฟัง คำสั่งสอนของผู้ปกครอง ยิ่งมาอยู่ในสถานพินิจ ยิ่งทำให้เยาวชนเหล่านั้นคิดถึงบ้าน และคนทางบ้าน อีกทั้งผู้ปกครอง คอยดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำต่างๆ และเป็นห่วงเยาวชนที่ต้องอยู่ในสถานพินิจ ตลอดจนอบรมสั่งสอน ชักเกลากลูกหลานให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ และประพฤติตนเป็นคนดี จึงต่างส่งกำลังใจให้แก่กัน เพื่อให้ต่อสู้และดำรงชีวิตอยู่ในสถานพินิจอย่างมีความหวังและกำลังใจจากทางบ้านนี้ ส่งผลให้เยาวชนปรับตัวได้ดี ดังที่เฮอร์ลอค (อรุณศิริ เกียรติศิริ .2547 : 104 ; อ้างอิงจาก Hurlork.1964) กล่าวว่า บิดามารดา

ที่ยอมรับเด็ก คือ การให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ มีอารมณ์มั่นคง ไร้เรง มีความรับผิดชอบ และมองตนเองได้ตรงกับความจริง เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถเผชิญชีวิต มีความมั่นคงและปรับตัวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) กล่าวว่า หากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี สมาชิกรักใคร่ปรองดอง บิดามารดามีเวลาเอาใจใส่ให้ความรัก และความอบอุ่นต่อบุตรดี เด็กที่อยู่ท่ามกลางครอบครัวที่มีความรัก ความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะทำให้เด็กมีพัฒนาการไปในทางที่ดี มองโลกในแง่ดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ง่าย ดังที่ กุลวรรณ วิทยาวงศ์จุ (2526 : 101) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว พบว่านักศึกษาที่มีสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีการปรับตัวแตกต่างกัน เพราะว่าครอบครัวเป็นต้นแบบที่ดีในการฝึกทักษะด้านสังคมให้แก่นักศึกษาได้เรียนรู้ คิดแก้ปัญหา พัฒนาดนเองและนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นนักศึกษาที่มีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว จึงมีสติปัญญาและสามารถปรับตัวได้ดี นอกจากนี้ เดอร์ยัตัน (อารี ทองทัพ.2531 : 19 ; อ้างอิงจาก Drayton.1978) ได้ศึกษาผลของการขาดพ่อในครอบครัว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมของเด็กวัยรุ่นชายและหญิงที่กระทำผิด พบว่า ผู้ที่กระทำผิดต่าง ๆ ซึ่งถูกศาลส่งตัวมาคุกกันไว้ ได้พบว่าการที่เด็กขาดพ่อในระยะเริ่มต้นของชีวิต มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมในระดับต่ำกว่าการขาดพ่อในขณะที่เด็กเป็นวัยรุ่น นอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของเด็กวัยรุ่นอีกด้วย.

1.4 ลักษณะทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เยาวชนที่ได้รับลักษณะทางกายภาพดี มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาได้ดี ทั้งนี้เพราะสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาที่มีลักษณะทางกายภาพดี อาคาร สถานที่ สะอาด เป็นระเบียบกฎระเบียบเหมาะสม บรรยากาศที่มีความร่มเย็นเป็นธรรมชาติ ทำให้เยาวชนเกิดบรรยากาศที่อยากจะเรียนรู้ มีความคิด ความรู้สึก และมีความสุข ดังที่ วันชัย ช่องดารากุล (2538 :11) กล่าวว่า อาคารสถานที่ของสถานศึกษา นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์ เพราะถ้ามีอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ดีแล้ว ย่อมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและปรับตัวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับโอเบอร์ทัฟเฟอร์ (Oberteuffer.1954 : 296-267) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียน และการจัดบรรยากาศของห้องเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับบาร์ดวิน (Baldwin.1948 : 127-136) กล่าวว่า การที่เด็กมาจากครอบครัวอบอุ่น มีอิสระ มีการสนทนากันระหว่างพ่อแม่ลูก ทำให้เด็กมีการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมได้ดี นอกจากนี้ สุพล บุญทรง (2523 : 172) กล่าวว่า โรงเรียนอาจเป็นสถานที่ทำให้นักเรียนมีปัญหการปรับตัวได้ คือ กรณีนักเรียนจำนวนมากเกินไป ครูไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง ทำให้นักเรียนมีเวลาว่างมาก อาจเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนและหาทางเกเรได้ง่าย

ส่วนกฎระเบียบข้อบังคับของสถานพินิจที่เยาวชนจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการกระทำที่ผิดต่อไปในทางที่ไม่ดี แต่เยาวชนซึ่งเป็นวัยรุ่นมักจะมีลักษณะขอความอิสระ ชอบต่อต้านคำสั่งและกฎเกณฑ์ การละเมิดกฎเกณฑ์เล็กๆน้อยๆ เป็นบางครั้ง เป็นสิ่งที่เยาวชนมักปฏิบัติตามกว้างขวาง แต่การละเมิดกฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสถานพินิจไม่เห็นด้วย จึงมีการว่ากล่าว ตักเตือนและลงโทษเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งการลงโทษส่งผลให้เยาวชนรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ เครียด วิตกกังวล กลายเป็นปัญหาการปรับตัวขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับราตรี พงษ์สุวรรณ (2540 : 105) ที่ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า วัยรุ่นมักมีลักษณะต่อต้านคำสั่งและกฎเกณฑ์ และมีความโน้มเอียงที่จะเอาชนะสถานการณ์ต่างให้ได้ ดังที่จารุวรรณ รังสิมันตุชาติ (2545 : 101) ได้ศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังเข้าใหม่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ต้องขังเข้าใหม่ เมื่อได้เข้ามาอยู่ในสถานพินิจจะปรับตัวไม่ค่อยดี แม้เมื่ออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ดี รมเย็น และปฏิบัติตามกฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัด สามารถทำให้ผู้ต้องขังปรับตัวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันตกนิษฐ์ เกษมพงษ์ทองดี (2546 : 73-74) พบว่า สภาพความเป็นอยู่ บรรยากาศในวิทยาลัย ซึ่งมีสภาพโดยทั่วไปเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ กฎระเบียบของวิทยาลัย สวัสดิการ และการบริการของวิทยาลัย ที่จัดให้กับนักศึกษา มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องต่อการปรับตัวด้านการเรียน การปรับตัวด้านสังคม การปรับตัวด้านส่วนตัว และการปรับตัวด้านอารมณ์

1.5 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เยาวชนที่มีสัมพันธภาพดีกับเจ้าหน้าที่ มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาได้ดี ทั้งนี้เพราะสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการปรับตัวที่ดี เนื่องจากเยาวชนยังเป็นเด็ก เจ้าหน้าที่จึงให้ความรัก ความเอ็นดู เห็นอกเห็นใจเยาวชนเหล่านี้ เปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของเยาวชน คอยดูแลช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและแนะนำในทุกเรื่องๆ อย่างเป็นกันเอง ไม่มีความลำเอียง และคอยฝึกฝนให้เยาวชนมีระเบียบวินัย เข้าใจการดำเนินชีวิตในสถานพินิจ เมื่อเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเยาวชน เยาวชนจะรู้สึกเป็นกันเองและปรับตัวเข้ากับเจ้าหน้าที่ได้ดี ในขณะเดียวกันเยาวชนต้องให้ความเคารพและเชื่อฟังเจ้าหน้าที่ด้วยความจริงใจ ย่อมทำให้สัมพันธภาพราบรื่น ไม่เกิดปัญหาขัดข้องใจ ซึ่งสอดคล้องกับอัญญา นิมสุข (2544 : 85) ได้ศึกษาการปรับตัวของเด็กจากสถานสงเคราะห์ต่อสังคมภายในสถาบันการศึกษา พบว่า เด็กจากสถานสงเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์กับครู อาจารย์ดี จะมีการปรับตัวต่อสังคมภายในสถาบันการศึกษาได้ดีกว่าเด็กจากสถานสงเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์กับครู อาจารย์ไม่ดี นอกจากนี้ ยี (Yee.1971 : 22-23) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีอิทธิพลมาก ถ้ามีสัมพันธภาพทางบวกก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัวที่ดี แต่ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางลบก็จะทำให้เกิดความขัดข้องใจ วิตกกังวลปรับตัวไม่ได้

1.6 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 แสดงว่า เยาวชนที่มีสัมพันธภาพดีกับเพื่อน มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ทั้งนี้เพราะการใช้ชีวิตอยู่ในสถานพินิจนั้น เยาวชนต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน รวมถึงรุ่นพี่ ซึ่งต้องทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพูดคุย การเข้ากลุ่ม หรือเล่นกับเพื่อน เพื่อให้ตนเองและผู้อื่นสามารถใช้ชีวิตภายในสถานพินิจได้อย่างมีความสุข ซึ่งกรอนแลนด์ (จันทราภา พลุสนอง.2546 : 40 ; อ้างอิงจาก Gronlund.1959 : 232) กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน ได้มีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กจะได้รับรู้บทบาทของตนเองว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อต้องการอยู่กับเพื่อน การที่เด็กอยู่ร่วมกับเพื่อนได้ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น มีความมั่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อเขาสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนฝูงได้อย่างมีความสุข ย่อมปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่นเพิ่มขึ้นและทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป มีประสบการณ์ในการเข้าสังคมเพิ่มขึ้นทุกวัน ทำให้มีทักษะทางสังคมที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งทักษะทางสังคมนี้เป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัว จากการศึกษาของจุมจินต์ สลัดทุกข์ (2543 : 64) ได้ศึกษาดัชนีที่เกี่ยวกับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่คบเพื่อนหรือได้รับการดูแลจากรุ่นพี่ จะทำให้นิสิตลดความวิตกกังวล และทำให้นิสิตเกิดการปรับตัวที่ดีตามมา นอกจากนี้ชูติญา แสนละมุล (2544 : 90) ได้ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนในโรงเรียนประจำของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนที่สามารถปรับตัวได้ดี อันเนื่องมาจากการพบปะสังสรรค์กับเพื่อน ได้พูดคุยกับเพื่อน ส่งผลให้มีการปรับตัวดี.

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ สุขภาพจิต (X_7)

2.1 สุขภาพจิต มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เยาวชนที่มีสุขภาพจิตดี (คะแนนน้อย) มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ทั้งนี้เพราะเยาวชนเป็นวัยรุ่น เมื่อต้องปรับตัวกับความกดดันในสภาพแวดล้อมใหม่ที่ห่างจากครอบครัว และต้องมาอยู่ในสถานพินิจ จึงทำให้สภาพจิตใจของเยาวชนมีความว้าวุ่นใจ มีความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องของคดี เป็นห่วงคนทางบ้าน ยังไม่คุ้นเคยกับสถานพินิจ เครียดกับสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเอง ยังไม่รู้ว่าทำเช่นไร ก่อให้เกิดความเครียด จึงอาจทำให้เยาวชนเหล่านี้รวมตัวกัน เพื่อก่อความไม่สงบ เช่น การแหกคุก หนีคุก หรือทำลายข้าวของต่างๆ ดังที่วันดี ระเจริญ (2531 : 14) กล่าวว่า คนที่มีสุขภาพจิตดี จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ โดยไม่มีความคับข้องใจมากนัก มีความสุขความพอใจในตนเอง มีความสำเร็จในชีวิตพอสมควร หากเยาวชนสามารถปรับตัวอยู่ในสถานพินิจได้ ก็จะทำให้เยาวชนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ศูนย์แรกรับ (X_1) ศูนย์ฝึกและอบรม (X_2) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (X_3) บิดามารดาหย่าร้าง/แยกกันอยู่ (X_4) บิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม (X_5) รายได้ต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (X_6) ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้

3.1 ศูนย์แรกรับฯ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา แสดงว่า เยาวชนบางคนที่อยู่ในศูนย์แรกรับ มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี และเยาวชนบางคนมีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี

เยาวชนบางคนที่อยู่ในศูนย์แรกรับ มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะมีการอยู่หอเดียวกัน ซึ่งได้มีการปรับตัวในช่วงหนึ่ง ซึ่งแม้จะมีปัญหาต่างกันแต่ก็มีการปรับตัวได้ค่อนข้างดี ซึ่งสอดคล้องกับ กันตักนิษฐ์ เกษมพงษ์ทองดี (2545 : 74) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักศึกษาที่เข้ามาใหม่ เมื่อเข้ามาอยู่ในหอเดียวกัน ก็จะสามารถปรับตัวได้ดี

เยาวชนบางคนที่อยู่ในศูนย์แรกรับ มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนบางคนไม่คุ้นเคยกับสถานพินิจฯ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน หรือเจ้าหน้าที่ จึงทำให้เยาวชนบางคนนั้น ปรับตัวเข้ากับสถานพินิจฯ ไม่ได้

3.2 ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา แสดงว่า เยาวชนบางคนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ มีปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี และเยาวชนบางคนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ มีปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี

เยาวชนบางคนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะก่อนที่จะเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ เยาวชนบางคนอาจเคยได้เข้ามาอยู่ในศูนย์แรกรับก่อนแล้ว หรือเคยเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ หลายครั้งแล้ว จึงทำให้เข้าใจวิธีการดำเนินชีวิตในสถานพินิจฯ เข้าใจกฎระเบียบต่างๆ เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับจิฎิวัฑฒ์ วิเศษศิลปานนท์ (2537 : 90) ได้ศึกษาการปรับตัวของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดอุทัยธานี พบว่า เด็กกำพร้าที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นเวลานาน สามารถปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าเด็กกำพร้าที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นเวลาน้อยกว่า

เยาวชนบางคนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนบางคนไม่เคยเข้าไปอยู่ในศูนย์แรกรับ หรือเข้าไปอยู่ได้ไม่กี่วัน ก็อาจจะประกันตัวไปก่อน จึงยังไม่ได้เรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตในสถานพินิจฯ เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทันทีที่ศาลตัดสิน เยาวชนนั้นจึงยังปรับตัวไม่ทันกับสิ่งที่เกิดขึ้น อาจทำให้เกิดอาการซึมเศร้า เนื่องจากคิดถึงบ้าน เป็นห่วงคนทางบ้าน

3.3 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา แสดงว่า เยาวชนบางคนที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี และ เยาวชนบางคนที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี

เยาวชนบางคนที่ยึดตามารดาอยู่ด้วยกัน มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะ เยาวชนมีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีความรักใคร่ สามัคคี มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการพูดคุยกัน และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีแบบอย่างที่ดีและได้รับการอบรมสั่งสอนมาดี จะทำให้เยาวชนมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ดี ส่งผลให้เยาวชนมีการปรับตัวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545 : 37) กล่าวว่า ความรัก ความเอาใจใส่ ให้อิสระแก่ลูกพอสมควร มีการอบรมสั่งสอนให้รู้จักดีชั่ว และเข้าใจ กฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ ของสังคม ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีเหตุผล เคารพตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีบุคลิกภาพที่ดี สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เยาวชนบางคนที่ยึดตามารดาอยู่ด้วยกัน มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี ทั้งนี้เพราะสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ พ่อแม่มีแต่ทำงานไม่ค่อยมีเวลาได้พูดคุยกัน หรืออบรมสั่งสอนบุตร ส่งผลให้เยาวชนเป็นเด็กที่มีปัญหาในการปรับตัว ดังที่ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545 : 206) กล่าวว่า พ่อแม่ที่ไม่ได้ใกล้ชิดลูก ไม่สนใจเด็กเท่าที่ควร คือ ทิ้งให้เด็กอยู่กับผู้อื่น ปล่อยปละละเลยลูกจนลูกถูกคนเลี้ยงดูทำร้าย หรือบางครั้งพ่อแม่ทำร้ายลูกเอง เนื่องจากความเครียดจากการทำงานหรือจากปัญหาเศรษฐกิจ เด็กจึงกลายเป็นผู้รองรับอารมณ์ของพ่อแม่ ผู้ที่โหดเหี้ยม ขาดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ก่อให้เกิดการทารุณกรรมเด็ก ซึ่งเด็กมักไม่ยอมพูดหรือบอกเล่าเมื่อตนถูกทำร้าย กลายเป็นคนเงียบ มองโลกในแง่ร้าย และส่งผลให้การปรับตัวไม่ดี ซึ่งเด็กเหล่านี้เมื่อเติบโตขึ้น เขาจะกลับมาทำร้ายสังคม ทำร้ายตัวเราและลูกหลานเรา

3.4 บิดามารดาหย่าร้าง/แยกทางกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา แสดงว่า เยาวชนบางคนที่ยึดตามารดาหย่าร้าง/แยกทางกัน มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี และเยาวชนบางคนที่ยึดตามารดาหย่าร้าง/แยกทางกัน มีปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี

เยาวชนบางคนที่ยึดตามารดาหย่าร้าง/แยกทางกัน มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนอาจจะมีพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งที่รักและห่วงใยเยาวชน คอยดูแลและให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ทำให้เยาวชนได้รับความอบอุ่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นเด็กที่อ่านหนังสือง่าย รู้จักการวางแผนชีวิต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น และเยาวชนเมื่อได้เข้ามาอยู่ในสถานพินิจเดียวกัน ถึงแม้จะมาจากครอบครัวต่างกัน แต่ก็ได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนๆ ในสถานพินิจเหมือนกัน ทำให้เยาวชนบางคนเมื่อหลุดพ้นจากคำพิพากษาจากศาลก็ยังไม่อยากกลับบ้าน อันเนื่องมาจากอยู่ที่นี้มีความสุขกว่าอยู่ที่บ้าน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ กันต์กนิษฐ์ เกษมพงษ์ทองดี (2545 : 74) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักศึกษาสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นเมื่อได้รับความอบอุ่นจากเจ้าหน้าที่และเพื่อนๆ

เยาวชนบางคนที่มีบิดามารดาหย่าร้าง/แยกทางกัน มีการปรับตัวในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนที่อยู่กับบิดามารดาหย่าร้าง/แยกกันอยู่ โดยที่เยาวชนมีพ่อใหม่หรือแม่ใหม่ ทำให้เยาวชนขาดความรักความอบอุ่น เกิดความรู้สึกว่าเหว่ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่อยากอยู่บ้าน มีปมด้อย ท้อถอยต่ออุปสรรค และขาดการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร หลิมศิริวงศ์(2511 : 89) ได้ศึกษาปัญหาทางครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง พบว่า สิ่งที่มีผลกระตุ้นให้เด็กหนีออกจากบ้าน และคบเพื่อนไม่ดี จนกระทั่งกระทำความผิดและเข้ามาอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางนั้น เนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจและการหย่าร้างของบิดามารดา ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าการครอบครัวยังไม่มีความสุข นอกจากนี้ ซาเนล (Schnell.1991 : 6118) ที่พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีความยุ่งยากในการปรับตัวมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวไม่หย่าร้าง

3.5 บิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา แสดงว่า เยาวชนบางคนที่มีบิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี และเยาวชนบางคนที่มีบิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม มีปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี

เยาวชนบางคนที่มีบิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนเพราะขาดความรักและความอบอุ่นจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ไม่มีใครอบรมเลี้ยงดู ให้ความรักความเอาใจใส่ ขัดเกลาหรืออบรมสั่งสอน ชี้นำในเรื่องต่างๆ ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต เพราะต้องใช้ชีวิตตามยถากรรม ซึ่งเมื่อได้เข้ามาอยู่ในสถานพินิจฯ ได้รับการอบรม สั่งสอน มีอาหารการกินให้ครบทุกมื้อ ความเป็นอยู่ดีขึ้น และเยาวชนรู้สึกมีความสุขกับการอยู่ที่นี่ไม่ต้องดิ้นรนอีกต่อไป ดังนั้น เมื่อสิ้นสุดคดี จึงพบว่าเยาวชนไม่ต้องการกลับไปเจอสภาพเดิมๆอีก ดังที่สมศรี บุญอรุณรักษา (2539 : 73) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก พบว่านักเรียนที่มีบิดามารดาถึงแก่กรรม มีการปรับตัวดีที่สุด รองลงมาคือ บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาแยกกันอยู่ และบิดามารดาหย่าร้าง ตามลำดับ

เยาวชนบางคนที่มีบิดาหรือ/และมารดาถึงแก่กรรม มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี ทั้งนี้เพราะเพราะเยาวชนขาดความรักและความอบอุ่นจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ไม่มีใครอบรมเลี้ยงดู ให้ความรักความเอาใจใส่ ขัดเกลาหรืออบรมสั่งสอน ชี้นำในเรื่องต่างๆ ชีวิตไร้กฎเกณฑ์ ระเบียบวินัย ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต เพราะต้องใช้ชีวิตตามยถากรรม เมื่อเข้ามาอยู่ในสถานพินิจฯ ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับ ซึ่งเยาวชนไม่เคยได้รับ จึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้นกับเยาวชน เพราะเยาวชนรู้สึกอึดอัดกับกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งนำมาสู่ความเครียด ความวิตกกังวล

3.6 ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา แสดงว่า เยาวชนบางคนที่มีฐานะทาง

เศรษฐกิจของบิดามารดาสูง ปานกลาง และต่ำ มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี และ เยาวชนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาสูง ปานกลาง และต่ำ มีปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี

เยาวชนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาสูง ปานกลาง และต่ำ มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนได้รับเงินทุนและค่าใช้จ่ายต่างจากรัฐ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายอะไร เพราะรัฐออกค่าใช้จ่ายให้หมด ทำให้เยาวชนไม่วิตกกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับกนกนิกษ์ เกษมพงษ์ทองดี (2545 : 74) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษายาบาล จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักศึกษาที่ส่วนใหญ่ได้รับทุนจะไม่วิตกกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย

เยาวชนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาสูง ปานกลาง และต่ำ มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาไม่ดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนได้รับการดูแลจากครอบครัวดี อาจจะตามใจเด็ก เด็กอยากได้สิ่งใดก็จะพยายามที่จะจัดหามาให้ การให้เหตุผลและการอบรมสั่งสอนให้เด็กได้เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่เด็กอยากได้อาจจะน้อย อีกทั้งเงินที่ทางบ้านส่งมาให้ไม่ได้ใช้จ่ายอะไรเลย ในสถานพินิจแทบจะไม่จำเป็นต้องใช้เงินซื้อของเลย เพราะรัฐออกค่าใช้จ่ายให้หมด เยาวชนจึงรู้สึกอึดอัดที่ไม่ได้ใช้เงินหรือต้องการซื้อของในสิ่งที่อยากได้ ส่งผลให้มีการปรับตัวไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับวรชาติ แสนคำ (2541 : 89) ได้ศึกษาลักษณะทางจิตใจของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี จะกระทำผิดโดยมีสาเหตุมาจากความคะนอง ทำหาย อยากรอง อาจเกิดจากสภาพพ่อแม่ที่ให้เงินใช้จำนวนมากๆ ไม่รู้จักวิธีใช้เงินแบบสุรุ่ยสุร่าย อาจนำเงินไปใช้ในทางที่ผิด จึงทำให้เกิดปัญหาตามมา

4. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สุขภาพจิต (X_7) บุคลิกภาพ (X_8) สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน (X_{13}) และสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ (X_{12}) ตามลำดับซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 สุขภาพจิต ส่งผลทางลบต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา เป็นอันดับที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เยาวชนมีสุขภาพจิตดี (คะแนนน้อย) ทำให้มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาได้ดี ทั้งนี้เพราะเมื่อเยาวชนมีสุขภาพจิตดีก็จะทำให้เยาวชนใช้ชีวิตของการอยู่ในสถานพินิจได้อย่างมีความสุข ปราศจากความเครียด ความวิตกกังวล การที่เยาวชนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม จะเป็นการตอบสนองความต้องการของตนเอง และยังสามารถลดความตึงเครียดทางอารมณ์ เพื่อเป็นการปรับตัวในสถานพินิจได้อย่างมีความสุข และสามารถเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมด้วย หากเยาวชนมีสุขภาพจิตไม่ดีก็จะส่งผลต่อการปรับตัวในสถานพินิจ ดังที่ จรวยพร กาญจนโชติ (2536 : 129) ได้ศึกษาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ พบว่า นิสิตที่มีการปรับตัวได้ดีจะมีระดับสุขภาพจิตดี ซึ่ง

สอดคล้องกับณรงค์ การชะวี (2541 : 93) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของพลทหารใหม่สังกัดกองทัพบกพบว่า สุขภาพจิตของพลทหารใหม่ อยู่ในระดับปกตินั้น อาจมีผลมาจากพลทหารใหม่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ อาหารการกิน สวัสดิการต่างๆที่มีให้อย่างมากมาย นอกจากนี้ นิภา นิธยาน (2530 :151) กล่าวว่า ความสำเร็จในการปรับตัวย่อมส่งผลให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี และมีสภาพชีวิตที่เป็นสุข ซึ่งส่งผลให้การปรับตัวมีความสัมพันธ์สุขภาพจิต ซึ่งสอดคล้องกับฮิลการ์ด (จรรยาพร กาญจนโชติ. 2536 : 129 ; อ้างอิงจาก Hilgard.1987) พบว่าผู้ที่มีสามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี

4.2 บุคลิกภาพ ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา เป็นอันดับที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เยาวชนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ทำให้มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดีขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะเยาวชนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว เป็นคนที่มีลักษณะสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว ร่าเริง แจ่มใส มีความสุขที่ได้คบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อน ทำให้ได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง เป็นที่รักของบุคคลอื่น ชอบการเคลื่อนไหวและชอบทำสิ่งต่างๆ โดยไม่ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับบาร์เลย์ และอีแวน (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์. 2539 : 22 ; อ้างอิงจาก Bagley and Evan.1978) ได้ศึกษาบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่นพบว่า นักเรียนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว นอกจากนี้ ชัยพร โรงวัฒน์ศิริเวช (2522 : 41-50) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของผู้กระทำผิดกฎหมายในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมากกว่าแสดงตัว และมีความไวทางอารมณ์แบบมั่นคงและหวั่นไหวพองๆกัน มักเผชิญกับปัญหาส่วนตัว เช่น เกิดปมด้อย ประสาทเครียด รู้สึกท้ออาลัย มีแนวโน้มที่จะมีความวิตกกังวลและซึมเศร้า ซึ่งจะพัฒนาเป็นโรคประสาท และมักจะเผชิญกับปัญหาด้านความประพฤติทางสังคม เช่น ชกต่อย พุดปด ลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ น่าจะส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคม.

4.3 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา เป็นอันดับที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เยาวชนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี ทำให้มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดี ทั้งนี้เพราะเมื่อเยาวชนได้มีการเข้ากลุ่ม พุดคุยกับเพื่อนๆ ทำกิจกรรมร่วมกัน และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ย่อมทำให้เยาวชนมองเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และรู้สึกมีความสุข ส่งผลให้มีแนวโน้มในการปรับตัวดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำงานร่วมกับเพื่อน เพราะงานอย่างใดไม่สามารถทำคนเดียวได้ จำเป็นต้องอาศัยเพื่อน มีการช่วยเหลือกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ทำให้เยาวชนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี ดังที่ วัชรินทร์ชัย (2530 :19) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรม การปรับตัวกับเพื่อนไม่ได้ มีเพื่อนจำนวนมากที่ชอบแสดงความเด่น ไม่จริงใจ เรียกร้องความสนใจ และการที่นักเรียนมีความรู้สึกไม่สบายใจเป็นเวลานาน เมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อน จะทำให้เกิดความเครียด เกิดปัญหาการปรับตัว อาจส่งผลกระทบต่อไปถึงการเรียน และมีปัญหาสุขภาพจิตได้ที่สุด

4.4 สัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา เป็นอันดับที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เยาวชนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเจ้าหน้าที่ ทำให้มีการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาดีขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่เปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สอง มีหน้าที่คอยดูแลลูกน้อยๆ ที่ชน คอยอบรมสั่งสอน ให้การชี้แนะและให้คำปรึกษา คอยช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ตลอดจนคอยดูแลยามเจ็บไข้ไม่สบาย มีความเป็นกันเองกับเยาวชน และเยาวชนก็เคารพรักและเชื่อฟังเจ้าหน้าที่ เข้ากันได้ดีกับเจ้าหน้าที่ นั้นย่อมทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีแก่กัน และส่งผลต่อการปรับตัวในสถานพินิจให้ดีขึ้น ดังที่ ประสาร ทิพย์ธารา (2521 : 91) กล่าวว่า การดูดำ ปรจานแรงๆ เพราะนักเรียนทำเลขไม่ได้ แทนที่จะทำให้นักเรียนดีขึ้น กลับเป็นการทำร้ายจิตใจอย่างรุนแรง อาจเป็นเหตุให้นักเรียนเกิดความทุกข์หนักยิ่งขึ้น หรืออาจเป็นการทำทนายให้นักเรียนทำการต่อต้านหรือกลายเป็นนักเรียนเกรงไปเลยก็ได้ นอกจากนี้ บุษ (สำรวย ประไพศรีศรี. 2544 : 100 ; อ้างอิงจาก Buch.1942) พบว่า ครูที่พยายามทำความรู้จักกับนักเรียน ให้ความรัก ความเห็นอกเห็นใจนักเรียน รู้จักส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน จะทำให้นักเรียนปรับตัวได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านสุขภาพจิต สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มาเป็นอันดับแรก ดังนั้น ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน จึงต้องตระหนักถึงสุขภาพจิตของเยาวชน ควรส่งเสริมหรือหากิจกรรมต่างๆ ให้เยาวชนได้ผ่อนคลาย หรือใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น การบำบัดทางจิตให้กับเยาวชนที่มีปัญหาทางจิต เพื่อให้เยาวชนมีความสุขกับการอยู่ในสถานพินิจ

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มาเป็นอันดับที่ 2 ดังนั้น ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ควรใส่ใจหรือสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ว่าเยาวชนคนใดเจ็บไป เพราะเยาวชนคนนั้นกำลังจะปรับตัวเองเข้ากับสถานพินิจไม่ได้ หรือเยาวชนที่เข้าใหม่ ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ หรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้เยาวชนกล้าแสดงออก เพื่อให้เยาวชนกล้าแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมออกมาอย่างถูกที่ถูกเวลา

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มาเป็นอันดับที่ 3 ดังนั้นผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ควรส่งเสริมหรือหากิจกรรมต่างๆ ให้เยาวชนได้ร่วมกันทำกิจกรรม เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้น เช่น กิจกรรมการเข้าค่ายพักแรม เป็นต้น

4. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ สามารถพยากรณ์การปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา มาเป็นอันดับที่ 4 ดังนั้นผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ควรตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ และควรหากิจกรรมให้เยาวชนกับเจ้าหน้าที่ได้มีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชน เช่น ความมุ่งมั่นอนาคต และอัตมโนทัศน์ เป็นต้น
2. ควรศึกษาการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาการปรับตัวของเยาวชนโดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น กิจกรรมกลุ่ม การให้คำปรึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2524). *สุขภาพจิตในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามงกุฎราชวิทยาลัย.
กรมการแพทย์. (2534). *รู้ทันเอดส์ภัยใกล้ตัว*. กรุงเทพฯ : กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2547). *เอกสารของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.
- _____. (2547). สถิติการกระทำผิดของเยาวชน ลักษณะความผิดของเยาวชน . (ออนไลน์)
แหล่งที่มา : <http://www.djop.moj.go.th>. วันที่สืบค้น 19 กรกฎาคม 2547.
- กฤษฎา ศักดิ์ศรี. (2530). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : นิยมวิทยา.
- กัญญาพัชร อ่วมศิริ. (2543). *การเยี่ยมญาติส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขัง : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางบางขวาง*. ภาคนิพนธ์ กศ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กนต์กนิษฐ์ เกษมพงษ์ทองดี. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กัญญา สุวรรณแสง. (2530). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. (2526). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ขัตติยา รัตนดิลก. (2539, กรกฎาคม-ธันวาคม). " ลักษณะทางสังคมจิตใจของเยาวชนผู้กระทำผิดซ้ำ ณ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง : ศึกษากรณีบ้านกรุณาและบ้านปรางค์ ". *วารสารจิตวิทยาคลินิก*. 27 (2) : 49 - 52
- จรวพร กาญจนโชติ. (2536). *การปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุมจินต์ สลัดทุกข์. (2543). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จันทร์ภา พูลสนอง. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3. ปรินิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรวรณ์ รังสิมันตุชาติ.(2544). การปรับตัวของผู้ต้องขังเข้าใหม่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารงานยุติธรรม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ทองย้อย. (2525). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์. (2528, กุมภาพันธ์-มีนาคม). "สุขภาพจิต" ยุทธโกษ. 93 (3) : 81-85.
- จิราภรณ์ เอมเอี่ยม. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางสังคมกับสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวี วิชญเนติชัย. (2537). บุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- เฉลิมพล ต้นสกุล. (2543). พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยพร โรจน์วัฒน์ศิริเวช. (2522). "บุคลิกภาพของผู้กระทำผิดกฎหมายในจังหวัดเชียงใหม่". วารสารจิตวิทยาคลินิก 10 (1) : 41-50.
- ชาติชาย หมั่นสมัค. (2542). การปรับตัวของนักศึกษาโครงการสมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2516). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพการแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร.
- ชุติญา แสนละมุล. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ การชะวี. (2541). สุขภาพจิตของพลทหารใหม่สังกัดกองทัพอากาศ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จิฎิรักษ์ วิเศษศิลปานนท์. (2537). การปรับตัวของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงกมล วงษ์ศรีหัส. (2541). การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัวระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนวัดบางจัน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. (2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. (2540). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2508). คู่มือวิชาการศึกษา 3. นครสวรรค์ : จิตวิทยาการศึกษา วิทยาลัยนครสวรรค์.
- _____. (2542 , กรกฎาคม-ธันวาคม และ 2543 , มกราคม-มิถุนายน) " ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา". วารสารการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. 2 (3-4) : 8-19.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2543,กรกฎาคม). " ข้าและ EQ : แพ้ชนะความฉลาดทางอารมณ์ ". วารสารแม่และเด็ก 23 (341) : 154-159.
- ธนา นิลชัยโกวิท และคนอื่นๆ. (2539 ,มกราคม –มีนาคม). ความเชื่อถือได้และความแม่นยำของ General Health Questionnaire ฉบับภาษาไทย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 41 (1) : 1-17.
- ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ. (2542). การศึกษารายกรณีนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นพมาศ อึ้งพระ (ธีรเวดิน). (2546). ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นเรศ สุริยาบุญ และคณะ. (2528). คุณลักษณะบุคลิกภาพ CPI ของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : โรงพยาบาลเชียงใหม่.
- นันทนา วงษ์อินทร์. (2542 ,กรกฎาคม-ธันวาคม และ 2543 ,มกราคม-มิถุนายน). " ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา ". วารสารการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. 2 (3-4) : 20-24.
- นิภา นิธยาน. (2530). การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ.(2543 ,มกราคม-เมษายน)." ความฉลาดทางอารมณ์กับงานประชาสัมพันธ์ ".
วารสารสุทธิปริทัศน์ 14 (43) : 60-66
- ประภัสรา ดันดีวัฒนา. (2535). การศึกษาบุคลิกภาพของผู้ต้องขังที่กระทำความผิดต่อชีวิตและ
ร่างกายในทัณฑสถานหญิง. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประยูรศรี มณีสร. (ม.ป.ป). จิตวิทยาวัยรุ่น . กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนว คณะ
ครุศาสตร์ สหรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2523). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ศึกษาสยาม.
- ประสาร ทิพย์ธารา. (2521). พัฒนาการและการปรับตัวของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530).สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งตำรา
ทบวงมหาวิทยาลัย.
- _____. (2542). " คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ EQ ".วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 5 (1) : 16-18
- ฝน แสงสิงแก้ว. (2521). เรื่องของสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- พริจรา วงศ์ชนะภัย. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเสรีไทย กรุงเทพมหานคร.ปริญญาโท กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- พวงสร้อย วรกุล. (2522). การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาด้านการปรับตัวของนักเรียนมัธยม
ศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสงขลา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2526). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- พิพัฒน์ แป้นอาทิตย์. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่
เป็นพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พูนสุข จิตรนุสรณ์. (2521). ปัญหาของเด็กนักเรียนวัยรุ่นต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม
ในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- มณูญ ดนะวัฒนา. (2526). จิตวิทยาพัฒนาชีวิต. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

- มัทธนา ศิลปพันธ์. (2542). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เมธี วงศ์วีระพันธ์. (2534) บุคลิกภาพของเยาวชนผู้กระทำผิด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิทยาศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพาศรี ไพวรรณ.(2535). สุขภาพจิต. มหาสารคาม : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครูศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- รวีวรรณ ชุมชัย. (2536). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รัตนภรณ์ อ่อนแก้ว. (2539). การศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ราตรี พงษ์สุวรรณ. (2540). การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2545). สุขวิทยาจิตและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วจิราภรณ์ ไชยรัตน์. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร .
- วรชาติ แสนคำ. (2543). ลักษณะทางจิตใจของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในจังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ สสม.(การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- วรภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2545). จิตวิทยาการปรับตัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการสุขภาพจิต.
- วรรัตน์ ประสิทธิ์ชัยกิจ. (2537). การศึกษาการปรับตัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนกีฬา จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร
- วัชรินทร์ แก้วลา. (2531). สภาพแวดล้อมกลุ่มเพื่อนในทัศนะของนักศึกษาวิทยาลัยครูนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วัชร ทรัพย์มี. (2530 ,มิถุนายน-กรกฎาคม). " ผลของการให้การปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษา ". วารสารแนะแนว 21 : 24-26.
- วันชัย ช่องดารากุล. (2538). รายงานการวิจัย : สถานภาพและความคาดหวังในการดำเนินงานของฝ่ายบริการการศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้. สงขลา : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้.
- วันดี ระเจริญ. (2531). บุคลิกภาพและการปรับตัว. เพชรบุรี : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยรำไพพรรณี.
- วันเพ็ญ อายุการ. (2512). การศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ถึงการยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดราชบุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการประสานมิตร ถ่ายเอกสาร.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุณีย์ ชิดากร. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์.
- วิจิตรา วสุวานิช. (2524). ครอบครัวกับการพัฒนาพฤติกรรมเด็กในการพัฒนาในการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก. (เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาหน่วยที่ 6-10) . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช : 27-34.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538 ,กุมภาพันธ์ - มีนาคม). " คำเฉลี่ยกับการแปรความหมาย : เรื่องง่ายๆที่บางครั้งก็พลาดได้ ". ข่าวสารการวิจัยทางการศึกษา 18 (3) : 8-11.
- วิระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). เซวน์อารมณ์ (EQ) : ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เวชนี กรทอง.,รศ. (2546). EP 551 เครื่องมือและเทคนิคในการทดสอบทางจิตวิทยาทางการศึกษา. (เอกสารประกอบคำสอน) กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีธรรม ธนะภูมิ. (2535). พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศุภานัฐ เผือกคง.(2541). ศึกษารายกรณีนักเรียนติดยาเสพติดในสถานบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถ่ายเอกสาร.
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา. (2547). เอกสารประกอบการดำเนินงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา.

- สมศรี บุญอรุณรักษา. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเครือคาทอลิก. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สยมพร เค ไพบูลย์. (2543). รู้จักฉันใหม่...วันแรกๆ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). แผนแห่งความหวังและอนาคตของชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) . กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำรวย ประไพศรี. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรวิภาคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริชัย ประทีปฉาย. (2533). การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. วิทยาลัยว่าไพพรรณี.
- สุพล บุญทรง. (2523). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. (2529). จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา.
- สุชา จันทน์เอม. (2542). จิตวิทยาเด็กเกร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา.
- สุชาติ โสมประยูร. (2517). สุขวิทยาจิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สุดไฉน มีริยะเกิด. (2530). สุขวิทยาจิต. พิษณุโลก : ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว สหวิทยาลัยพุทธชินราช วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม.
- สุพัตรา สุภาพ. (2537). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาณี เจียมศักดิ์. (2543). การปรับตัวในการศึกษาของนิสิตวิชาเอกพลศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพรณ โคตรจรัส. (2525). สุขภาพจิต : จิตวิทยาในการดำรงชีวิต เล่ม 1. ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนา มุนินโท. (2539). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสงขลา. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้. ถ่ายเอกสาร.
- สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์. (2539). การศึกษามุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2536). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สุรางค์ จันทน์เอม. (2527). สุขวิทยาจิต. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

- เสาวนิจ รัตนวิจิตร. (2540). *การปรับตัวของเยาวชนแรงงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*.
วิทยานิพนธ์ สส.ม. (การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2529). *ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อบรม สันภิบาล. (2521). *สุขวิทยาจิต*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อรรถ ดิลกอุดมชัย. (2530). *ความคาดหวังต่อสภาพแวดล้อมที่มีต่อการปรับตัวของตนเอง ศึกษา
เฉพาะรายกรณี ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดกระการ*.
วิทยานิพนธ์. สส.ม. (สังคมสงเคราะห์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อรพรรณ พนาพิทักษ์กุล. (2539). *องค์ประกอบทางสถานภาพส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความเป็น
ตัวของตัวเอง การปรับตัวทางสังคม สุขภาพจิตและสุขภาพกายของเด็กก่อนวัยรุ่นใน
ชุมชนแออัด*. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (จิตพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินท์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมณ. (2532). *องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียน
วัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินท์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และวิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). *รวมบทความทางวิชาการเรื่อง
อีคิว*. กรุงเทพฯ : ชมรมผู้สนใจอีคิว.
- อรุณศิริ เกียรติศิริ. (2547). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพักของนักเรียนเตรียมทหาร โรง
เรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษา กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม*. ปรินญา
ณินท์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา ทองตัน. (2536). *การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์. สส.ม.
(อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่าย
เอกสาร.
- อัญญา นิมสุข. (2544). *การปรับตัวของเด็กจากสถานสงเคราะห์ต่อสังคมภายในสถาบันการ
ศึกษา*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร โอตระกูล. (2540). *สุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์
- อาคม สรสุชาติ. (2518, ตุลาคม). "สุขภาพจิตของประชาชนในปัจจุบัน". *วารสารการประชา-
สงเคราะห์*. 20 ; 63-65.

อารี ทองทัพ. (2528). การปรับตัวทางสังคมในสถานศึกษากับปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิษณุโลกและโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

Baldwin , Alfred L. (1948 , September). " Socialization and parent child Relationship" *Child Development* 19 : 127-136.

Bernard Haroll W.(1970). *Mental Health in the Classroom*. New York : McGraw-Hill Inc.,

Bornstein , Robert F., and Cecero , John J. (2000). *Deconstructing Dependency in a Five-Factor World : A Meta-Analytic Review*. Lawrence Erlbaum Associates.Inc.

Coleman , James C. and Hammen. (1981). *Abnormal Psychology and Modern Life*. New York : Bombay.

Cronbach , Lee J. (1984). *Essential of Psychology Testing*. New York : Harper and Row.

Delph , Donna Fean. (1971). " The Relation of Personal and Social Adjustment and Academically Related Interest To The School Success of Smith Grade children From Low Income Home," *Dissertation Abstracts*. 31 : 5028-A.

Eysenck. (1970). *Crime and Personality*. London : Paladin.

Gardner, Horward. (1993). *Multiple Intelligence : The Theory In Practice*. New York : Basic Books.

Gibbons. (1969). *Social Problems and Personality*. London : Penguin Book.

Glueck.(1958). *Unraveling Juvenile Delinquency*. New York : Commonwealth Fund.

Goleman , Danile. (1998 ,November-December). " What Makes a Leader ?" , *Harvard Business Review*. 76(6) : 93-104.

Good, GarterVictor. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill.

Haber , Audrey. and Runyon , Richard P.(1984). *Psychology of Adjustment*. Illionois : Dorsey Press.

Hurtado Sylvia, Deborah Faye Carter and Albert Spuler,. (1996). " Latino Student Transition to College : Assessing Difficulties and Factors in Successful College Adjustment,". *Research in Higher Education*. 37 (2) : 135-157.

Kaplan, Louis. (1959). *Mental Health and Human Relation in Education*. New York : Harper and Brother.

Lazarus ,R.S. (1969). *Patterns of Adjustment and Human Effectivemement*. New York : McGraw-Hill Book .

Lingness , Thomas A. (1968). *Mental Health in the School*. New York : Random House.

- Maslow , A.H. (1954). *Motivation and Personality in the classroom*. New York : Harper & Brothers.
- Martin , Garry L. and Osborn , J. Grayson. (1989). *Psychology Adjustment and Everyday Living*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Mouly , George J. (1968). *Psychology for Effective Teaching*. 2nd ed. New York : Holt , Rinehart and Winston .
- Mumsinger , Harry. (1975). *Fundamentals of Child Development*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Newman, L. Judith , Roberts R. Laura and R. Syre Christine. (1993). " concepts of Family Among Child and Adolescents : Effect of Cognitive Level , Gender and Family Structure,". *Journal of Development Psychology*. 29 (6) : 951-962
- Oberteuffer , Delbert. C (1954). *School Mental Education*. New York : Harper and Brothers.
- Rockhill & Greeneer. (1999). (ออนไลน์) แหล่งที่มา www.sciencedirect.com วันที่สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2547.
- Rogers , C.R. (1974, December). "The Organization of Personality,". *American Psychologists*. 2 : 358-368.
- _____. (1967). *Client-Centered Therapy*. Boston Houghton Mifflin.
- Roy , Sister C. (1976). *Introduction to Nursing : Adaptation Mode*. New Jersey :Practice-Hall.
- Salovey, P. and Mayer, J.D. (1997). "What's Your Emotional Intelligence Quotient ?" In P. Salovey & D. Sluyter (Eds.) *Emotional Development And Emotional Intelligence*. New York : Basic Books.
- Schnell , Marry Mullany (1991, June). " The Effects of Divorce on the Adjustment of Mildly Mentally Handicapped Children," *Dissertation Abstracts International*. 51 (12B) : 6118.
- Pansky , torathan Hugh. (1990). " Gender Role and Adjustment in children of Divorce ," . *Dissertation Abstracts Interational*. 516 (6) : 314B.
- Tindall , R .H. (1959). *Relationships among Measures of Adjustment Reading in the Psychology of Adjustment*. McGraw-Hill .
- Worchel Stephen and George R. Goethalo. (1985). *Adjustment Pathways to Personal Growth*. Englewood Cliffs : Prentice-Hall.
- Yee , Albert H. (1971). *Social Interaction in Education Setting*. Englewood Cliffs : Prentice Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/1571

วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวสิริมา บุญศิริ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา” โดยมี อาจารย์พาสณา จุฬรัตน์ และ รองศาสตราจารย์เวอร์นี กริทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ และ รองศาสตราจารย์ซูชีพ อ่อนโคกสูง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นางสาวสิริมา บุญศิริ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ 3109

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอให้แบบคัดกรองสุขภาพจิต

เรียน นายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิท

เนื่องด้วย นางสาวสิริมา บุญศิริ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา” โดยมี อาจารย์พาสณา จุลรัตน์ และ รองศาสตราจารย์เวอร์นิ กริทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอให้แบบคัดกรองสุขภาพจิต Tbai GHQ 30 เพื่อนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างเยาวชนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี ที่อ่านออกเขียนภาษาไทยได้ ซึ่งอยู่ในศูนย์แรกรับฯและศูนย์ฝึกและอบรม ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสิริมา บุญศิริ ได้ใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพณุตสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 09-6802912

ที่ ศร 0519.12/3/๐๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอให้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

เรียน อธิบดีกรมสุขภาพจิต

เนื่องด้วย นางสาวสิริมา บุญศิริ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา” โดยมี อาจารย์พาสณา จุลรัตน์ และ รองศาสตราจารย์เวอร์นี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอให้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างเยาวชนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี ที่อ่านออกเขียนภาษาไทยได้ ซึ่งอยู่ในศูนย์แรกรับฯและศูนย์ฝึกและอบรม ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสิริมา บุญศิริ ได้ใช้แบบประเมินฯ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

/s/ ๓๓๓๓

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 09-6802912

ที่ ศษ 0519.12/3/49

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 มีนาคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตออกรายการเพื่อการศึกษา

เรียน ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวศิริมา บุญศิริ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา” โดยมี อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ และ รองศาสตราจารย์เวอร์นิ กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ห้องประชุม และขอให้เยาวชนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี ซึ่งอ่านออกเขียนภาษาไทยได้ และอยู่ในศูนย์แรกรับฯ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา ตอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา ในระหว่างเดือนมีนาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตออกรายการ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศิริมา บุญศิริ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

ที่ ศธ 0519.12/5150

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 มีนาคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวสิริมา บุญศิริ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา” โดยมี อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ และ รองศาสตราจารย์VERN กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ห้องประชุม และขอให้เยาวชนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี ซึ่งอ่านออกเขียนภาษาไทยได้ และอยู่ในศูนย์แรกรับฯ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา ตอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา ในระหว่างเดือนมีนาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสิริมา บุญศิริ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพนุตสิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 09-6802912

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้ มีทั้งหมด 9 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 30
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 4 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามการปรับตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
จังหวัดสงขลา

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา นักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อตัวนักเรียนแต่ประการใด ในการตอบแบบสอบถามนักเรียนไม่ต้องลงชื่อ คำตอบทั้งหมดผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ แต่จะนำมาใช้เพื่อการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยขอความกรุณาให้นักเรียนตอบสิ่งที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวสิริมา บุญศิริ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของเยาวชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความลงไปในช่วงว่าง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ขณะนี้นักเรียนอยู่

() ศูนย์แรกรับ ฯ
() ศูนย์ฝึกและอบรม ฯ
2. สถานภาพการสมรสของบิดามารดา

() บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
() บิดามารดาหย่าร้าง/แยกกันอยู่

() บิดาหรือ / และมารดาถึงแก่กรรม
3. รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง บาท / เดือน

ตอนที่ 2 แบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย GHQ 30

คำชี้แจง สุขภาพทั่วไปของนักเรียนในระยะ 2 – 3 สัปดาห์ ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ใกล้เคียงกับสุขภาพของนักเรียนในช่วง 2 – 3 สัปดาห์ที่ผ่านมามากที่สุด โดยไม่รวมถึงปัญหาที่นักเรียนเคยมีในอดีต และกรุณาตอบคำถามทุกข้อ

1. รู้สึกสบายและมีสุขภาพดี

() ดีกว่าปกติ
() เหมือนปกติ
() แย่กว่าปกติ
() แย่กว่าปกติมาก
2. รู้สึกต้องการบำรุงให้มีความแข็งแรง

() ไม่เลย
() ไม่มากกว่าปกติ
() ค่อนข้างมากกว่าปกติ
() มากกว่าปกติมาก
3. รู้สึกทรุดโทรมและสุขภาพไม่ดี

() ไม่เลย
() ไม่มากกว่าปกติ
() ค่อนข้างมากกว่าปกติ
() มากกว่าปกติมาก
4. หอะไรทำและทำให้ตนเองไม่มีเวลาว่างได้

() มากกว่าปกติ
() เหมือนปกติ
() ค่อนข้างน้อยกว่าปกติ
() น้อยกว่าปกติมาก
5. ออกไปนอกบ้านบ่อยเท่าที่เคย

() มากกว่าปกติ
() เท่าปกติ
() น้อยกว่าปกติ
() น้อยกว่าปกติมาก
6. จัดการกับสิ่งต่างๆ ได้ดีพอ คุยกับคนส่วนใหญ่ที่อยู่ในสภาพเดียวกับท่าน

() ดีกว่าปกติ
() ดีพอๆกัน
() ค่อนข้างน้อยกว่า
() น้อยกว่ามาก
7. รู้สึกว่าโดยทั่วไปแล้วทำอะไรๆ ได้ดี

() ดีกว่าปกติ
() เหมือนปกติ
() ดีน้อยกว่า
() ดีน้อยกว่าปกติมาก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากเพียงใด โดยขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงครึ่งเดียว
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด จนแทบจะไม่เคยเกิดขึ้นเลย

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ฉันเป็นคนพูดตรงไปตรงมาตามที่ใจคิด					
2.	คนอื่นคิดว่าฉันเป็นคนร่าเริง มีชีวิตชีวา					
3.	ฉันสามารถเข้ากับคนอื่นได้ง่าย					
4.	ฉันชอบแสวงหาการผจญภัยที่น่าตื่นเต้น					
5.	ฉันชอบเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม					
6.	ฉันชอบทำงานคนเดียวมากกว่าทำงานเป็นกลุ่ม					
7.	ฉันรู้สึกรำคาญเมื่อมีคนจ้องมองขณะทำงาน					
8.	ฉันมีความสุขเมื่อเห็นคนอื่นทำงาน					
9.	ฉันชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม					
10.	ฉันทนไม่ได้ ถ้าต้องทำงานร่วมกับคนที่ทำงานอย่างขอไปที					
11.	ฉันเป็นคนที่จริงจังกับงานและคิดอย่างรอบคอบ ก่อนจะลงมือทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
12.	ฉันไม่พอใจในการทำงานของเพื่อนร่วมงาน					
13.	ฉันรู้สึกหงุดหงิด เมื่อต้องฟังคนที่พูดจาซ้ำซาก					

ตอนที่ 4 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ กรุณาตอบคำถามอย่างระมัดระวัง และเลือกตอบคำถามที่ตรงกับตัวนักเรียนมากที่สุดในสถานการณ์นั้น เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริงบางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนจริงบางครั้งและไม่จริงบางครั้ง
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริงบางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริงมาก
1.	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน				
2.	ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ				
3.	เมื่อถูกขัดใจ ฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้				
4.	ฉันสามารถคอย เพื่อให้บรรลุปเป้าหมายที่พอใจ				
5.	ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงน้อยเล็กน้อย				
6.	เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้				
7.	ฉันสังเกตได้ เมื่อคนใกล้ชิดมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง				
8.	ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก				
9.	ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด				
10.	ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจการกระทำของฉัน				

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
	การปฏิบัติตัวของเยาวชนต่อผู้ปกครอง					
1.	ฉันลำบากใจ เมื่อต้องเผชิญหน้ากับผู้ปกครอง					
2.	ฉันชอบโต้เถียงผู้ปกครอง					
3.	เมื่อฉันพบผู้ปกครอง ฉันทำความเคารพ					
4.	เมื่อผู้ปกครองว่ากล่าวตักเตือน ฉันจะเดินหนีไปจากตรงนั้น					
5.	ผู้ปกครองมีความเป็นกันเองกับฉัน					
6.	ฉันมักจะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ กับสมาชิกในครอบครัวได้อย่างอิสระเสรี					
7.	ฉันรู้สึกดีใจ เมื่อบุคคลในครอบครัวมาเยี่ยมเยียน					
8.	ฉันเชื่อฟังคำสั่งสอนและคำว่ากล่าวตักเตือนของผู้ปกครองเสมอ					
9.	ฉันมักแสดงความรักและความห่วงใยต่อผู้ปกครองเสมอ					
10.	เมื่อฉันมีปัญหา ฉันมักปรึกษาและพูดคุยกับผู้ปกครองเสมอ					
	การปฏิบัติตัวของผู้ปกครองต่อเยาวชน					
11.	ความผิดในคดีของฉัน ผู้ปกครองคอยซ้ำเติม					
12.	เมื่อฉันกระทำความผิด ผู้ปกครองจะตักเตือนโดยไม่ถามเหตุผล					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
13.	เมื่อมีปัญหาหรือวิกฤตเกิดขึ้นในครอบครัว ผู้ปกครองมักจะบอกกล่าวให้ฉันได้ทราบ					
14.	ผู้ปกครองให้กำลังใจฉัน เมื่อฉันเสียใจ					
15.	ผู้ปกครองมักจะให้ความยุติธรรมแก่ฉัน					
16.	ผู้ปกครองไม่มีเวลาพูดคุยกับฉัน					
17.	ผู้ปกครองของฉัน มักจะชอบหาเรื่องหรือชวนฉันทะเลาะวิวาท					
18.	ผู้ปกครองของฉันให้การสนับสนุนฉันในทุกๆเรื่อง					
19.	เมื่อฉันไม่สบาย ผู้ปกครองมาเยี่ยมเยียนทันทีที่ทราบข่าว					
20.	ผู้ปกครองไม่สนใจซักถามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในสถานพินิจของฉัน					
21.	ผู้ปกครองแสดงให้เห็นว่า เขารักฉันมาก					
22.	ผู้ปกครองนำของฝากมาเยี่ยมฉันเสมอ					
23.	ผู้ปกครองคอยแนะนำและพูดคุยถึงการวางตัวในสถานพินิจ					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	<u>ก. สถานที่</u> บรรยากาศในเรือนนอน มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ทำให้ฉันนอนหลับสบาย					
2.	บริเวณในสถานพินิจ มีความร่มรื่น สะอาด และเป็น ระเบียบ					
3.	สถานพินิจ มีที่พักผ่อนและมีที่ให้ทำกิจกรรมมากมาย					
4.	สถานพินิจ มีห้องสมุด ซึ่งมีหนังสือให้เยาวชนอ่าน อย่างเพียงพอ					
5.	ห้องประชุม เป็นระเบียบ เย็นสบาย					
6.	โรงอาหาร มีความเป็นระเบียบ สะอาด					
7.	ห้องน้ำสกรปรก มีกลิ่น					
8.	ห้องน้ำเพียงพอสำหรับเยาวชน					
9.	สถานพินิจ จัดให้มีการบริการด้านการรักษาพยาบาล แก่เยาวชนอย่างเพียงพอ					
10.	ห้องพยาบาลสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก					
11.	สถานพินิจ มีไฟฟ้าใช้ทั่วถึง สว่างทุกจุด					
12.	ห้องเรียนมีกลิ่นอับชื้น					
13.	โรงอาหาร มีที่นั่งเพียงพอกับเยาวชน					
14.	ห้องเรียนที่ใช้ฝึกวิชาชีพ อากาศถ่ายเท แสงสว่างอย่าง เพียงพอ					
15.	ห้องอเนกประสงค์ สะอาด และเพียงพอต่อความ ต้องการของเยาวชน					
16.	อาคารเรียนต่าง ๆ สะอาดและร่มรื่น อากาศถ่ายเท สะดวก					
17.	<u>ข. กฎระเบียบ</u> ศูนย์ที่ฉันอยู่ กำหนดกฎระเบียบมากเกินไปจนจำเป็น					
18.	กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เข้มงวด เป็นผลดีต่อการอยู่ ร่วมกันในสถานพินิจ					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
19.	ฉันปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานพินิจ ด้วยความ สมัครใจ					
20.	สถานพินิจ มีกฎระเบียบการลงโทษเยาวชนอย่าง เหมาะสม					
21.	ถ้ามีโอกาสฉันจะหลีกเลี่ยงในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของสถานพินิจ					
22.	ฉันปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานพินิจ เพื่อไม่ถูก ลงโทษ					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่อง
หนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	<u>การปฏิบัติตนของเยาวชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่</u> ฉันเชื่อฟังคำสั่งสอนของเจ้าหน้าที่และปฏิบัติตามอย่าง เคร่งครัด					
2.	เมื่อต้องเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ ฉันจะไม่กลัวสู้หน้า					
3.	ฉันเคารพเจ้าหน้าที่ทุกคน					
4.	ฉันไว้วางใจเจ้าหน้าที่ทุกคน					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
5.	ฉันรู้สึกว่าเป็นที่สนใจและมีความคิดกับฉัน					
6.	ถ้ามีโอกาส ฉันจะหาทางกลับแล้งเจ้าหน้าที่					
7.	ฉันไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่					
8.	ฉันรู้สึกไม่พอใจ เมื่อเจ้าหน้าที่ใช้ให้ทำงานส่วนตัว โดยไม่ถามความสมัครใจจากฉัน					
9.	ฉันไม่สามารถปรึกษาปัญหาต่างๆกับเจ้าหน้าที่ได้					
10.	ฉันขาดความสนิทสนมกับเจ้าหน้าที่					
11.	ฉันไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่					
12.	เมื่อฉันไม่พอใจ ฉันจะเอะอะโวยวายใส่เจ้าหน้าที่					
13.	ฉันชอบโต้เถียงเจ้าหน้าที่					
14.	ฉันทำตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ (ไม่ได้เต็มใจทำ)					
15.	ฉันมักอาสาและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรื่องต่างๆ					
16.	ฉันชอบพูดคุยกับเจ้าหน้าที่					
17.	ฉันไม่เคยทำตามคำสั่งหรือคำแนะนำของเจ้าหน้าที่					
18.	<u>การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อเยาวชน</u> เจ้าหน้าที่เปิดโอกาสให้ฉัน ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่					
19.	เจ้าหน้าที่มีความเป็นกันเองกับฉัน					
20.	เมื่อฉันมีปัญหา เจ้าหน้าที่จะให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำฉันเสมอ					
21.	เจ้าหน้าที่ใช้ภาษาและคำพูดอ่อนโยนกับฉัน					
22.	เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความยุติธรรม					
23.	เมื่อฉันไม่สบาย เจ้าหน้าที่จะคอยดูแลเอาใจใส่ฉันเป็นอย่างดี					
24.	เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่สามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับฉันได้อย่างเต็มที่					
25.	เจ้าหน้าที่ชอบเอาของของผู้ปกครองฝากมาให้ฉันไปใช้					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
26.	เจ้าหน้าที่ให้ความรัก ความสนใจในตัวฉันเท่าเทียมกับ เยาวชนคนอื่นๆในสถานพินิจ					
27.	บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ทำให้ฉันหมดกำลังใจ เช่น พุดชู้ หรือด่าว่า					
28.	เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มทักทาย เมื่อพบฉัน					
29.	เจ้าหน้าที่มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
30.	เจ้าหน้าที่มีน้ำใจ					
31.	เมื่อฉันมีปัญหา ฉันสามารถพูดคุยหรือปรึกษาเจ้าหน้าที่ ทุกคนได้					
32.	เจ้าหน้าที่ไม่ฟังเหตุผลของฉัน					
33.	เจ้าหน้าที่พูดจาหยาบค้ายกับฉัน					
34.	เจ้าหน้าที่ชอบข่มเหง บังคับ และออกคำสั่งฉัน					
35.	เมื่อฉันทำผิดกฎระเบียบของสถานพินิจ เจ้าหน้าที่จะ ใช้เหตุผลมากกว่าใช้อำนาจหรืออารมณ์ในการตัดสิน ปัญหาต่างๆ					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่อง
หนึ่งซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	เมื่อฉันมีปัญหา เพื่อนในสถานพินิจ จะให้ความช่วยเหลือ					
2.	เพื่อนในสถานพินิจต่างแยกกันอยู่เป็นกลุ่มๆ					
3.	เมื่อเพื่อนในสถานพินิจ คนใดมีปัญหา ฉันยินดีให้ความช่วยเหลือ					
4.	เพื่อนมักชักชวนให้ฉันทำผิดกฎระเบียบของสถานพินิจ					
5.	ฉันรู้สึกดี เมื่อทำสิ่งต่างๆให้เพื่อนยอมรับ ชื่นชม					
6.	เพื่อนที่ฉันรู้จักและคบกันในสถานพินิจ มักขาดความจริงใจซึ่งกันและกัน					
7.	ฉันชอบแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อนไปอยู่คนเดียวตามลำพัง					
8.	ฉันทะเลาะวิวาทกับเพื่อนๆ บ่อย					
9.	ฉันมักจะถูกเพื่อน ๆ กลั่นแกล้ง					
10.	ฉันรู้สึกว่าเพื่อนๆ ชอบเอาไรต์เอาเปรียบและเห็นแก่ตัว					
11.	เมื่อมีเพื่อนใหม่เข้ามาอยู่ในสถานพินิจ ฉันมักจะให้คำแนะนำถึงการอยู่ร่วมกัน					
12.	ฉันมักจะปรึกษาปัญหาต่างๆกับเพื่อนมากกว่าคุยกับเจ้าหน้าที่					
13.	ฉันรู้สึกอึดอัดเมื่ออยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนที่ไม่ชอบ แต่ต้องอยู่ร่วมกัน					
14.	เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นต่างๆได้อย่างเต็มที่					
15.	เพื่อนๆ มักยอมรับฟังความคิดเห็นของฉันเสมอ					
16.	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ฉันมักจะเริ่มหาเรื่องเพื่อนก่อน					
17.	ถ้าฉันออกจากสถานพินิจแล้ว ฉันจะกลับมาเยี่ยมเยียนเพื่อน					
18.	ฉันรู้สึกว่าตนเองไม่มีเพื่อนปรับทุกข์					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
19.	ฉันพอใจที่สามารถทำให้เพื่อนมีความสุข สนุกสนาน					
20.	ฉันมีความสุขเมื่ออยู่ร่วมกับเพื่อนๆ					
21.	เพื่อนๆไม่ยอมรับฉันเข้ากลุ่มหรือทำกิจกรรมร่วมกับฉัน					
22.	เพื่อนยอมรับ ชื่นชมในตัวฉัน					
23.	ฉันเลือกคบเพื่อนที่นิสัยใกล้เคียงกับฉัน					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการปรับตัวของเยาวชนในสถานพินิจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ฉันมักนอนไม่หลับตั้งแต่มาอยู่ในสถานพินิจ					
2.	ฉันรู้สึกเครียด แต่พยายามทำตัวให้สนุกสนาน					
3.	ฉันชอบแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆกับเพื่อนๆ					
4.	ฉันรู้สึกว่า เมื่อมีการขัดแย้งกับเพื่อน ฉันมักจะเก็บเอามาคิดและไม่สบายใจเป็นเวลานาน					
5.	ฉันรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองลดลง					
6.	ฉันรู้สึกว่าไม่มีใครในสถานพินิจ เข้าใจฉันเลย					
7.	ฉันรู้สึกอึดอัด เมื่อมีกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆที่เพิ่งรู้จัก					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
8.	ฉันรู้สึกมีความสุขและพอใจกับสภาพในสถานพินิจ					
9.	เมื่อมีปัญหา ฉันสามารถแก้ปัญหาได้ดี					
10.	เพื่อนๆมักให้ฉันช่วยแก้ปัญหาต่างๆ					
11.	ฉันสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี					
12.	เมื่อฉันอยู่คนเดียว ฉันมักจะคิดถึงบ้าน และแอบร้องไห้คนเดียว					
13.	ฉันรู้ว่าตนเองขาดความมั่นใจในการทำงาน					
14.	บรรยากาศในสถานพินิจ ทำให้ฉันรู้สึก เงา ห่อแค้น และสิ้นหวัง					
15.	ฉันรู้สึกอึดอัดที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับเพื่อนหลายคน					
16.	ฉันสามารถอยู่ในสถานพินิจได้ดี เพราะกำลังใจจากทางบ้าน					
17.	ฉันกังวลในการปฏิบัติตัวต่อกฎระเบียบและความเป็นอยู่ในสถานพินิจ					
18.	ฉันสามารถเข้ากันได้ดีกับเพื่อน					
19.	ฉันสามารถเข้ากันได้ดีกับเจ้าหน้าที่ในสถานพินิจ					
20.	ฉันสนุกกับการเรียนวิชาต่างๆในสถานพินิจ					
21.	ฉันเคยคิดหนีออกจากสถานพินิจ					
22.	ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น เมื่อมาอยู่ในสถานพินิจ					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
ผู้วิจัย

ภาคผนวก ค

ตารางอำนาจจำแนกรายข้อ (t)

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.179	8	5.267
2	5.263	9	3.256
3	3.215	10	5.478
4	4.152	11	3.213
5	5.231	12	2.526
6	2.253	13	3.526
7	5.012		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8745

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	4.114	14	2.996
2	2.646	15	2.179
3	2.179	16	2.260
4	5.667	17	6.068
5	2.179	18	2.179
6	2.179	19	2.179
7	3.265	20	2.179
8	2.236	21	2.179
9	2.575	22	2.179
10	2.592	23	2.179
11	4.735		
12	4.989		
13	2.179		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8394

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะกายภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.179	12	1.470
2	6.928	13	2.782
3	4.666	14	3.175
4	4.599	15	2.179
5	3.615	16	3.175
6	6.501	17	2.887
7	2.179	18	4.583
8	2.524	19	3.357
9	3.434	20	3.417
10	3.417	21	2.179
11	2.919	22	2.179

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8790

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.179	12	2.179
2	2.333	13	2.179
3	2.179	14	2.179
4	3.057	15	2.179
5	2.179	16	3.162
6	2.179	17	2.179
7	2.976	18	2.872
8	2.179	19	3.246
9	2.465	20	3.246
10	3.434	21	2.496
11	2.179	22	3.065

ตาราง 9 (ต่อ) แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
23	5.461	30	5.667
24	2.840	31	5.667
25	2.179	32	2.883
26	5.307	33	8.227
27	2.524	34	4.599
28	8.647	35	2.179
29	6.708		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8885

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างเยาวชนกับเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	4.243	13	2.302
2	2.179	14	2.179
3	2.183	15	3.162
4	2.179	16	2.179
5	3.606	17	2.179
6	2.179	18	2.729
7	2.592	19	2.179
8	2.179	20	8.497
9	2.546	21	5.557
10	3.457	22	2.688
11	2.179	23	2.179
12	2.179		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7627

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) แบบสอบถามการปรับตัวของเยาวชนใน
สถานพินิจ ฯ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.473	12	2.179
2	2.179	13	2.273
3	2.532	14	2.179
4	2.179	15	3.494
5	4.746	16	2.179
6	2.902	17	2.179
7	2.179	18	2.687
8	3.099	19	2.179
9	2.179	20	3.413
10	2.179	21	3.481
11	2.393	22	2.370

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7865

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อสกุล	นางสาวสิริมา บุญศิริ
วันเดือนปีเกิด	23 พฤษภาคม 2523
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	181 ถนนรัตนอุทิศ (ซ.15) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย สายศิลป์-ภาษา (ภาษาฝรั่งเศส) จาก โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
พ.ศ. 2545	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาฝรั่งเศส จาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร